

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

LOGOPÉDIAI TANMENETEK AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEKEK NYELVI ZAVARAINAK TERÜLETÉRE

2019

Készült az EFOP-3.1.6-16 azonosító számú, „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése” elnevezésű pályázat „Szakmai innováció és fejlesztés a különleges bánásmódot igénylő gyermekekért” című projektje keretében.

Szakmai vezető

Dr. Mile Anikó

Munkacsoport-vezető

Pápai Katalin Andrea

Szerzők

Horváthné Blizman Klára

Nagy Zsuzsa

Pápai Katalin Andrea

Wagnerné Dallos Orsolya

Wurczinger Dóra

Lektorálta

Hargitai Enikő

A kiadvány ingyenes, kizárólag zárt körben, pedagógiai szakszolgálati céllal használható, kereskedelmi forgalomba nem hozható. A felhasználás a jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját nem szolgálhatja.

Tartalom

1.	Előszó	4
2.	A hároméves gyermekek nyelvi érintettsége	5
3.	A hároméves gyermekek nyelvi érintettségének kezelését segítő tanmenet	7
4.	Az ötéves gyermekek nyelvi érintettsége	17
5.	Az ötéves gyermekek nyelvi érintettségének kezelését segítő tanmenetek	22
	Artikulációs érintettség esetén	24
	Beszédészlelés-megértést fejlesztő tanmenet komplex nyelvi érintettség esetén.....	62
	Logopédiai tanmenet olvasás-íráskészség érintettség esetén	122
6.	Utószó	156
7.	Irodalomjegyzék	157
	Felhasznált irodalom.....	157
	Ajánlott irodalom.....	160
8.	Mellékletek	161
	1. számú melléklet - Folyamatdiagnózis	162
	2. számú melléklet - Az artikulációs fejlesztés tervezett menete.....	163
	3. számú melléklet - Példa egy tervezett fejlesztésre.....	164
	4. számú melléklet - „l” automatizálása szűrt hangállományú bővülő mondatokban	165
	5. számú melléklet - „l” automatizálása mondatokban helyhatározók használatával szűrt hangállománnyal.....	166

1. Előszó

A logopédiai tanmenetek az óvodáskorú gyermekek nyelvi zavarainak területére írt segédanyag a terápiás gyógypedagógiai munkát segíti. A gyakorlatban alkalmazott, módszertanilag megalapozott tanmenetgyűjtemény a következő korosztályok fejlesztését szolgálja:

- a három éves gyermekek nyelvi érintettsége,
- az öt éves gyermekek nyelvi érintettsége.

A kiadvány hasznos segédeszköze kíván lenni a szakszolgálatnál gyakorlaton lévő gyógypedagógus jelölteknek, gyakorló gyógypedagógusoknak.

A szerzők igyekeztek összegyűjteni a hazai szakirodalomra épülő és a Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat gyakorlatában használt, alkalmazott terápiás módszereket az említett korosztályokra vonatkozóan. 10 hónapra tervezve, heti két órára lebontva mutatjuk be a fejlesztést végző szakembereknek a nyelvi érintettség és az olvasás-íráskészség fejlesztésének lehetőségeit. A tanmenetek irányadóak, a teljesség igénye nélküli gyűjtemény, amely alkalmazásánál javasoljuk az individuum sérülésspecifikusságának és a módszertani szabadság elvének szem előtt tartását. A terápiás folyamat során eltéréseknek szinte „kötelező” lennie, hiszen a gyógypedagógiai munkában nincsen két egyforma eset, minden gyermek más és más, minden gyermeknek más a prognózisa, a fejlesztési útja és a fejlesztési időintervalluma.

2. A hároméves gyermekek nyelvi érintettsége

A beszéd, a kommunikáció segítségével tudjuk gondolatainkat, vágyainkat, érzéseinket másokkal megosztani, ezáltal az emberi társadalom részesévé válni. A mozgásfejlődés után ez az a terület, mely gyakran kerül összehasonlításra, ha gyermekünk fejlődéséről van szó. Ennek oka talán az, hogy eléggé látványos különbségek és eltérések lehetnek ugyanolyan életkorú gyermekeknél. Mivel minden kisgyermek más és más az efféle egymáshoz mérés általában nem vezet sehová, főleg annak tükrében, hogy a beszédfejlődés igen bonyolult folyamatában rengeteg tényezőt kell figyelembe venni. Fel kell ismernie a hangokat, és nekik is reprodukálni kell azokat; meg kell tanulniuk a szavak jelentését és azok megfelelő helyen való alkalmazását; fel kell ismernie a nyelvtani szabályokat (igeragozás, igeidők alkalmazása, mondat szerkezetek helyes összeállítása). Kétéves korra a gyermekek elérik az 50 szavas első szókincset. Nagyon fontos ennek az első szókincsnek a megléte a meghatározott időszakra, a hiánya komoly tanulási nehézséget vetíthet elő. Az első 50 szavas szókincshez tartoznak a konzekvensen használt, de csak a szülők által értelmezett saját szavak is.

2-3 évesen szókincsrobbanás figyelhető meg, az első két szó asszociációjából megjelennek az első kezdetleges mondatok, melyek még nélkülözik a nyelvtani szabályt. Ebben az életkorban nagy egyéni különbségek vannak, van olyan gyerek, akinek a szókincse 100 szó, másnak lehet akár 500 szó is.

A szókincs-elsajátításhoz az szükséges, hogy a gyermek megértse, hogy a környezetünkben mindennek neve van, felismeri a kapcsolatot a tárgyak és hangsorok között, megérti, hogy a nyelv arra szolgál, hogy megnevezzük a körülöttünk lévő dolgokat. Ezáltal a dolgok mentális reprezentációja elraktározódik az agyban.

2 éves kor körül jelennek meg az első kétszavas mondatok, a gyermekek ezáltal belépnek a szintaktikai fázisba. Itt tanulják meg annak szabályát, hogy hogyan kombinálják a szavakat a mondatokban.

Ezen a szinten a fejlődés nagyon gyors. A gyermekek a telegrafikus szakasztól (az egyszavas mondatoktól) nagyon gyorsan eljutnak a komplex mondatalkotáshoz.

Az is igaz, hogy a felnőttek sokkal helyesebben beszélnek, ha egy gyermekhez intézik szavukat. A gyerekek képesek azokból a mondatokból, amiket hallanak, kiválasztani a szabályos struktúrákat, új mondatokat alkotni, és megértenek olyan mondatokat, amiket nem értettek meg korábban.

Ebben a fázisban a hibáik a nyelvi kreativitás eredményei, túlregularizálnak. A gyermekek megalkotják a saját nyelvtanukat, amit azután hozzáigazítanak a felnőttekéhez.

3 éves korra alakul ki az anyanyelvre jellemző hangrendszer, melynek ejtésében az élettani pöszeség miatt lehet eltérés, tehát a hangokat a gyermek még torzíthatja, cserélheti. Tartalmilag jól és már folyamatosan beszél, használja a magyar nyelvre jellemző ragokat, alkalmazza az igeidőket, de még téveszthet.

A terápia során (legalább) három dolgot fejlesztünk: észlelést, megértést, produkciót. Ebből a háromból eleinte az első kettő számít igazán, vagyis kezdetben nem "beszéltetünk", hanem az ideális feltételeket teremtyük meg a majdani beszédinduláshoz. A beszéd alapja sok szempontból a mozgás és a mozgásérzékelés, úgyhogy a korai beszédfejlesztés gyakorlatilag mozgásos játékok kavalkádja, a beszédfejlődésben azonban nagyon fontos szerepe van az utánzási készségnek is.

A pedagógiai szakszolgálat logopédusai jogszabályi kötelezettségük szerint (15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 25. § (3)) a harmadik életévüket betöltött gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrését végzik. A hatályos jogszabályi rendelkezések értelmében a szűrésen kötelező részt vennie az adott nevelési intézmény valamennyi, 3. életévét betöltött gyermekének. Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálatnál a logopédia területére kifejlesztett intézményi protokoll a 3. életévüket betöltött gyermekek szűrésére alkalmas eszköznek: a MacArthur-Bates Communicative Development Inventory-

III. (Fenson, Marchman, Thal, Dale, Reznick, & Bates, 2007) magyar változatát, a Kommunikatív Fejlődési Adattár-3 (KOFA-3) kérdőíves eljárást (Kas, Lőrík, és Nabors Oláh, 2010) jelöli meg.

A terápia főbb jellemzői

Az időben azonosított megkésett beszédfejlődés jól korrigálható, az elmaradás sok esetben teljesen vagy nagy részben behozható. Az első és legfontosabb feladat a beszédkedv felkeltése, melyet a szeretetteljes légkör, a játékok és a sok hangutánzás szolgál. A gyakorlatok nem a gyermek életkorától, hanem fejlettségi szintjétől függenek. A terápia során a beszéd fejlesztése mellett a mozgás, a gondolkodás, a figyelem és az emlékezet fejlesztése is fontos feladat. A beszédfejlesztés magába foglalja a beszédszervek ügyesítését, a szókincs fejlesztését, a nyelvi rendszer kiépítését, mely során a természetes beszédfejlődés menetét kell követni.

3. A hároméves gyermekek nyelvi érintettségének kezelését segítő tanmenet

A hároméves gyermekek nyelvi érintettségének kezelését segítő tanmenet						
A fejlesztést végző szakember neve:						
Szeptember						
I. Témakör: Hangadás, beszédkedv felkeltése						
Célok, feladatok: — Kapcsolatteremtés, gyermek érdeklődésének felkeltése. — Figyeljen a nevére. — A játékba saját verbális fejlettségi szintjének megfelelően kapcsolódjon be. — Mozgásos feladatok végrehajtása. — Figyeljen az ismert állathangokra, utánozza azokat. — Beszéértés, feladat megértésének fejlesztése.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
1-2. (1. hét)	Ismerkedő játék, nevek ismétlése labdagurítással, állatok kiválasztása, nevük felismerése, mozgással összekapcsolva.	„Sétálunk, sétálunk...” kezdetű mondóka.	Mindenki kiválaszt egy állatot, figyel a nevére és, ha meghallja azt, akkor fölugrik, lehasal, megfordul, fölemeli a karját, tapsol.	Labda, játékállatok, bábok	Hallási figyelem, nagymozgások, mozgás-beszéd összekapcsolása.	
3-4. (2. hét)	Ismerkedő játék, mondókatanulással, körbejárással, állathangok felismerése, azonosítása. Karikába beugrás, kiugrás, forgás, mondókával.	Alma, levél, tyúktojás, mi a neved kispajtás? c. mondóka „Mackó, mackó ugorjál...” című mondóka.	Állathangokat hallatunk, a gyermek feladata, hogy felismerje az állathangot és a kijelölt „állathoz” fusson, ugráljon, kússzon, másszon - mondókára mozgás.	Játékállatok, karikák	Hallási figyelem, nagymozgások, mozgás-beszéd összekapcsolása.	
5-6. (3. hét)	Ismerkedő játék, plüssmackóval. Állatokat mozgásuk alapján fel kell ismerni, majd utánozni (hang, mozgás).	„Brumm-brumm medve, gyere ki a gyepre...” című mondóka.	Mackó mondja: „Jöjjön ide az, akin a ... ismertetőjegy van!” Hangadás, mozgásutánzás.	Játékállatok	Beszédmegértés és figyelem fejlesztése, mozgáskoordináció, ritmus gyakorlása, mozgás-hangadás összerendezése.	
7-8. (4. hét)	Keresd a társad! Szaladgálás közben megnevezett társhoz futás,	„Esik eső csepereg, sárga levél lepereg. XY	Mozgásutánzás, futás-megállás, hangutánzás.	Játékállatok	Dinamikus nagymozgások	

	bújócska játék. Mondóka mozgással, saját név behelyettesítésével.	felszedi, kosárába begyűjti.” mondóka			gyakorlása, verbális figyelem fejlesztése, beszédfigyelem és megértés fejlesztése, mozgáskoordináció, kognitív képességek fejlesztése.	
Október						
II. Témakör: hangadás, ciklizálás, beszédszervek ügyesítése						
Célok, feladatok: — Beszédmotorika előkészítése. — Ciklikus sorok hangoztatása. — Színek differenciálása. — Mozgás-beszéd integráció.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
9-10. (5. hét)	Fúj a szél! Mozgásutánzás hangokhoz kapcsolva: nagymozgások kartartásokkal előre, hátra, oldalra kiegészítve szájjal hosszan és szaggatott fújásokkal. Mondókázás mozgással: körben ülünk egymáshoz közel és adjuk egymásnak körbe a babzsákot a mondóka közben, jobbra-balra hajlással.	„Sim-sum fúj a szél, ez a kis fa jaj, de fél, minden ága megremeg, a levele lepereg.” mondóka	Fújások, nagymozgások, mozgásutánzás: nőnek a bokrok és a fák, a bokor „o” hanggal gömbölyödik, a fák „á” hanggal a magasba nyúlnak, hempergés, „i” hanggal.		Beszédfigyelem, hallási differenciálás fejlesztése.	
11-12. (6. hét)	Színek szerinti csoportosítás: Vihar van az erdőben, a tornaszőnyegen szimuláljuk az esőt és az égdörgést. Ciklizálás: sárga: si-sá-(só), zöld: zé-ző (zu), piros: pa-po-(pe)	Gyülekeznek a felhők, esik az eső, kopog a jég, dörög az ég, villámlik, lecsap, kisütött a nap” mondóka	Mondóka és mozgás összekapcsolása: Csendes esőben lábujjhegyen, egyhelyben, zivatarban telitalppal, hangosan a szőnyeghez csapva, mennydörgésnél pedig összegömbölyödve. A vihar után lehullottak a	Különböző színű és méretű játékok, három karika	Beszédmegértés fejlesztése, mozgásminták alkalmazása, mozgás- beszéd integrálása. Beszédmotorika fejlesztése, szerialitás megalapozása, finommotorika	

			fákról a termések, amiket három kosárba gyűjtenek a gyerekek.		előkészítése, tudatos izomtónus és hangerő szabályozása.	
13-14. (7. hét)	Gombaszedés: A teremben bójákat rakunk le. A meseerdőben az eső után a gombák „kinőttek”. A bójákat sorban elhelyezzük, járás közben megérintjük.	„Gomba, gomba, nincsen semmi gondja, ha az eső esik rája nagyra nő a karimája” mondóka	A rendezetlenül kihelyezett három féle színű bója minél gyorsabb összeszedése színek alapján. Bóják érintése: a szalagos kéznél „pe-pa” verbalizálása, szalagtalan kéz „ki-ka”, szalagos láb „ná-na”, szalagtalan láb „to-te”.	Bóják, szalagok	Vizuális figyelem, szerialitás, nagymozgás, finommotorika szem-láb koordináció, beszédmotorika fejlesztése, szerialitás megalapozása, mozgás-beszéd összekapcsolása.	
15-16. (8. hét)	Fúj a szél! Mozgás-beszéd összekapcsolása: Nagymozgások- kartartások oldalra, kiegészítve szájjal történő hosszú és szaggatott fújásokkal, hangsorok ciklizálásával.	„Tekereg a szél, kanyarog a szél, didereg az eperág, mit üzen a tél?” mondóka	A különféle távolságokon elhelyezett leveleken (babzsák) járás 1-2-3 elemű ciklikus sor mondogatásával („hú-há-hó”), karok oldalsó középtartásban, lehet talajon forgás előre-hátra (forgószele). Járas, ciklizálás.	Babzsák	Vesztibuláris rendszer, izomtónus fejlesztése, beszédmozgások előkészítése, egyensúlyérzék, mozgás-beszéd összerendezése, rövidtávú szeriális emlékezet, téri tájékozódás fejlesztése.	
November - december						
III. témakör: testérzékelés és szavak						
Célok, feladatok: — Passzív szókincs bővítése. — Beszédmegértés, testrészek felismerése. — Tájékozódás saját testen. — Expresszív szókincs aktivizálása.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
17-18. (9. hét)	Mondókázás, majd torna a „kiskedvencsel” (plüssállat).	„Hej Gyula, Gyula, Gyula (mellkas ütögetése), szól a	Modókázás – mozgásutánnak után a plüssállattal a következő feladatok végrehajtása:	Plüssfigura	Passzív szókincs bővítése, testrészek nevei, beszédmegértés fejlesztése, testrészek	

	Feladat: A gyermek érintse meg a hallott testrészeket. A plüssfigura érintse meg a gyermek testrészeit. „Tornáztasd meg a macit!” Mondóka és mozgás összekapcsolása.	duda, duda, duda (comb ütögetése), Pest, Buda, Buda, Buda (fejtető ütögetése), pattogatott kukorica” mondóka	„Emeld a fejed fölé! Tedd a lábad közé! Tedd a válladra! Emeld a mellkasodhoz! Emeld oldalra! stb.		felismerése, tájékozódás saját testen, testérzet erősítése.	
19- 20. (10. hét)	Testrészek megmutatása, megnevezése. A gyermek körberajzolása miközben megnevezi az aktuális testrészt. Mondóka és testérzet.	„Itt a szemem, itt a szám, Ez meg itt az orrocskám. (mutatás szemre, szájra, orra) Jobbra-balra két karom, Forgatom, ha akarom (jobb és bal kéz emelgetése).”	Mondókával testrészek megmutatása, megnevezése. A fejlesztő által irányítottan testrészek körberajzolása, felismerése.	Nagyméretű csomagolópapír, színes zsírkréta	A receptív szókincs erősítése, az expresszív szókincs aktivizálása, taktilis inger-lokalizáció, testérzet erősítése, tájékozódás a testen.	
21-22. (11. hét)	Fej, nyak és válltorna. Az előző foglalkozáson elkészített testrajzra a kiegészítő testrészek elhelyezése, amit megelőz a tükörben való tájékozódás. Mondóka és mutogatás.	„Kicsi orr, kicsi száj (mutatás orra, szájra) keretezi kicsi áll, kupolája homlok (mutatás állra, homlokra).”	Fej izmainak mobilizálása, megfelelő tartás kialakítása. A fejen való tájékozódás, a későbbi tükörhelyzet megalapozása.	Tükör, megrajzolt csomagolópapír, az előrajzolt kiegészítő testrészek (fej), gyurmaragasztó.	A testhelyzetek utánzása, testfogalom fejlesztése, passzív szókincs bővítése, aktív szókincs mobilizálása, testfogalom megerősítése.	
23-24. (12. hét)	Tűz, víz, repülő játék. Az előző foglalkozásokon elkészített testrajzon a testrészek irányított kifestése, miután a saját testén már megkereste azt. Mondóka és mozgás.	„Lassan forog a kerék, Mert a vize nem elég. Gyorsan forog a kerék, Mert a vize már elég.” mondóka	A mondókázás után a törzsön való tájékozódás és a kapcsolódó testrészek megismerése (váll, mellkas, has, mell, köldök, hát, kar, kéz, tenyér, ujjak). A tanult testrészekkel való manipulálás.	Vízfesték, ecset	Beszédfigyelem, nagymozgások, testfogalom fejlesztése, passzív szókincs bővítése, aktív szókincs mobilizálása, testfogalom megerősítése.	
25-26. (13. hét)	Mozgásjáték: a tanulandó testrészek bekapcsolása a mozgásos élménybe. Saját test megtapasztalása.	„Gólya, gólya, hosszú láb, hol ér véget a világ?” mondóka	A mondókázás alatt futás szabadon, jelre leülés, hasalás, fél lábon állás, stb. Az előző foglalkozáson elkészített testrajzon a	Testrajz	Figyelemkoncentráció, reflexidő fejlesztése, mozgás-ritmus összerendezése,	

	Saját testről szerzett tudás megtapasztalása, egyensúlyérzék fejlesztése. Mondóka és mozgás.		testrészek irányított megkeresése, megnevezése. Nehezítés: csukottszemes játék „Mit simogattam meg rajtad?”.		egyensúlyi reakciók fejlesztése, mozgás és beszéd összerendezése.	
27-28. (14. hét)	Alapmozgások ismétlése. Az előző 5 foglalkozás ismereteinek elmélyítése. A tanultak integrálása.	Zenés játék (Gryllus Vilmos, Alma együttes dalai)	Játékos formában állatok mozgásának utánzása: futások, gurulások, mászások, dobások, stb. Az előző foglalkozásokon elkészített testrajz „felöltöztetése” (különféle ruhadarabok és használati tárgyak elhelyezése a rajzon) „Mi ez? Tedd a helyére!” Pl. cipő, szoknya, fogkefe	CD-k, CD lejátszó Megrajzolt csomagolópapír, különféle ruhadarabok, eszközök.	A testkép, testfogalom differenciálása, mozgás és beszéd összerendezése, aktív-passzív szókincs, emlékezet fejlesztése.	
Január						
IV. témakör: szókincsbővítés						
Célok, feladatok: — Passzív szókincs bővítése. — Aktív szókincs mobilizálása. — Az artikulációs izmok mobilizálása.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
29-30. (15. hét)	Ismerkedés az arccal, beszédmotorika előkészítése. Orális praxis, testrészek funkcióinak (főnevek, igék) összegyűjtése szókincsfejlesztéssel.	„Jön a tavasz, megy, a tél öreg mackó üldögél” kezdetű mondóka.	Mondókázás után érzelmek megjelenítése arckifejezéssel, a szájterrel való ismerkedés tükör előtt. Akadálypályán (puha szőnyeg, felállított karikák, alagút) haladva a fej részeire irányuló kérdések. (pl. „Mivel pislogsz? stb.)	Tükör, puha szőnyeg, karika, alagút.	A testkép, testfogalom megerősítése, passzív szókincs bővítése, aktív szókincs mobilizálása.	

31-32. (16. hét)	Beszédmotorika előkészítése, szenzoros érzékelés. Szókincs fejlesztése (főnevek, igék).	„Húzz, húzz engemet, én is húzlak tégedet! Amelyikünk elesik, az lesz a legkisebbik” mondóka	Tükör előtt artikulációs mozgások előkészítése különböző ételek nyalogatásával, a száj körüli területek érintésével. Mondókázás közben labdás és gurulódeszkás feladatok. Tárgyak húzása, tolása („Mit csinálsz?”, „Mivel fogtad meg a deszkát?”), kendőhordás testrészeken („Hová helyezted a kendőt?”) stb.	Tükör, méz, nutella, lekvár, spatula, varázs-zsák 8-10 tárggyal gurulódeszka.	Az artikulációs izmok aktivizálása, testkép, testfogalom megerősítése, aktív szókincs, igék és egyszerű grammatikai elemek aktivizálása.	
33-34. (17. hét)	Beszédmotorika előkészítése. Alsó végtag testrészeinek felismerése, megnevezése és használata. Aktív szókincs fejlesztése (főnevek, igék).	„Nézzétek csak emberek, nagy csizmában kisgyerek, komor képpel lépet, hátra felé nézeget” mondóka	Fújó gyakorlat. Szívószállal ping-pong labda és vattapamacs fújása. Akadálypályán közlekedés: padon, gerendán egyensúlyozva, karikákba ki- beugrás, bóják kerülése („Mivel lépkedsz a deszkán? Mit csinálsz?” stb.).	Szívószál ping-pong labda, vattapamacs, varázs-zsák 8-10 tárggyal, pad, gerenda, karikák, bóják	Az artikulációs izmok erősítése. Egyensúlyérzék, szókincs fejlesztése.	
35-36. (18. hét)	Az eddigi ismeretek megerősítése. A szókincs fejlesztése, új szavak adekvát használata (főnevek, igék, melléknevek).	„Mit csinál a kis kezem? Simogat kedvesen, Ütöget mérgesen, Csiklandoz viccesen, Csipked	Három karikába (jelképesen fej, törzs, végtagok) elhelyezni, megnevezni a varázs-zsákból megismert tárgyakat. Mondókázással az igék elmélyítése. A testrészek nevének szókincsbe emelése, a testrészek tulajdonságainak	Karikák, varázs-zsák 8-10 tárggyal, pad, gerenda, karikák, bóják.	Testfogalom fejlesztése, testérzet erősítése, szókincsbővítés.	

		hegyesen, Táncol ügyesen. Na, mit csinál a kis kezem? Te is tudod, mondd velem!” mondóka	(melléznevek) összegyűjtése szókincsfejlesztéssel együtt. Akadálypályán, körönként a feltett kérdésekre választ várunk. Hívó szó: milyen?			
Február - május						
V. témakör: kifejező beszéd, grammatikai struktúra fejlesztése						
Célok, feladatok: — Beszédeszlelés- megértés fejlesztése. — Mondatalkotás elősegítése. — Toldalékolás kialakítása.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
37-38. (19. hét)	Beszédeszlelés: az élet hangjainak megismertetése. Mondókázás.	„Jár a falióra tik- tak jár...” mondóka	Hangutánzó mondóka, a környezetben hallható hangok megfigyeltetése, hangjelenség megnevezése (tik-tak). Megtanult mondóka ismétlése mozgásba ágyazottan. Zörejek, tárgyhangok felismertetése (telefon, kulcs stb.).	Kulcs, telefon, duda, gyűrt papír stb.	Hallási figyelem, nagymozgások fejlesztése, mozgás- beszéd összehangolása.	
39- 40. (20. hét)	Beszédeszlelés: az élet hangjainak felismerése, kép- hang egyeztetése. Mondókázás.	„Egy kismalac rőf-rőf-rőf...” ének	Képfelismerés, zajok- zörejek felismerése szabadon, képegyeztetéssel és megnevezéssel, majd bekötött szemmel. Megtanult dal ismétlése mozgásba ágyazottan.	Kendő, különböző hangot – zörejt adó tárgyak, gyári hanganyag- hozzátartozó képekkel, rajzokkal.	Hallási figyelem, nagymozgások fejlesztése, mozgás- beszéd összehangolása, kép-hang egyeztetése, szókincsfejlesztés.	
41-42. (21. hét)	Beszédeszlelés: cselekvés felismerése. Mondókázás.	Eddig tanult mondókákból válogatás.	„Most mutasd meg!” – játék (cselekedtetés utasításra) háztartási eszközök, történetek felismerése, megmutatása, megtanult	Tárgyképek, cselekvéseket, történetek ábrázoló képek.	Hallási figyelem, nagymozgások, mozgás- beszéd összehangolása,	

			mondókák ismétlése mozgásba ágyazottan.		passzív szókincs fejlesztése, fogalomalkotás.	
43-44. (22. hét)	Beszédértés: funkció alapján tárgy kiválasztása, verbális emlékezet fejlesztése. Mondókázás.	„Gyerekek, gyerekek, szeretik a perecet...” mondóka	Funkció alapján tárgy kiválasztása tapogatással („Melyikkel eszünk?”) 2-3 tárgy emlékezetből visszaadása („Add ide kanalat!” stb.). Hangutánzó mondóka, majd a mondóka ismétlése mozgásba ágyazottan.	Zsák, tárgyak (autó, kanál, pohár, stb.)	Hallási figyelem, nagymozgások, mozgás-beszéd összehangolása taktilis érzékelés, aktív-passzív szókincs fejlesztése.	
45-46. (23. hét)	Beszédértés: utasítások követése. Mondókázás.	„Tente baba, tente...” mondóka	Hangutánzó mondóka, cselekvések végrehajtása, („Ugráljon/aludjon a baba!” stb., azonos alany, különböző állítmány), megtanult mondóka ismétlése mozgásba ágyazottan.	Baba, takaró, cumisüveg	Nagymozgások, mozgás-beszéd összehangolása, beszédértés fejlesztése.	
47-48. (24. hét)	Mondatalkotás.	„Én kis kertet kerteltem...” ének	Énekléssel mondatalkotás. Egyszerű mondatok alkotása (alany-állítmány).	Cselekményképek a kertészkedésről, állattartásról, stb.	Cselekvő és cselekvés összehangolása, nagymozgások, mozgás-beszéd összehangolása.	
49-50. (25. hét)	Tárgyeset, toldalékolás.	„Hej a sályi piacon...” ének	Dal: bevásárlás a piacon. „Mit vettél ki a kosárból?” (almát, körtét) – tárgymegnevezés, a megtanult mondóka ismétlése mozgásba ágyazottan.	Kiskosár, műanyag gyümölcsök és élelmiszerek	Tárgyeset használata, szókincsbővítés, főfogalom alá rendelés, hallási figyelem, nagymozgások fejlesztése, mozgás-beszéd összehangolása.	
51- 52. (26. hét)	Alany-állítmányt, tárgyat tartalmazó mondatok alkotása. Mondókázás.	„Süssünk, süssünk valamit!” mondóka	Mondókázás, élelmiszerek készítése gyurmából, tárgyesetet tartalmazó mondatok alkotása (Pl.: „Peti kiflit süt.”).	Gyurma	Nagymozgások, mozgás-beszéd összehangolása, tárgyeset gyakorlása, finommotorika fejlesztése.	

			Megtanult mondóka ismétlése mozgásba ágyazottan.			
53- 54. (27. hét)	Beszédértés- beszédprodukciónak fejlesztése, helyhatározók gyakorlása, szókincsbővítés.		Bevásárlás, kirakodás. Egyszerű instrukciók végrehajtása: pl.: „Tedd a labdát a dobozba!” stb., majd adekvát kérdésre adekvát válasz: „Hol van a labda?” Vv.: „A labda a dobozban van.” stb.	Apró tárgyak, doboz, bútorok, kosár.	Szókincsbővítés, helyhatározók megértése, adekvát használata, mozgás-beszéd összehangolása.	
55- 56. (28. hét)	Beszédprodukciónak: helyhatározót tartalmazó mondatok alkotása.	„Lóg a lába, lóg a ...” dal	Mondatalkotás napirenddel kapcsolatos eseményképekről, megtanult dallam ismétlése mozgásba ágyazottan.	Eseményképek	Mondatalkotás napirenddel kapcsolatos eseményképekről, grammatikai elemekkel, beszéd-mozgás integráció.	
57-58. (29. hét)	Beszédértés, beszédprodukciónak komplex fejlesztése, többes szám. Mondókázás.	„Háp háp háp, jönnek a kacsák...” mondóka	Mondókázás, majd szavak többes számának megnevezése tárgyak alapján.	Farm állatai (tárgyak).	Grammatikai struktúra bővítése, mozgás-beszéd összehangolása.	
59-60. (30. hét)	Beszédértés, beszédprodukciónak komplex fejlesztése, többes szám.		Szavak többesszáma képek alapján, képekről mondatalkotás, adekvát kérdésre adekvát válasz („Mik ezek?”).	Tárgyképek egyes és többesszámban.	Grammatikai struktúra elmélyítése, mondatalkotás gyakorlása.	
61-62. (31. hét)	Beszédértés, beszédprodukciónak komplex fejlesztése.		Nyelvi játékokkal, könyvekből mondatalkotás, egyszerű utasítások végrehajtása.	Nyelvi társasjátékok, könyvek, képek.	Komplex nyelvi fejlesztés.	
63-64. (32. hét)	Összefoglalás, rendszerezés.		A gyerekek kedvenc mondókáinak és játékaiknak ismétlése, megtanult mondóka ismétlése mozgásba ágyazottan.		Tanult ismeretek felelevenítése, elmélyítése.	

4. Az ötéves gyermekek nyelvi érintettsége

Az ötéves gyermekek nyelvi fejlettsége

A nyelvelsajátítás folyamatát többféle elmélet próbálja értelmezni. Összességében azt mondhatjuk, hogy az eredményes nyelvelsajátításhoz feltehetőleg a genetikai örökség, és az aktív szociális környezet egyaránt hozzájárul, amelynek feltétele a megfelelő kognitív és motoros fejlettségi szint. A beszéd kialakulásához szükséges a jó auditív percepció bázis megléte, hogy az artikulációs mozgások pontos kivitelezésének képessége, a megfelelő mennyiségű szókincs, az anyanyelvi fonológiai, grammatikai és pragmatikai szabályok ismerete és helyes alkalmazása. A gyermek kifejezőkészsége folyamatosan fejlődik. A beszédészlelés és -produkció egymást erősítve támogatja ezt a fejlődést. A gyermek szókincse 2 éves korban 30-400 szó körül mozog, ötéves korra 300-1400 szóra tehető, de ennél sokkal több szót ért meg. A mondatalkotás a kétszavas mondatokkal kezdődik, hároméves korban indul meg az összetett mondatok használata, később a szókincs bővülésével az összetett szövegalkotás. Az óvodáskor ideje alatt alakul ki az anyanyelvi fonémarendszer tagjainak ismerete. A fonematikus hallás fejlődése során a gyermek egyre több fonológiai jegyet képes megkülönböztetni, ami segíti őt a pontos hangképzésben. Az olvasás- és írás egyik feltétele, a tiszta hangképzés, illetve auditív differenciálás, mert ez segíti majd a fonémákat a grafémákkal összeegyeztetni.

Az ötéves gyermek beszéd- és nyelvi állapotát a FMPSZ protokollja alapján a Kas Bence – Lőrök József – Molnárné Bogáth Réka – Szabóné Vékony Andrea – Szatmáriné Mályi Nóra: SZÓL-E? – Szűrőeljárás az óvodáskori logopédiai ellátáshoz feladatsorral vizsgáljuk, mellyel lehetővé válik a gyermekek beszéd- és nyelvi elmaradásainak, valamint az írott nyelvi zavarok kockázatának kimutatása. Az eredményektől függően szükség esetén további diagnosztikai vizsgálatokkal kiegészítve építhetjük fel az egyénre szabott logopédiai terápiát. A szűrővizsgálat területei a hangképzésben: fonetikai és fonológiai fejlettség, fonológiai feldolgozás. Nyelvi fejlettség területén: verbális munkaemlékezet, téri viszonyok produkciója és megértése, a mondatok tartalmi-szerkezeti feldolgozása és reprodukciója. Olvasás- és írástanulásra való előkészültség területén: vizuális felismerés, megkülönböztetés, fonológiai feldolgozás, és reprodukció, fonológiai tudatosság, gyors előhívás a mentális lexikonból.

A logopédiai fejlesztés menete artikulációs érintettség esetén

Amennyiben a szűrővizsgálat artikulációt felmérő szubtesztjében eltéréseket tapasztalunk, további vizsgálat szükséges annak megállapítására, hogy az eltérés mely hangokra, és milyen mértékben terjed ki. Erre használatos a Logopédiai vizsgálatok kézikönyvében (Juhász, 2007) szereplő artikuláció vizsgálata, mely képanyagot is tartalmaz. A hanghibákat egy táblázatban jelöljük, és félévkor, év végén kontrolláljuk. A fejlődési folyamat nyomon követése érdekében a Folyamatdiagnózis táblázat lehet segítségünkre (1. számú melléklet).

Az állapotfelmérés után megállapítjuk a fejlesztés tervezett menetét. Mivel minden gyermek más-más hibás beszédhang-készlettel érkezik, és a fejlődési ütemük is eltérő, mindenkinek egyénre szabott fejlesztési terve van. „A tervezés során figyelembe kell venni a kialakításra váró hangok objektív ejtésnehézségi szintjét (a beszédfejlődés során kialakuló hangok sorrendje alapján), a képzőmozzanatok rokonságát és a hanghatás hasonlóságát (sz-z-c, s-zs-cs, ty-gy-ny, r).” (Kovács, 1998. 137.o)

A tervezés során a hangoknál figyelembe vesszük, melyek azok, amelyeket fejlesztenünk kell, melyeket elég rögzíteni, és automatizálni, melyeket kell már csak automatizálni. Az automatizálásra, illetve rögzítésre váró hangokkal lehet kezdeni ez esetben a terápiát.

A fejlesztés főbb területei a hangok kialakításából, automatizálásából, illetve differenciálásából áll. A tervezéshez és nyomon követéshez segítséget nyújthat Az artikulációs fejlesztés tervezett menete táblázata (2. számú melléklet). Ebbe a táblázatba beírhatjuk a gyermek kialakításra, illetve differenciálásra váró hangjait. A táblázat alapján nyilvánvalóvá válik a fejlesztés tervezett menete, és a módszertani lépések. A rubrikákban ferde vonallal jelölhetjük a folyamatban lévő feladatokat, x-el az elvégzett, teljesített területeket. A terápia során nem szükséges mereven ehhez a sorrendhez tartanunk magunkat, hiszen új hang spontán megjelenésére is számíthatunk. Ebben az esetben módosítsunk a fejlesztés menetén. Segítséget nyújthat a mellékelt Példa egytervezett fejlesztésre (3. számú melléklet).

Az artikulációs terápia módszertani lépései:

1. Előkészítő szakasz
 - Artikulációs mozgásügyesítés
 - Auditív percepció fejlesztése
2. Hangfejlesztés/ejtésellenőrzés
3. Rögzítés
4. Automatizálás
 - szavakban (szó elején, szó végén, szó közben, mássalhangzó-torlódásban)
 - szókapcsolatokban
 - jelzős szerkezetekben (szó elején, szó végén, szó közben)
 - mondatokban
 - versben
5. Auditív differenciálás
6. Motoros differenciálás
 - szavakban (szó elején, szó végén, szó közben)
 - mondatokban
 - egy szón belül
 - versben

Az artikulációs terápiás órafelépítése hangfejlesztés esetén:

1. Előkészítő gyakorlatok
 - 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok
 - fúvó-szívó gyakorlatok
 - ajak-állgyakorlatok
 - nyelvgyakorlatok
 - 1.2. Az auditív percepció fejlesztése
 - auditív észlelés
2. Hangfejlesztés, hangfelidézés, ejtésellenőrzés
3. Rögzítés
4. Automatizálás

Az artikulációs terápiás óra felépítése hangdifferenciálás esetén:

1. Előkészítő gyakorlatok
 - 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok,
 - fúvó-szívó gyakorlatok
 - ajak-állgyakorlatok
 - nyelvgyakorlatok
 - 1.2. Az auditív percepció fejlesztése
 - auditív differenciálás

2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés
3. Motoros differenciálás
4. Automatizálás

A tanmenetünkben ismertetünk egy lehetséges módszert a l hang kialakítására, és az l-j hangok differenciálására.

A fejlesztés célja a fonematikus hallás fejlesztése (az adott hang felismerése, illetve differenciálása), artikulációs mozgások ügyesítése, (ideértve az ajak, áll, és nyelvmozgásokat, illetve a légvétel-fújás erősségét is,) a hangok helyes képzésének kialakítása és ejtése mindhárom fonetikai helyzetben, illetve később a spontán beszédben.

A logopédiai fejlesztés menete olvasás-és írástanulásra való előkészültség érintettsége esetén a téri orientációs és grafomotoros terület erősítésére

Az írás-olvasás és számolás elsajátításához elengedhetetlen a térben és a síkban való tájékozottság. A megadott irányokat, térbeli pozíciókat verbálisan is meg kell tudnia fogalmazni az iskolába induló gyermeknek. Ebben szeretne segítséget, támpontokat adni ez a tanmenet. Mivel a különböző részterületek nagyrészt lefedik egymást, egymásra hatnak, feltételezik egymást, összevontan kezeljük a grafomotoros területtel. Ez az egymást erősítő terület kapcsolódik össze a fokozatosan nehezedő felépítésű tanmenetben. Az első félév főleg a saját testen való tájékozódást, a kéz- és ujjmozgások megerősítését célozza meg. Mivel a téri tájékozódásunk kiindulópontja mi magunk vagyunk, nagy hangsúlyt helyezünk a nagymozgásokra és a térben való biztos tájékozódásra. A jobb-bal differenciálása és a téri pozíciók megalapozása az első félévben történik. Ebben a félévben ismerkedhetnek meg a gyerekek az alapvető grafomotoros elemekkel is, amelyeket taktilisan érzékeltetve is megtanítunk nekik. A második félévben a helyes ceruzafogás kialakítása a fontos, a finommotorikai területet átveszi a grafomotoros fejlesztés. A téri orientáció fejlesztése az irányhármasság megtanításával bővül.

A fejlesztés több területre irányul. A *testséma, testkép, testtudat* fejlesztésével a cél, hogy a gyermek információkat szerezzen a saját testéről, meg tudja nevezni a testrészeit. Megfigyelje és azonosítsa az érzéseit, a testrészei helyzetét és ezeket meg is tudja nevezni. A *nagymozgás* fejlesztésénél az egyensúlyérzékelés és a testvonal keresztezés kap hangsúlyos szerepet. Az egyensúlyérzékelés a testséma fejlődéséhez segít hozzá, a testvonal keresztezés a két agyfélteke működését rendezi össze. A *téri tájékozódást* először saját testen alakítjuk ki a jobb, és a baloldal megkülönböztetésével, amihez segítségképpen a bal oldalt kis kitűzött filc szívecskével jelezzük. Kezdetben tükörkontrollal kísért mozdulatokat végez, hogy vizuális megerősítést is kapjon a mozgásokról. Ez után a térben, majd síkban figyeli meg az irányokat. Ezekben a helyzetekben is kiindulópont a saját teste. Lapon minden esetben jelezni kell a bal oldalt egy kis szívecske rajzolásával. A téri tájékozódást a tárgyak térbeli elhelyezkedése is jellemzi, ami a nyelvi kifejezőkészséget is gazdagítja. Az irányhármasság figyelembe vételével, először a Hol?, majd a Hová?, és Honnan? kérdésre válaszoló *téri relációs szavakat*, illetve ragokat tanítják meg a gyermekeknek. Ezzel bővül a szókincsük, és pontosabban tudják megfogalmazni egy-egy tárgy, vagy önmaguk helyét a térben. Ez a szókincshalmaz a matematikai, irodalmi szövegértésben segít eligazodni, illetve később ezt a tudást hasznosítani tudják egy-egy betűelem alakításánál, illetve a hármas vonalközben való elhelyezésénél.

A fejlesztés nagy részét teszi még ki a *vizuális észlelés* területe. A vizuális észlelés és megfigyelés, vizuális analízis-szintézis segítségével érzékeli a gyermek az adott tárgyat. Az alakállandóság, alakkonstancia segít az azonos formát felismerni különböző méretben, és helyzetekben. A vizuális alakhátter differenciálása segíti a gyermeket abban, hogy egy-egy formát elkülönítsen a háttértől. A vizuális

emlékezet és a vizuális szeriális emlékezet később a betűk, szavak másolásánál jelent segítséget. A vizuális terület megerősítésével elősegítjük és megalapozzuk a későbbi sikeres olvasás-írásstudást. A *finommotoros fejlesztés* a kéz izomzatának megerősödése és ügyesedése érdekében fontos. A gyermekek kéztőcsontjai ebben az időszakban még kialakulóban vannak, ezért feladat az azt körülvevő izmok erősítése. A három ujjas ceruzafogás miatt a hüvelykujj oppozíciós mozgását támogató feladatokat is gyakorolni kell. Egy-egy forma, vagy íráselem megtanulásakor több érzékelési területet is összekapcsol: mozgásos, vizuális, taktilis, kinesztetikus érzékelések támogatják a bevésoedést. A *grafomotoros fejlesztés* során sorban megismeri a gyermek a különböző íráselemeket. Az íráselemek vázolása során a vizuo-motoros koordináció is fejlődik. Tanév vége felé a terapeuta segíti a gyermekeket a hármas vonalközben való tájékozódásban. A vizuális és verbális emlékezetet és a szeriálisítást fejlesztjük a képtörténetek sorba rendezésével.

A tanmenet célja, hogy a gyermekek iskolába kerüléskor biztos tudással rendelkezzenek a saját testükről, a bal-jobb irányokat pontosan tudják használni, jól tájékozódjanak a saját testükön, a térben és a síkban. Cél továbbá, hogy a vizuális észlelés, emlékezet, szeriálisítás pontos legyen, a finommotoros, grafomotoros, vizuo-motoros mozgások életkornak megfelelő szintre kerüljenek, a gyermek a három ujjas, helyes ceruzafogással fogja a ceruzát. Cél továbbá a téri relációs szavak értése és helyes használata.

A logopédiai fejlesztés beszédészlelés és beszédmegértés érintettség esetén

A beszédmegértés folyamata két nagy szakaszból áll:

- A nyelvi kódok (jelek) rendszerének megfelelő hangjelenségek észlelése és
- ennek a kódrendszernek az értelmezése.

Mindkettő több fokozatból épül fel, amelyek törvényszerű együttműködésben biztosítják a hallott beszéd megértését. A beszédészlelési rendszer azokat a különbségeket ismeri fel, amelyeket a nyelv használ. A beszédmegértés a kódrendszer értelmezése, vagyis a szavak, mondatok és a szöveg megértése- a jelentés felismerése. A beszédmegértés komplex folyamat, amelyben nem válik szét a beszéd értelmes és értelem nélküli szegmensekre vagy szegmentális és szuprasegmentális részre.

A hierarchikus építkezésű, interaktív beszédmegértési modell a teljes feldolgozási folyamatot reprezentálja, és a beszédészlelési, beszédmegértési folyamat működésének csaknem valamennyi kérdésére megoldást ad az alábbiak szerint (Gósy, 2000).

1. Hallás

Az akusztikai ingerek dekódolása történik ezen a szinten, beszédelemzés még nem.

2 fő része:

- perifériás (hallószerv és megfelelő idegpályák),
- centrális (az agy megfelelő központjaiban történő feldolgozás).

2. Beszédészlelés (részben automatikus feldolgozási szakasz):

- Akusztikai szinten a felfogott akusztikai jelek az észlelési információtárban összegződnek, ahonnan a beszédfeldolgozás indul. Az itt felgyűlt adatok alapján történik az akusztikai elemzés, amelytől kezdve lép be az emlékezet is a feldolgozásba (észlelési információtár).
- Fonetikai szinten az akusztikai elemzés adataira épül a fonetikai osztályozás. Ekkor döntési szabályok alapján nyelvészeti-fonetikai szempontból ítélik meg a bejövő jelet (fonetikai tár).
- Fonológiai szinten a részben automatikus feldolgozási szakasz utolsó lépcsője: a fonéma döntés meghozatala. A beszédhangokat itt, a fonológiai szinten soroljuk be a megfelelő fonémaosztályokba.

A három szint alapműködését további beszédészlelési részfolyamatok egészítik ki. A szeriális észlelés,

a beszédhang-differenciálás, a transzformációs észlelés, a ritmusészlelés, a vizuális észlelés, a szupraszegmentumok észlelése.

3. Beszédmegértés

A megértésben három elkülöníthető folyamat létezik: a szóértés, a mondatértés és a szövegértés. A megértés magába foglalja a logikai lehetetlenséget, azaz az értelmezés szintjén a mondatról kiderül, hogy pl. vicc! A megértés a szöveg szintjén azt jelenti, hogy birtokba vettük a szöveget, mint szemantikai / szintaktikai / gondolati egységet. Az értelmezésnél az adott szöveget behelyeztük egy tágabb ismeretanyagba és/vagy egy korábban tárolt információsorról hasonlítjuk össze (4. Asszociációk). A szemantikai elemzések jelentéstani elemzések, a szintaktikai elemzések mondattani elemzések.

Az anyanyelv-elsajátítás során előfordulhat, hogy a beszédprodukció és a beszédmegértés nem azonos módon fejlődik. A beszédprodukciós zavarok rendszerint könnyen felismerhetők, a beszédészlelés és beszédmegértés esetleges zavarai azonban rejtve maradhatnak. A diagnosztikai feltárásuk után, melyre a Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat „Logopédiai protokollja” ad segítséget, a komplex fejlesztésük elengedhetetlen, hiszen a zavart, vagy elmaradott működések előbb-utóbb súlyos következményekkel járnak, mindenekelőtt az írott nyelv elsajátítására nézve.

5. Az ötéves gyermekek nyelvi érintettségének kezelését segítő tanmenetek

Artikulációs érintettség esetén

Az ötéves gyermekek nyelvi érintettségének kezelését segítő példatanmenet artikulációs érintettség esetén						
A fejlesztést végző szakember neve:						
I. Témakör: „l” hang kialakítása						
Célok, feladatok: — Légvétel szabályozása, fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívóerősség szabályozása. — Artikulációs izmok erősítése, ügyesítése. — Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése, nyelvemelő izmok erősítése. — Biztos tájékozódás a szájtérben. — Auditív észlelés, és figyelem auditív differenciálás, auditív emlékezet, auditív szeriális emlékezet. — “l” hang auditív észlelése. — Fonématudatosság fejlesztése, fonémahallás fejlesztése, auditív analízis-szintézis. — „l” hang rögzítése mindhárom fonetikai helyzetben. — “l” hang helyes ejtésének kialakítása izoláltan, hangkapcsolatokban, szavakban, mondatokban, versben. — Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása. — “l”hang helyes ejtésének használata a spontán beszédben. — Auditív verbális emlékezet fejlesztése. — Beszédértés – észlelés fejlesztése. — Vizuo-motoros koordináció fejlesztése.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
1. (1. hét)	1.Előkészítő gyakorlatok 1.1.Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok: — fúvó-szívó gyakorlatok	Ismerkedés a tükörrel, ajak-nyelv-gyakorlatok, légző-fúvó gyakorlatok.	„Itt a tavasz! Táncoltassuk meg a pillangókat a szélben! Mindegyik pillangó keres magának egy virágot, amire rácsüccsen. Vajon melyik pillangó melyik virágot szereti? Szívjátok fel a szívószállal a pillangókat!”	Pálcikára felfüggesztett pillangó. Szívószál, pillangók laminálva, virágos lap	Légvétel szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok.	Pillangót reptetünk. Szívószállal pillangó formájú papírszeletkéket emelünk rá egy virágos lapra.

	— ajak-állgyakorlatok — nyelvgyakorlatok szájtéren kívül		Bohóckodunk a tükör előtt: arcelfújás, arcbeszívás, mérges arc, mosolygós arc, puszdobás, farkasfog (alsó állkapocs előre tolásával), nyuszifog (alsó állkapocs hátra húzása). Magánhangzók hangoztatása vizuális kontrollal: Á, i-á, o-á, tátogás, a-ú, u-i, i-ű, é-ő „Gyertek, ügyesítsük meg Nyelvmanócskát!” 1.Szájtéren kívüli nyelvgyakorlatok: — nyelvtest vízszintes előre-hátra mozgása — nyelvhegy terpesztése, hegyesítése — nyelvtest vízszintesjobbra-balra irányuló mozgása — nyelvtest függőleges, fel-le mozgása — széles nyelvvel a felsőajak eltakarása — széles nyelvvel az alsó ajak eltakarása	Fonetikai tükör Segítő képek: oroslán, csacsi, hal, farkas, malac, tűzoltóautó, mentőautó	Ismerkedés a fonetikai tükörrel. Ajakizmok és arcizmok erősítése, ajakizmok és arcizmok mozgásainak differenciálása, vizuális figyelem fejlesztése. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Nyelvizmok erősítése, téri tájékozódás fejlesztése. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Mintakövetés.	A nyelvgyakorlatokat tükörkontrollal végezzük. Először szájtéren kívüli gyakorlatokat végzünk, majd szájtéren belülieket. A logopédus jól érzékelhetően mutatja előre a feladatot. Minden próbálkozást dicsérünk,
--	--	--	---	---	---	--

	— nyelvgyakorlatok szájtéren belül	2.Szájtéren belüli nyelvgyakorlatok: — nyelvheggyel fogsor érintése kívül fent, kívül lent, belül fent, belül lent — felkunkorított széles nyelvvel a szájpadlás végigsimítása hátulról előre — integetünk a nyelvünkkel: lalalala, lálálálá, lelelele — nyelvperem erősítő gyakorlat: „kanálnyelv” formálása — nyelvcsettintés széles szájterpesszel, majd váltakozva: széles és csücsörített szájjal — nyelvfelszívás. Nyelv megtartása ebben a helyzetben. — ajakpergetés — „Nyelvhintá”- a nyelvhegy az alsó fogsor mögötti területen helyezkedik el, nyelv hát kiemelkedik a szájteréből. Különböző zörejeket hallgatunk: kulcsörgés, papírtépés, tollpattintás, gyufásdoboz zörgetés,		Indirekt hangfejlesztés.	bíztatjuk a gyerekeket. Játékos módon fogalmazzuk meg nekik a feladatot. Segítségképpen az artikulációs gyakorlatokat rajzos formában tartalmazó feladatlapot beragasztjuk a füzetbe.
--	---	---	--	---------------------------------	--

						Jelen esetben nem tartalmazhat „j” hangot.
2. (1. hét)	1.Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok: — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok — nyelvgyakorlatok szájtéren kívül		Tavaszi fúvó-szívó gyakorlat az előző óra nyomán. Bohóckodunk a tükör előtt: arcelfűjés, arcbeszívás, mérges arc, mosolygós arc, puszidobás, farkasfog (alsó állkapocs előre tolásával), nyuszifog (alsó állkapocs hátra húzása). Magánhangzók hangoztatása vizuális kontrollal: Á, i-á, o-á, tátogás, a-ú, u-i, i-ű, é-ő Az előző óra anyaga nyomán. „Gyertek, ügyessünk meg Nyelvmanócskát!” 1. Szájtéren kívüli nyelvgyakorlatok:	Pálcikára felfüggesztett pillangó szívószál, pillangók laminálva, virágos lap. Segítő képek: oroszlán, csacsi, hal, farkas, malac, tűzoltóautó, mentőautó	Légvétel szabályozása Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok Ajakizmok és arcizmok erősítése, ajakizmok és arcizmok mozgásainak. differenciálása, vizuális figyelem fejlesztése. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Nyelvizmok erősítése, téri tájékozódás fejlesztése. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése.	Az előkészítő gyakorlatok minden órán megismétlődnek a beszédszervi izmok fejlesztése érdekében. A „l” hangnál hangsúlyosak a nyelvhegy emelő gyakorlatok.

		— nyelvtest vízszintes előre-hátra mozgása — nyelvhegy terpesztése, hegyesítése — nyelvtest vízszintesjobbra-balra irányuló mozgása — nyelvtest függőleges, fel-le mozgása — széles nyelvvel a felsőajak eltakarása — széles nyelvvel az alsó ajak eltakarása — hegyes nyelvvel a felsőajak eltakarása — hegyes nyelvvel az alsó ajak eltakarása — bajuszkészítés: hegyes nyelvvel ropi megtartása felsőajak érintésével — szakállkészítés: hegyes nyelvvel ropi megtartása az alsó ajak érintésével — ropit megesszük csücsörítés közben – kézzel nem érhetünk hozzá 2.Szájtéren belüli nyelvgyakorlatok: — nyelvheggyel fogsor érintése kívül fent,	Ropi.	Mintakövetés. A nyelv hosszanti izmainak erősítése.	
--	--	--	-------	---	--

	— nyelvgyakorlatok szájtéren belül		kívül lent, belül fent, belül lent — felkunkorított széles nyelvvel a szájpaddás végig simítása hátulról előre — integetünk a nyelvünkkel: lalalala, lálálálá, lelelele — nyelvperem erősítő gyakorlat: „kanálnyelv” formálása — nyelvcsettintés széles szájtérpesszel, majd váltakozva: széles és csücsörített szájjal — nyelvfelszívás. Nyelv megtartása ebben a helyzetben. — ajakpergetés — „Nyelvhintá”- a nyelvhegy az alsó fogisor mögötti területen helyezkedik el, nyelvhat kiemelkedik a szájtérből Az előző óra anyaga nyomán: Különböző zörejeket hallgatunk: kulcsörgés, papírtépés, tollpattintás, gyufásdoboz zörgetés, játékcörgő. Becsukott szemmel fel kell		Indirekt hangfejlesztés. Auditív észlelés, auditív differenciálás, auditív emlékezet, auditív szeriális emlékezet.	Megbeszéljük, megfigyeljük a nyelv mozgását.
--	---	--	--	--	--	---

	1.2. Az auditív percepció fejlesztése — auditív észlelés — „l” hang auditív észlelése		Ajak-állgyakorlatok és nyelvgyakorlatok az előző óra alapján. „Megismerkedünk az éneklő kislány hangjával: „l”. Ha hallod ezt a hangot: „l”, állj fel!” Hangok, szótagok, szavak az előző óra anyaga nyomán. Feladatlapon dolgozunk: „Ha hallod a szóban az éneklő kislány hangját, vezesd oda a ceruzáddal!” „Most mi is énekelünk a kislánnyal: „l”. Milyen a szánk? Nagyra van nyitva. Hol van a nyelvünk, mit csinál? Fent van a nyelvünk a padláson, a felső fogsor mögött, aztán leugrik. Tedd a nyakadhoz a kezed.	Pálcikára felfüggesztett pillangó. Szívószál, pillangók laminálva, virágos lap. Ambrus Noémi, Gulyás Gabriella: <i>Hangadó foglalkoztató füzet a r-l hangok gyakorlásához</i>. 5. oldal	Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, mozgásainak differenciálása, Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság, tiszta hangzóéjtés észlelése. A „l” hang helyes képzése.	
--	---	--	--	---	---	--

	3. Rögzítés — szótag elején — szótag végén — szótag közben	A “l” hang direkt fejlesztése, „l” rögzítősor.	Mit érzel: morog vagy nem morog?” Így énekel a kislány: <table><tr><td>lá</td><td>ál</td><td>álá</td></tr><tr><td>la</td><td>al</td><td>ala</td></tr><tr><td>lé</td><td>él</td><td>élé</td></tr><tr><td>le</td><td>el</td><td>ele</td></tr><tr><td>li</td><td>il</td><td>ili</td></tr><tr><td>lo</td><td>ol</td><td>olo</td></tr><tr><td>lő</td><td>öl</td><td>ölö</td></tr><tr><td>lu</td><td>ul</td><td>ulu</td></tr><tr><td>lű</td><td>ül</td><td>ülü</td></tr></table>	lá	ál	álá	la	al	ala	lé	él	élé	le	el	ele	li	il	ili	lo	ol	olo	lő	öl	ölö	lu	ul	ulu	lű	ül	ülü	A nagy hívókép alá kis hívóképeket rendezünk, miközben kiejtjük a hang-kapcsolatokat.	A „l” hang rögzítése mindhárom fonetikai helyzetben.	A „l” hang ejtése izoláltan. A nyelv helyzetének, és mozgásának megfigyeltetése, verbális megfogalmazása. A zönge érzékeltetése. A rögzítősort a legnagyobb szájjállású magánhangzóval kezdjük, hogy jól látszódjék a nyelv helyzete. Ha a nyelvemelés nehezített, akkor az előkészítő gyakorlatokat hosszabb ideig gyakoroljuk. Ezt az órát több lépésre is bonthatjuk a gyermekek
lá	ál	álá																															
la	al	ala																															
lé	él	élé																															
le	el	ele																															
li	il	ili																															
lo	ol	olo																															
lő	öl	ölö																															
lu	ul	ulu																															
lű	ül	ülü																															

						képességei szerint. Ha túl nagy lépés a rögzítősor mindhárom fonetikai helyzetben végig mondani egy órán belül, akkor először csak szótag elején gyakoroljuk. Akinek még ez is nehéz, annak csak azokkal a hangokkal, amelyekkel sikerül. Ezekben az esetekben hangsúlyosabb szerepet kapnak az előkészítő feladatsorban a nyelvemelő gyakorlatok.
4. (2. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok: — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok — nyelvgyakorlatok		Az előkészítő gyakorlatok felépítése az előző óra anyaga alapján történik. Tavaszi fúvó-szívó gyakorlat.	Pálcikára felfüggesztett pillangó. Szívószál, pillangók laminálva, virágos lap, ropi, zizi.	Légvétél szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, mozgásainak differenciálása. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése.	

	1.2. Az auditív percepció fejlesztése — „l” hang auditív észlelése 2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés 3. Rögzítés		„Ha hallod az éneklő hangot „l”, lépj előre egy lépést!” Hangok, szótagok, szavak az előző óra anyaga nyomán. Feladatlapon dolgozunk: „Ha hallod a szóban az éneklő kislány hangját, vezesd oda a ceruzáddal!” „Most mi mondjuk az éneklő kislány hangját: „l”. Hol van a nyelvünk, mit csinál? „ Énekeljünk a kislánnyal: <table><tr><td>lá</td><td>ál</td><td>álá</td></tr><tr><td>la</td><td>al</td><td>ala</td></tr><tr><td>lé</td><td>él</td><td>élé</td></tr><tr><td>le</td><td>el</td><td>ele</td></tr><tr><td>li</td><td>il</td><td>ili</td></tr><tr><td>lo</td><td>ol</td><td>olo</td></tr><tr><td>lő</td><td>öl</td><td>ölő</td></tr><tr><td>lu</td><td>ul</td><td>ulu</td></tr><tr><td>lű</td><td>ül</td><td>ülű</td></tr></table> A szótagok megnevezése után egy-egy kirakódarabot kapnak a gyerekek. A rögzítés után kirakhatják.	lá	ál	álá	la	al	ala	lé	él	élé	le	el	ele	li	il	ili	lo	ol	olo	lő	öl	ölő	lu	ul	ulu	lű	ül	ülű	A „l” hang hívóképe. Szabó Szilvia: <i>Látogatás a hangok birodalmába.</i> (L,R) 10. oldal Kirakó darabkái	Nyelvemelő izmok erősítése. Beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság, tiszta hangzóejtés észlelése. A „l” hang helyes képzése. A „l” hang rögzítése mindhárom fonetikai helyzetben.	A nyelv helyzetének, és mozgásának megfigyeltetése, verbális megfogalmazása. A zöngé érzékeltetése.
lá	ál	álá																															
la	al	ala																															
lé	él	élé																															
le	el	ele																															
li	il	ili																															
lo	ol	olo																															
lő	öl	ölő																															
lu	ul	ulu																															
lű	ül	ülű																															

	4. Automatizálás — szó elején	A „l” hang automatizálása szó elején.	„Mondd utánam a képek nevét: láb, láda, lámpa, lány, láng, lapát, lakat, labda, ló, lobogó, lomb, lövő, lepke, légy, léggömb/lufi, liba!” „Színezd ki az állatokat! Miket színeztél ki?”	Dékány Judit, Korompai Istvánné, Krasznár Jánosné, Szekeres Zsuzsa: <i>Gyakorlófüzet a R, L hangok tanításához.</i> 4. oldal	Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása.	Az automatizálás során szűrt hangállománnyal dolgozunk. Ha a feladatlap szógyűjteményébe n szerepel olyan hang, amelyiket még nem tudja ejteni a gyermek, azt nem ismételtetjük meg vele. Például, ha az „ő”, és „gy” hangok kialakításra várnak, akkor a lobogó és légy hangokat kihagyjuk, a léggömb helyett pedig lufit mondunk.
5-6. (3. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok: — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok		Az előkészítő gyakorlatok felépítése az előző óra anyaga alapján történik.		Légvétel szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok.	

	— nyelvgyakorlatok				Ajakizmok és arcizmok erősítése, mozgásainak differenciálása. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság, tiszta hangzóejtés észlelése. A „l” hang helyes képzése. A „l” hang rögzítése mindhárom fonetikai helyzetben.																												
1.2. Az auditív percepció fejlesztése	— „l” hang auditív észlelése		„Ha hallod az éneklő hangot „l”, lépj előre egy lépést!” Hangok, szótagok, szavak az előző óra anyaga nyomán. „Most mi mondjuk az éneklő kislány hangját: „l”. Hol van a nyelvünk, mit csinál?” Énekeljünk a kislánnyal: <table><tr><td>lá</td><td>ál</td><td>álá</td></tr><tr><td>la</td><td>al</td><td>ala</td></tr><tr><td>lé</td><td>él</td><td>élé</td></tr><tr><td>le</td><td>el</td><td>ele</td></tr><tr><td>li</td><td>il</td><td>ili</td></tr><tr><td>lo</td><td>ol</td><td>olo</td></tr><tr><td>lő</td><td>öl</td><td>ölő</td></tr><tr><td>lu</td><td>ul</td><td>ulu</td></tr><tr><td>lű</td><td>ül</td><td>ülű</td></tr></table> A feladatlapon követjük a rögzítés menetét.	lá	ál	álá	la	al	ala	lé	él	élé	le	el	ele	li	il	ili	lo	ol	olo	lő	öl	ölő	lu	ul	ulu	lű	ül	ülű	Ambrus Noémi, Gulyás Gabriella: <i>Hangadó foglalkoztató füzet a R-L hangok gyakorlásához.</i> 8. oldal		
lá	ál	álá																															
la	al	ala																															
lé	él	élé																															
le	el	ele																															
li	il	ili																															
lo	ol	olo																															
lő	öl	ölő																															
lu	ul	ulu																															
lű	ül	ülű																															
2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés																																	
3. Rögzítés																																	

	4. Automatizálás — szó elején — szó végén — szóközben	A „l” hang automatizálása szó végén.	Az előző óra anyagát elismételjük. „Mondd utánam a képek nevét: tál, váll, kanál, hal, fonál, fal, ital, ól, gól, toll, (fátyol), (ököl), (öböl), (nyúl),(fül), étel, fotel, tél, (nyél), (nyíl)!” „Mondd utánam a képek nevét: pókháló, állat, kandalló, malom, palota, falu, kalap, galamb, alagút, olló, holló, kolomp, puli, tulipán, elem, telefon, elefánt, villám, villa, kamilla!”	Dékány Judit, Korompai Istvánné, Krasznár Jánosné, Szekeres Zsuzsa: <i>Gyakorlófüzet az R, L hangok tanításához.</i> 5-6. oldal	Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása.	Szűrt hangállománnyal dolgozzunk, csak olyan szavak visszamondását kérjük a gyermektől, amit helyesen tud ejteni.
7-8. (4. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok: — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok — nyelvgyakorlatok		Az előkészítő gyakorlatok felépítése az előző óra anyaga alapján történik. Őszi fúvó-szívó gyakorlat. „Ha hallod az éneklő hangot	Levél dekorációk, őszi kép szétvágott darabjai, őszi kép egészben, papír, szívószál.	Légvétel szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, mozgásainak differenciálása, Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság,	

	1.2. Az auditív percepció fejlesztése — „l” hang auditív észlelése 2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés 3. Rögzítés 4. Automatizálás	A „l” hang automatizálása mássalhangzótorlódásban.	„l”, adj a kislánynak egy kukoricaszemet!” Hangok, szótagok, szavak az előző óra anyaga nyomán. „Most mi mondjuk az éneklő kislány hangját: „l”. Hol van a nyelvünk, mit csinál?” Énekeljünk a kislánnyal: <table><tr><td>lá</td><td>ál</td><td>álá</td></tr><tr><td>la</td><td>al</td><td>ala</td></tr><tr><td>lé</td><td>él</td><td>élé</td></tr><tr><td>le</td><td>el</td><td>ele</td></tr><tr><td>li</td><td>il</td><td>ili</td></tr><tr><td>lo</td><td>ol</td><td>olo</td></tr><tr><td>lő</td><td>öl</td><td>ölö</td></tr><tr><td>lu</td><td>ul</td><td>ulu</td></tr><tr><td>lű</td><td>ül</td><td>ülü</td></tr></table> „Mondd utánam a képek nevét: bálna, vállfa, tábla, pántlika, alma, talp, paplan, ablak, balta, kagyló, napló, hold, folt, (földgömb), kuglóf, (felhő), delfin, templom, téglá, kifli!” Társasjáték az eddig tanult, szűrt hangállományú	lá	ál	álá	la	al	ala	lé	él	élé	le	el	ele	li	il	ili	lo	ol	olo	lő	öl	ölö	lu	ul	ulu	lű	ül	ülü	Kukorica, hívókép. Madárka formájú babzsákot dobok a gyermeknek, visszadobva mondják a rögzítendő hangkapcsolatot.	tiszta hangzóejtés észlelése. A „l” hang helyes képzése. A „l” hang rögzítése mindhárom fonetikai helyzetben. Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása.	Az utánmondás során kiderül, melyik szót ejti nehezen a gyermek. Azt a szót megpróbáljuk
lá	ál	álá																															
la	al	ala																															
lé	él	élé																															
le	el	ele																															
li	il	ili																															
lo	ol	olo																															
lő	öl	ölö																															
lu	ul	ulu																															
lű	ül	ülü																															

	5. Játék	A „l” hang automatizálása minden fonetikai helyzetben.	szóanyag képeivel. Dobunk, lépünk. A melyik képre lépünk, azt letapsoljuk, megkeressük benne a „l” hangot, és mondunk róla valamit. „Gondoltam egy szóra: i-i, melyik lehet? „ (Ha nehéz a feladat, segítségképpen megmondom, hogy melyik sorban keressék a szó képét).	Társasjáték az eddig tanult, szűrt hangállományú szóanyag képeivel	Beszédértés fejlesztése. Mondatalkotás fejlesztése, auditív analízis-szintézis, szótagolás, beszédészlelés fejlesztése.	szótagolva kimondatni. Ha nem lehet szótagolni a szót, vagy nehéz így is a gyermeknek, akkor nem adjuk feladatnak.
9-10. (5. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok: — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok — nyelvgyakorlatok 1.2. Az auditív percepció fejlesztése	Új fúvó-szívó-gyakorlat.	Az előkészítő gyakorlatok felépítése az előző óra anyaga alapján történik. „Nyár van. Virágszirmokat fújunk a tenyerünkől.” „Ha hallod az éneklő hangot „l”, emeld föl a kezed!” Hangok, szótagok, szavak az előző óra anyaga nyomán.	Virágszirom dekorációk, laminált vízi állatok képei, tenger képe, papír szívószál	Légvétel szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, mozgásainak differenciálása. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság, tiszta hangzóéjtés észlelése.	Lelaminált vízi állatok képeit szívjuk fel szívószállal, és helyezzük rá a tenger mélyét ábrázoló lapra.

	— „l” hang auditív észlelése																																
	2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés		„Most mi mondjuk az éneklő kislány hangját: „l”. Hol van a nyelvünk, mit csinál?” Énekeljünk a kislánnyal: <table><tr><td>lá</td><td>ál</td><td>álá</td></tr><tr><td>la</td><td>al</td><td>ala</td></tr><tr><td>lé</td><td>él</td><td>élé</td></tr><tr><td>le</td><td>el</td><td>ele</td></tr><tr><td>li</td><td>il</td><td>ili</td></tr><tr><td>lo</td><td>ol</td><td>olo</td></tr><tr><td>lő</td><td>öl</td><td>ölő</td></tr><tr><td>lu</td><td>ul</td><td>ulu</td></tr><tr><td>lű</td><td>ül</td><td>ülű</td></tr></table>	lá	ál	álá	la	al	ala	lé	él	élé	le	el	ele	li	il	ili	lo	ol	olo	lő	öl	ölő	lu	ul	ulu	lű	ül	ülű	Hívókép	A „l” hang helyes képzése.	
lá	ál	álá																															
la	al	ala																															
lé	él	élé																															
le	el	ele																															
li	il	ili																															
lo	ol	olo																															
lő	öl	ölő																															
lu	ul	ulu																															
lű	ül	ülű																															
	3. Rögzítés			Madárka formájú babzsákot dobok a gyermeknek, visszadobva mondják a rögzítendő hangkapcsolatot.	A „l” hang rögzítése minden fonetikai helyzetben.																												
	4. Automatizálás	A „l” hang automatizálása jelzős szerkezetekben, szó elején, szó végén.	„Mondd el a képek nevét: lila láda, lila lapát, lila lakk, lila lakat, lila labda, lila lepke, lila lufi, lila fonal, lila fotel, lila kalap, lila folt, lila tulipán, lila levendula, lila liliom!” „Melyikre gondoltam? Ezzel ássuk a földet.	Szabó Szilvia: <i>Látogatás a hangok birodalmába.</i> (L,R) 22. oldal Feketéné Gacsó Mária: <i>Szemléltető segédanyag a pőszesség javításához.</i>	Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása. Beszédértés fejlesztése.																												

	5. Játék		Ezzel zárjuk be a kaput. Szülinapra felfűjjük.” Memóriajáték az eddigi szóanyaggal. Letapsolás, a „l” hang helyének megtalálása.	Memóriakártyák.	Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása. Vizuális emlékezet fejlesztése.							
11-12. (6. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1 Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok — nyelvgyakorlatok 1.2. Az auditív percepció fejlesztése — „l” hang auditív észlelése 2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés		Az előkészítő gyakorlatok felépítése az előző óra anyaga alapján történik. Nyári fúvó-szívó gyakorlat. „Ha hallod az éneklő hangot „l”, tegyél ki egy pálcikát!” Hangok, szótagok, szavak az előző óra anyaga nyomán. „Most mi mondjuk az éneklő kislány hangját: „l”. Hol van a nyelvünk, mit csinál?” Énekeljünk a kislánnyal: <table><tr><td>lá</td><td>ál</td><td>álá</td></tr><tr><td>la</td><td>al</td><td>ala</td></tr></table>	lá	ál	álá	la	al	ala	Virágszirom dekorációk, laminált vízi állatok képei, tenger képe, papír szívószál. Pálcikák	Légvétel szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, mozgásainak differenciálása. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság tiszta hangzóejtés észlelése. A „l” hang helyes képzése.	
lá	ál	álá										
la	al	ala										

	3. Rögzítés		<table><tr><td>lé</td><td>él</td><td>élé</td></tr><tr><td>le</td><td>el</td><td>ele</td></tr><tr><td>li</td><td>il</td><td>ili</td></tr><tr><td>lo</td><td>ol</td><td>olo</td></tr><tr><td>lő</td><td>öl</td><td>ölő</td></tr><tr><td>lu</td><td>ul</td><td>ulu</td></tr><tr><td>lű</td><td>ül</td><td>ülü</td></tr></table>	lé	él	élé	le	el	ele	li	il	ili	lo	ol	olo	lő	öl	ölő	lu	ul	ulu	lű	ül	ülü		A „l” hang rögzítése mindhárom fonetikai helyzetben.	
lé	él	élé																									
le	el	ele																									
li	il	ili																									
lo	ol	olo																									
lő	öl	ölő																									
lu	ul	ulu																									
lű	ül	ülü																									
	4. Automatizálás	A „l” hang automatizálása jelzős szerkezetekben szó közben, mássalhangzó torlódásban.	Az előző órai anyagot elismételjük. „Ismételd meg: teli kóla, villámló felleg, költő galamb, ballagó állat, villogó elem, kiáltó holló!” „Melyikre gondoltam: Villogó.... Költő.... Ballagó...?” Memóriajáték az eddigi szóanyaggal. Letapsolás, a „l” hang helyének megtalálása.	Dékány Judit-Korompai Istvánné, Krasznár Jánosné, Szekeres Zsuzsa: <i>Gyakorlófüzet a R, L hangok tanításához.</i> 6-7. oldal képeinek felhasználásával	Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása.																						
	5. Játék				Verbális emlékezet fejlesztése. Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása. Vizuális emlékezet fejlesztése.																						
13-14. (7. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok: — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok	Új fúvó-szívó-gyakorlat.	Az előkészítő gyakorlatok felépítése az előző óra anyaga alapján történik. „Tél van. Hópelyheket fújunk a tenyerünkről		Légvétel szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok.	A hópelyheket																					

	— nyelvgyakorlatok 1.2. Az auditív percepció fejlesztése — „l” auditív észlelés 2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés 3. Rögzítés 4. Automatizálás		(vattapamacsok).” „Ha hallod az éneklő hangot „l”, tegyél ki egy pálcikát!” Hangok, szótagok, szavak az előző óra anyaga nyomán. „Most mi mondjuk az éneklő kislány hangját: „l”. Hol van a nyelvünk, mit csinál?” Énekeljünk a kislánnyal: <table><tr><td>lá</td><td>ál</td><td>álá</td></tr><tr><td>la</td><td>al</td><td>ala</td></tr><tr><td>lé</td><td>él</td><td>élé</td></tr><tr><td>le</td><td>el</td><td>ele</td></tr><tr><td>li</td><td>il</td><td>ili</td></tr><tr><td>lo</td><td>ol</td><td>olo</td></tr><tr><td>lő</td><td>öl</td><td>ölő</td></tr><tr><td>lu</td><td>ul</td><td>ulu</td></tr><tr><td>lű</td><td>ül</td><td>ülü</td></tr></table> „Lali lovat látott. Lali lila lovat látott. Lali lila ballagó lovat látott.	lá	ál	álá	la	al	ala	lé	él	élé	le	el	ele	li	il	ili	lo	ol	olo	lő	öl	ölő	lu	ul	ulu	lű	ül	ülü	Vattapamacsok, bonbonos doboz, papír szívószál	Ajakizmok és arcizmok erősítése, mozgásainak differenciálása. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság, tiszta hangzóejtés észlelése. A „l” hang helyes képzése. A „l” hang rögzítése mindhárom fonetikai helyzetben. Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása.	szívószállal felszívva bonbonos doboz mélyedéseibe tesszük.
lá	ál	álá																															
la	al	ala																															
lé	él	élé																															
le	el	ele																															
li	il	ili																															
lo	ol	olo																															
lő	öl	ölő																															
lu	ul	ulu																															
lű	ül	ülü																															

	5. Játék	A „l” hang automatizálása egyre bővülő mondatokban szűrt hang-állománnyal. A „l” hang automatizálása mondatokban helyhatározók használatával szűrt hang-állománnyal (alatt).	Lali lila ballagó lovat látott télen. Lali lila ballagó lovat látott télen Palival.” „A pad alatt van a pántlika. A pad alatt van a kalap. A pad alatt van a toll. A pad alatt van a lámpa. A pad alatt van a kanál. A pad alatt van a tál. A pad alatt van a villa. A pad a alatt van a pillangó/lepke. A pad alatt van a lap.” „Mi van a pad alatt? Színezd ki!” „Mit csinál?” Szókígyó, vagy találós kérdés „l” hangot tartalmazó szavakkal. „Mire gondoltam? Ezzel esszük a levest.”	Feladatlap: 4. <i>szerű melléklet</i> Feladatlap: 5. <i>szerű melléklet</i> Dékány Judit- Korompai Istvánné, Krasznár Jánosné, Szekeres Zsuzsa: <i>Gyakorlófüzet a R, L hangok tanításához.</i> 11., 12.		
--	----------	--	--	---	--	--

				oldal képeinek felhasználásával																										
15-16. (8. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok: — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok — nyelvgyakorlatok 1.2. Az auditív percepció fejlesztése — „l” hang auditív észlelése 2. Hangfejlesztés, hangfelidézés, ejtésellenőrzés 3. Rögzítés		Az előkészítő gyakorlatok felépítése az előző óra anyaga alapján történik. Téli fúvó-szívó gyakorlat. „Ha hallod az éneklő hangot „l”,lépj előre egy lépést!” Hangok, szótagok, szavak az előző óra anyaga nyomán. „Most mi mondjuk az éneklő kislány hangját: „l”. Hol van a nyelvünk, mit csinál?” Énekeljünk a kislánnyal: <table><tr><td>lá</td><td>ál</td><td>álá</td></tr><tr><td>la</td><td>al</td><td>ala</td></tr><tr><td>lé</td><td>él</td><td>élé</td></tr><tr><td>le</td><td>el</td><td>ele</td></tr><tr><td>li</td><td>il</td><td>ili</td></tr><tr><td>lo</td><td>ol</td><td>olo</td></tr><tr><td>lő</td><td>öl</td><td>ölő</td></tr><tr><td>lu</td><td>ul</td><td>ulu</td></tr></table>	lá	ál	álá	la	al	ala	lé	él	élé	le	el	ele	li	il	ili	lo	ol	olo	lő	öl	ölő	lu	ul	ulu	Vattapamacskok, bonbonos doboz, papír szívószál.	Légvétel szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, mozgásainak differenciálása. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság, tiszta hangzóejtés észlelése. A „l” hang helyes képzése. A „l” hang rögzítése mindhárom fonetikai helyzetben	
lá	ál	álá																												
la	al	ala																												
lé	él	élé																												
le	el	ele																												
li	il	ili																												
lo	ol	olo																												
lő	öl	ölő																												
lu	ul	ulu																												

			lű	ül	ülü			
	4. Automatizálás	A „l” hang automatizálása történetben, versben.	Történetmesélés a mondatok után mondásával. Történetmesélés a képek sorba rendezésével.			Dékány Judit-Korompai Istvánné, Krasznár Jánosné, Szekeres Zsuzsa: <i>Gyakorlófüzet a R, L hangok tanításához.</i> 13. oldal képeinek felhasználásával	Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása.	
	5. Játék		Verstanulás: „Áll a bál, áll a bál, Lesz itt minden, tele tál. Livi, Laci vígan táncol, Az énekük messze száll.”			Takács Jánosné: <i>Jól hallom, jól mondom, Munkafüzet a l hang gyakorlására, a l-j hang megkülönböztetésére.</i> /Speciál Kkt. Dombóvár/ 15. oldal	Auditív verbális emlékezet fejlesztése.	A történet képeit sorba rendezve önálló mesélésre bízgatás.
II. Témakör: j-l hangok motoros differenciálása								
Célok, feladatok:								
— “l –j” hangok helyes ejtésének használata a spontán beszédben.								
— “j-l” hangok biztos auditív differenciálása.								
— “j-l” hangok biztos motoros differenciálása.								
— Légvétel szabályozása, fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívóerősség szabályozása.								
— Artikulációs izmok erősítése, ügyesítése.								

— Biztos tájékozódás a szájterben. — Auditív észlelés, és figyelem auditív differenciálás, auditív emlékezet, auditív szeriális emlékezet. — Fonématudatosság fejlesztése, fonémahallás fejlesztése, auditív analízis-szintézis. — Helyesen képzett hangzójtés gyakorlása. — Beszéértés- észlelés fejlesztése. — Vizuo-motoros koordináció fejlesztése.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
1-2. (9. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok: — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok		Ping-pong labda fújása a szőnyeg egyik végétől a másikig, szívószállal felszívása és megemelése. Bohóckodunk a tükör előtt: arcelfújás, arcbeszívás, mérges arc, mosolygós arc, puszidobás, farkasfog (alsó állkapocs előre tolásával), nyuszifog (alsó állkapocs hátra húzása). Magánhangzók hangoztatása vizuális kontrollal: Á, i-á, o-á, tátogás, a-ú, u-i, i-ű, é-ő „Gyertek, ügyesítsük meg Nyelvmanócskát!” 1. Szájtéren kívüli nyelvgyakorlatok:	Ping-pong labda, szívószál. Segítő képek: oroslán, csacsi, hal, farkas, malac, tűzoltóautó, mentőautó.	Légvétél szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, ajakizmok és arcizmok mozgásainak differenciálása, vizuális figyelem fejlesztése. Nyelvizmok erősítése, téri tájékozódás fejlesztése.	Az előkészítő gyakorlatok minden órán ismétlődnek.

	— nyelvgyakorlatok szájtéren kívül — összetett nyelvgyakorlatok ropival		— nyelvtest vízszintes előre-hátra mozgása — nyelvhegy terpesztése, hegyesítése — nyelvtest vízszintesjobbra-balra irányuló mozgása — nyelvtest függőleges, fel-le mozgása — széles nyelvvel a felsőajak eltakarása — széles nyelvvel az alsó ajak eltakarása 2. összetett nyelvgyakorlatok: — nyitott szájunkat középen függőlegesen elfelezzük egy ropival — jobbra bújik ki a nyelvünk, majd vissza, aztán balra, majd vissza — nyitott szájunkat vízszintesen elfelezzük egy ropival. Először alul bújik ki a nyelvünk, majd vissza, utána felül bújik ki a nyelvünk, majd vissza. — újból megesszük a ropit csücsörítve 3. „r” hang előkészítő gyakorlat: Kinyújtott széles nyelvtesttel a nyelvperem	Ropi.	Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Motoros szerialitás fejlesztése.	Az összetett nyelvgyakorlatok a nyelv finomabb, összetettebb mozgás-koordinációját fejleszti, és a „r” hang előkészítésére szolgál.
--	---	--	---	--------------	---	--

	— „r” előkészítő nyelvgyakorlat — nyelvgyakorlatok szájtéren belül	felkunkorítása a felsőajak felé, kezünket a homlokunkra illesztjük, és megpróbálunk a tenyerünkbe fűjni. 4. Szájtéren belüli nyelvgyakorlatok — nyelvheggyel fogsor érintése kívül fent, kívül lent, belül fent, belül lent — felkunkorított széles nyelvvel a szájpaddás végigsimítása hátulról előre — integetünk a nyelvünkkel: lalalala, lálálálá, lelelele — nyelvperem erősítő gyakorlat: „kanálnyelv” formálása — nyelvcsettintés széles szájterpesszel, majd váltakozva: széles és csücsörített szájjal — nyelvfelszívás. Nyelv megtartása ebben a helyzetben. — ajakpergetés — „Nyelvhinta”- a nyelvhegy az alsó fogsor mögötti területen helyezkedik el, nyelvhat kiemelkedik a szájteréből			
--	--	---	--	--	--

	1.2. Az auditív percepció fejlesztése — „j-l” hangok auditív differenciálása	A „j-l” hangok auditív differenciálása izoláltan, szótagokban.	„Nézzétek, itt az éneklő kislány, találkozik a jajgató kisfiúval. A kisfiú megszúrta az ujját, és azt mondja, hogy jaj-jaj! Az ő hangja a „j”. Az éneklő kislány ezt mondja: Lá-lá. Az ő hangja a „l”. Most nem kell utánozni! Csak a füledre figyelj! Melyiknek hallod a hangját? Ahhoz a gyerekhez tedd oda a korongot, amelyiknek a hangját hallod!” Felváltva mondjuk a gyermekeknek: Izoláltan: l,j,j,l, Szótagok: já, jó, li, lá, ej, áj, ol, ül, illi, ajja, ujj, öllö „Nézzük meg, miben különbözik és miben hasonlít ez a két hang, ha kiejtjük! Milyen a szánk? Hol van a nyelvünk, és mit csinál? Morog a torkunk, vagy nem?” „Kinek hallod a hangját, ha kimondom a szót? Húzd oda a hívóképhez!”	Éneklő kislány hívóképe, jajgató kisfiú hívóképe, korong. Fonetikai tükör. Hívóképek.	Auditív észlelés, auditív differenciálás, vizuális észlelés, vizuális differenciálás, beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság, fonémahallás fejlesztése, auditív analízis-szintézis.	Két hívóképet teszünk a gyermekek elé: l – éneklő fiú, j – jajgató fiú. Elmondjuk és bemutatjuk a két hangot, nekik nem kell utánozni. Mindkét gyermek kap korongokat. Ennél a feladatnál az észlelés a feladat, ezért nem kérjük a gyermekektől, hogy visszamondják a szavakat.
--	--	---	---	---	---	---

	2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés			Szabó Szilvia: <i>Látogatás a hangok birodalmába.</i> (L-R gyakorlása) 28. oldal		A hangok ejtésének megfigyelése tükörkontrollal, a hasonlóságok és különbségek verbális megfogalmazása.
3-4. (10. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok		Az előző óra anyaga nyomán. Ping-pong labda fújása a szőnyeg egyik végétől a másikig, szívószállal felszívása és megemelése. Bohóckodunk a tükör előtt: arcelfújás, arcbeszívás, mérges arc, mosolygós arc, puszidobás, farkasfog (alsó állkapocs előre tolásával), nyuszifog (alsó állkapocs hátra húzása). Magánhangzók hangoztatása vizuális kontrollal: Á, i-á, o-á, tátogás, a-ú, u-i, i-ű, é-ő	Ping-pong labda, szívószál. Segítő képek: oroszlán, csacsi, hal, farkas, malac, tűzoltóautó, mentőautó. Ropi.	Légvétél szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, ajakizmok és arcizmok mozgásainak differenciálása, vizuális figyelem fejlesztése. Nyelvizmok erősítése, téri tájékozódás fejlesztése. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Motoros szerialitás fejlesztése.	Az előkészítő gyakorlatok minden órán ismétlődnek.

	— nyelvgyakorlatok szájtéren kívül — összetett nyelvgyakorlatok ropival	„Gyertek, ügyesítsük meg Nyelvmanócskát!” 1. Szájtéren kívüli nyelvgyakorlatok: — nyelvtest vízszintes előre-hátra mozgása — nyelvhegy terpesztése, hegyesítése — nyelvtest vízszintes jobbra-balra irányuló mozgása — nyelvtest függőleges, fel-le mozgása — széles nyelvvel a felsőajak eltakarása — széles nyelvvel az alsó ajak eltakarása 2. összetett nyelvgyakorlatok: — nyitott szájunkat középen függőlegesen elfelezzük egy ropival — jobbra bújik ki a nyelvünk, majd vissza, aztán balra, majd vissza — nyitott szájunkat vízszintesen elfelezzük egy ropival. Először alul bújik ki a nyelvünk, majd vissza, utána felül bújik ki a nyelvünk, majd vissza. — újból megesszük a ropit csücsörítve			
--	---	--	--	--	--

	— „r” előkészítő nyelvgyakorlat — nyelvgyakorlatok szájtéren belül		3. „r” hang előkészítő gyakorlat: Kinyújtott széles nyelvtesttel a nyelvperem felkunkorítása a felsőajak felé, kezünket a homlokunkra illesztjük, és megpróbálunk a tenyerünkbe fűjni. 4. Szájtéren belüli nyelvgyakorlatok — nyelvheggyel fogsor érintése kívül fent, kívül lent, belül fent, belül lent — felkunkorított széles nyelvvel a szápadlás végigsimítása hátulról előre — integetünk a nyelvünkkel: lalalala, lálálálá, lelelele — nyelvperem erősítő gyakorlat: „kanálnyelv” formálása — nyelvcsettintés széles szájterpesszel, majd váltakozva: széles és csücsörített szájjal — nyelvfelszívás. Nyelv megtartása ebben a helyzetben. — ajakpergetés			
--	--	--	---	--	--	--

	1.2. Az auditív percepció fejlesztése — „j-l” hangok auditív differenciálása	A „j-l” auditív differenciálása szó elején. A „j-l” auditív differenciálása szó végén.	— „Nyelvhinta”- a nyelvhegy az alsó fogsor mögötti területen helyezkedik el, nyelvhat kiemelkedik a szájteréből Az éneklő kislány, és a jajgató kisfiú hangjára kell figyelni. A fiú hangja „j”. Az éneklő kislány hangja „l”. „Ne mondd utánam! Csak a füledre figyelj! Melyiknek mondta? Ahhoz a gyerekhez tedd oda a korongot, amelyiknek a hangját hallod!” Felváltva mondjuk izoláltan, szótagvégén, szóvégén a hangokat. „Mit mond az éneklő kislány? Hol a nyelvünk? Mit mond a jajgató fiú? Hol a nyelvünk?” Feladatlapon a hívóképnek megfelelő hangot kell ejteni izoláltan, majd hangkapcsolatokban: l-j-l-j-l-j-l-j-l-j-j la-ja-la- stb lá-já-lá-stb. le-je-le- stb.	Éneklő kislány hívóképe, jajgató kisfiú hívóképe, korong.	Auditív észlelés, auditív differenciálás, vizuális észlelés, vizuális differenciálás, beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság, fonémahallás fejlesztése, auditív analízis-szintézis. Fonológiai tudatosság, fonémahallás fejlesztése. Motoros differenciálás.	
--	--	--	---	--	--	--

	4. Automatizálás — szókezdő fonetikai helyzetben — szóvégi fonetikai helyzetben	izoláltan, szótagokban.	„Keresd meg, melyik sort mondom: lá-já-lá. Mondd el te is!” Feladatlap: „Melyik hangot hallod? Vezesd oda a ceruzádat! Mondd el a képek neveit!” „Mondd el: jó ló, jó láda, jó lámpa, jó lány, jó láng, jó lapát, jó lakat stb.” Feladatlapon: „Kinek a hangját hallottad? Most te nevezd meg a képeket, és a nyíl hegyét húzd a megfelelő hívóképhez!” új tál, új váll, új kanál, új hal, új fonal...stb.	Szabó Szilvia: <i>Látogatás a hangok birodalmába.</i> (L-R gyakorlása) 29. oldal Korompai Istvánné: <i>Cserebere</i> 3. 14-16. oldal Dékány Judit, Korompai Istvánné, Krasznár Jánosné, Szekeres Zsuzsa: <i>Gyakorlófüzet a R,L hangok tanításához.</i> 4-5. oldal képeinek felhasználásával	Auditív szeriális észlelés, auditív szeriális emlékezet. Auditív és motoros differenciálás, vizuomotoros koordináció fejlesztése.	
5-6. (11. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok — nyelvgyakorlatok szájtéren kívül — összetett nyelvgyakorlatok ropival		Az előző óra anyaga nyomán. Fúvó-szívógyakorlat: autóverseny-kisautókat kell a célba fűjni. Szívószállal felszívni a győztes koszorúkat, és az autóra helyezni.	Kisautók, laminált koszorúk, szívószál. Segítő képek: oroszlán, csacsi, hal, farkas, malac, tűzoltóautó, mentőautó. Ropi.	Légvétel szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, ajakizmok és arcizmok mozgásainak differenciálása, vizuális figyelem fejlesztése.	Az előkészítő gyakorlatok minden órán ismétlődnek.

	— „r” előkészítő nyelvgyakorlat — nyelvgyakorlatok szájtegen belül				Nyelvismok erősítése, téri tájékozódás fejlesztése. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Motoros szerialitás fejlesztése.	
	1.2. Az auditív percepció fejlesztése — „j-l” hangok auditív differenciálása	A „j-l” auditív differenciálása szóközben.	„Az éneklő kislány itt lakik, a jajgató kisfiú ott lakik. A fiú hangja „j”. Az éneklő kislány hangja „l”. Szaladj ahhoz, akinek a hangját hallottad! Csak a füledre figyelj! „ Felváltva mondjuk izoláltan, szótagokban, szavakban, oppozíciós szavakban a hangokat. Szavak: játék, labda, lemez, lyukas, hal, vaj, haj, komoly, mulat, hajó, pajta, malom, János Lili, Józsi, Jenő, akol, éj, apály, sál, holló, pille, ajándék, ilyen. „Mit mond az éneklő kislány? Hol a nyelvünk?	Éneklő kislány hívóképe jajgató kisfiú hívóképe a szoba két sarkában korong	Auditív észlelés, auditív differenciálás, vizuális észlelés, vizuális differenciálás, beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság, fonémahallás fejlesztése, auditív analízis-szintézis. Fonológiai tudatosság, fonémahallás fejlesztése.	
	2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés	„j-l” auditív differenciálása oppozíciós szavakban	Ambrus Noémi, Gulyás Gabriella: <i>Hangadó foglalkoztató füzet a R-L hangok gyakorlásához</i>. 54. oldal		Motoros differenciálás	

	3. „j-l” hangok motoros differenciálása	A „j-l” motoros differenciálása szóközben.	Mit mond a jajgató fiú? Hol a nyelvünk?” Feladatlapon a hívóképnek megfelelő hangot kell ejteni izoláltan, majd hangkapcsolatokban. „Beszélget a kislány és a kisfiú. A kisfiú kezdi, a kislány válaszol rá, mondd utánam te is!” <table><tr><td>já-lá</td><td>áj-ál</td><td>ájá-álá</td></tr><tr><td>ja-la</td><td>aj-al</td><td>aja-ala</td></tr><tr><td>jé-lé</td><td>éj-él</td><td>éjé-élé</td></tr><tr><td>je-le</td><td>ej-el</td><td>eje-ele</td></tr><tr><td>ji-li</td><td>ij-il</td><td>iji-ili</td></tr><tr><td>jo-lo</td><td>oj-ol</td><td>ojo-olo</td></tr><tr><td>jö-lö</td><td>öj-öl</td><td>öjő-ölő</td></tr><tr><td>ju-lu</td><td>uj-ul</td><td>uju-ulu</td></tr><tr><td>jü-lü</td><td>üj-ül</td><td>üjü-ülü</td></tr></table>	já-lá	áj-ál	ájá-álá	ja-la	aj-al	aja-ala	jé-lé	éj-él	éjé-élé	je-le	ej-el	eje-ele	ji-li	ij-il	iji-ili	jo-lo	oj-ol	ojo-olo	jö-lö	öj-öl	öjő-ölő	ju-lu	uj-ul	uju-ulu	jü-lü	üj-ül	üjü-ülü	Szabó Szilvia: <i>Látogatás a hangok birodalmába.</i> (L-R gyakorlása.) 29. oldal A „j” és a „l” hívóképét egymás mellé teszem.	olvasás iránya gyakorlása.	
já-lá	áj-ál	ájá-álá																															
ja-la	aj-al	aja-ala																															
jé-lé	éj-él	éjé-élé																															
je-le	ej-el	eje-ele																															
ji-li	ij-il	iji-ili																															
jo-lo	oj-ol	ojo-olo																															
jö-lö	öj-öl	öjő-ölő																															
ju-lu	uj-ul	uju-ulu																															
jü-lü	üj-ül	üjü-ülü																															
		A „j-l” motoros differenciálása oppozíciós szótagokban, szavakban.	Oppozíciós szavak auditív majd motoros differenciálása feladatlapon. Oppozíciós szavak differenciálása mondatokban feladatlapon. „Mondd el sorban a képek neveit! Figyeld meg, hogy	Korompai Istvánné: <i>Cserebere</i> 3. 19-20. oldal																													

	4. Automatizálás — szóközben — mássalhangzótorlódásban		melyik hangzót ejted a sorban!” „Mondd te is: ujjongó pókháló, ujjongó állat, ujjongó kandalló, ujjongó malom, stb”	Dékány Judit, Krasznár Jánosné, Korompai Istvánné, Szekeres Zsuzsa: <i>Gyakorlófüzet a R,L hangok tanításához.</i> 6-7. oldal képeinek felhasználásával		
7-8. (12. hét)	1. Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok — nyelvgyakorlatok szájtéren kívül — összetett nyelvgyakorlatok ropival — „r” előkészítő nyelvgyakorlat — nyelvgyakorlatok szájtéren belül 1.2. Az auditív percepció fejlesztése		Az előző óra anyaga nyomán. Autós fúvó-szívó gyakorlat. „Az éneklő kislány itt lakik, a jajgató kisfiú ott lakik. A fiú hangja „j”. Az éneklő	Kisautók, laminált koszorúk, szívószál. Segítő képek: oroszlán, csacsi, hal, farkas, malac, tűzoltóautó, mentőautó. Ropi. Éneklő kislány hívóképe,	Légvétel szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, ajakizmok és arcizmok mozgásainak differenciálása, vizuális figyelem fejlesztése. Nyelvizmok erősítése, téri tájékozódás fejlesztése. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Motoros szerialitás fejlesztése. Auditív észlelés, auditív differenciálás, vizuális észlelés, vizuális differenciálás, beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság,	Az előkészítő gyakorlatok minden órán ismétlődnek.

	— „j-l” hangok auditív differenciálása 2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés 3. „j-l” hangok motoros differenciálása	A „j-l” motoros differenciálása mondatokban.	kislány hangja „l”. Szaladj ahhoz, akinek a hangját hallottad! Csak a füledre figyelj! „ Felváltva mondjuk izoláltan, szótagokban, szavakban a hangokat. „Mit mond az éneklő kislány? Hol a nyelvünk? Mit mond a jajgató fiú? Hol a nyelvünk?” „Mondd utánam a mondatokat!”	jajgató kisfiú hívóképe, a szoba két sarkában elhelyezve. Korong. A „j” és a „l” hívóképét egymás mellé teszem. Korompai Istvánné: <i>Cserebere</i> 3. 22.,23., 24. oldal	fonémahallás fejlesztése, auditív analízis-szintézis. Fonológiai tudatosság, fonémahallás fejlesztése. Motoros differenciálás. Helyesen képzett hangzóejtés gyakorlása:	Segítségképpen a feladatlap fölé kitesszük a két hívóképet, és amikor kiejtjük a szót, a megfelelő hívóképre mutatunk.
9-10. (13. hét)	1.Előkészítő gyakorlatok 1.1. Artikulációs mozgásügyesítő gyakorlatok — fúvó-szívó gyakorlatok — ajak-állgyakorlatok — nyelvgyakorlatok szájteáren kívül — összetett nyelvgyakorlatok ropival		Az előző óra anyaga nyomán. Autós fúvó-szívó gyakorlat.	Kisautók, laminált koszorúk, szívószál. Segítő képek: oroszlán, csacsi, hal, farkas, malac, tűzoltóautó, mentőautó. Ropi.	Légvétel szabályozása. Fúvás erősségének szabályozása, fúvás iránya, szívógyakorlatok. Ajakizmok és arcizmok erősítése, ajakizmok és arcizmok mozgásainak differenciálása, vizuális figyelem fejlesztése.	Az előkészítő gyakorlatok minden órán ismétlődnek.

	— „r” előkészítő nyelvgyakorlat — nyelvgyakorlatok szájtéren belül				Nyelvizmok erősítése, téri tájékozódás fejlesztése. Állmozgás-nyelvmozgás függetlenítése. Nyelvemelő izmok erősítése. Motoros szerialitás fejlesztése.	
1.2. Az auditív percepció fejlesztése	— „j-l” hangok auditív differenciálása		„Az éneklő kislány itt lakik, a jajgató kisfiú ott lakik. A fiú hangja „j”. Az éneklő kislány hangja „l”. Szaladj ahhoz, akinek a hangját hallottad! Csak a füledre figyelj! „ Felváltva mondjuk izoláltan, szótagokban, szavakban a hangokat.	Éneklő kislány hívóképe, jajgató kisfiú hívóképe a szoba két sarkában elhelyezve. Korong.	Auditív észlelés, auditív differenciálás, vizuális észlelés, vizuális differenciálás, beszédhang észlelése, fonológiai tudatosság, fonémahallás fejlesztése, auditív analízis-szintézis.	
2. Hangfelidézés, ejtésellenőrzés		A „j-l” motoros differenciálása egy szón belül.	„Mit mond az éneklő kislány? Hol a nyelvünk? Mit mond a jajgató fiú? Hol a nyelvünk? Válaszolj a kérdésekre a képek alapján: Mivel hűti Tomi a limonádét? Jéggel. stb. „	A „j” és a „l” hívóképét egymás mellé teszem. Korompai Istvánné: <i>Cserebere</i> 3. 25. oldal	Fonológiai tudatosság, fonémahallás fejlesztése.	
3. „j-l” hangok motoros differenciálása			Nemes Nagy Ágnes: Labda (részlet)		Motoros differenciálás.	

		A „j-l” motoros differenciálása versben.	„Jó a nyár, jó a tél, jó az út, jó a szél, jó a labda – nézd, szalad- jó a hold és jó a nap. Jó a fán a labdarózsa, mintha fényes labda volna, Jaj! még egyszer elszalad, elgurul a fák alatt.”			A vers nem szűrt hangállományú. Cél, hogy a most differenciált hangokat helyesen ejtse versmondás során. .
--	--	---	---	--	--	--

Beszédészlelés-megértést fejlesztő tanmenet komplex nyelvi érintettség esetén

Beszédészlelés-megértést fejlesztő tanmenet komplex nyelvi érintettség esetén

A fejlesztést végző szakember neve:

Szeptember

Az ötödik életévüket betöltött gyermekek kötelező beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrése A SZÓL-E? szűrőeljárással
Azoknál a klienseknél, akiknél a szűrés alapján részletes vizsgálat szükséges.

- Jelen állapot felmérése.
- Beszédszervi állapot és működés vizsgálata, megfigyelés.
- Anamnézis felvétel.
- Beszédészlelés, beszédmegértés vizsgálata.
- Aktív szókincs vizsgálata.
- Nyelvi fejlettségi szint vizsgálata.
- Anamnézis.

Célok, feladatok:

- beszéd- és nyelvi fejlettség szűrése, vizsgálata
- az auditív feldolgozási érintettség felismerése, vizsgálata
- a beszédészlelés, beszédmegértés fonetikai, fonológiai, morfológiai, szintaktikai, szemantikai, pragmatikai szinteken történő felmérése

<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
1. (1. hét)	5 évesek szűrésének megszervezése, lebonyolítása. 1. A beszédállapot vizsgálata 2. Nyelvi képességek vizsgálata		Az eljárás alkalmas az ötödik életévüket betöltött, a következő tanévben iskolába lépő gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrésére.	Kas Bence, Lórik József, M. Bogáth Réka, Sz. Vékony Andrea, Sz. Mályi Nóra: <i>SZÓL-E?</i> <i>szűrőeljárás,</i> <i>Jegyzőkönyv.</i>		Szeptember első két hetében elvégezzük az 5. életévüket betöltött gyermekek kötelező beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrését.

2. (1. hét)	5 évesek szűrésének megszervezése, lebonyolítása. 3. Olvasás-és íráskészség vizsgálata 4. Grafomotorika vizsgálata		Az eljárás alkalmas az ötödik életévüket betöltött, a következő tanévben iskolába lépő gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrésére.	Kas Bence, Lőrik József, M. Bogáth Réka, Sz. Vékony Andrea, Sz. Mályi Nóra: <i>SZÓL-E? szűrőeljárás, Jegyzőkönyv.</i>		Szeptember első két hetében elvégezzük az 5. életévüket betöltött gyermekek kötelező beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrését.
3. (2. hét)	Artikulációs zavar vizsgálata: — A beszédszervek funkcionális vizsgálata — Beszéd, nyelv, kommunikáció színvonalának leírása kötetlen és strukturált helyzetben — Artikuláció vizsgálata: spontán beszéd és képek megnevezésével — A beszédhangok auditív differenciálásának képessége		Az artikulációs zavar kiszűrése, vizsgálata.	dr. Juhász Ágnes: <i>Logopédiai Vizsgálatok Kézikönyve.</i> /Logopédia Kiadó, 2007./		Azoknál a klienseknél, végezzük el, akiknél a szűrés alapján részletes vizsgálat szükséges.
4. (2. hét)	GMP vizsgálat elvégzése		A beszédészlelés, beszédhangok-hangkapcsolatok pontos felismerése és azonosítása, valamint az ismert szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének, tartalmának megértése.	Dr. Gósy Mária: <i>GMP-diagnosztika, A beszédészlelés és a beszédmegértés folyamatának vizsgálata.</i> /Budapest 1995, Nikol Gmk./		Azoknál a klienseknél, végezzük el, akiknél a szűrés alapján részletes vizsgálat szükséges.
5. (3. hét)	LAPP vizsgálat elvégzése		Képek bemutatásával feltérképezi a gyermek aktív szókincsét.	Lőrik József, Ajtony Péter, Palotás Gábor, Pléh Csaba:		Azoknál a klienseknél, végezzük el,

				<i>Aktívszókinsz-vizsgálat.</i> /Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Budapest 2015./		akiknél a szűrés alapján részletes vizsgálat szükséges.
6. (3. hét)	PPL vizsgálat elvégzése		Főnévi allomorfok vizsgálata.	Pléh Csaba, Palotás Gábor, Lőrík József: <i>Nyelvfejlődési szűrővizsgálat.</i> /Akadémia Kiadó Bp., 2002./		Azoknál a klienseknél, végezzük el, akiknél a szűrés alapján részletes vizsgálat szükséges.
7. (4. hét)	TROG vizsgálat elvégzése		A TROG-H teszt a nyelvtani megértést vizsgálja, 72 tétellel. A résztvevőnek minden feladat esetében 4 kép közül kell választania azt az egyet, amelyik megfelel az elhangzott frázisnak vagy mondatnak.	<i>Test For The Reception of Grammar, Nyelvtani Szerkezek Megértése Teszt</i> /Magyar adaptáció: Lukács Ágnes, Győri Miklós, Rózsa Sándor (Dorothy V.M. Bishop OS Hungary Tesztfejlesztő 2009)/		Azoknál a klienseknél, végezzük el, akiknél a szűrés alapján részletes vizsgálat szükséges.
8. (4. hét)	„Bender A” vizsgálat elvégzése Anamnézis		A vizuomotoros koordináció vizsgálatára szolgáló vizsgáloeljárás	Bender-A próba A logopédiai ellátás területére kifejlesztett intézményi		Azoknál a klienseknél, végezzük el, akiknél a szűrés alapján részletes vizsgálat szükséges.

				protokoll 13. sz melléklete		
Október						
Célok, feladatok: — Beszédszervek ügyesítése. — Helyes légzés, beszédlegzés kialakítása. — A hallás, beszédhallás. — Hangfelismerés. — Hangdifferenciálás. — Akusztikus figyelem. — Akusztikus emlékezet. — Vizuális észlelés. — A beszédészlelés, beszédmegértés fejlesztése fonetikai, fonológiai, morfológiai, szintaktikai, szemantikai, pragmatikai szinteken.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
9. (5. hét)	Beszédszervek ügyesítése — Légzőgyakorlatok, hangutánzással egybekötve: Mély belégzés, hosszú kilégzés: — Utánozzuk a vonat S hangját! Kié megy legtovább? — Sz-Sz hosszan sziszegnek a kígyók. — Zs-Zs zúg a repülő — Z-Z-Z a méhecskék zümmögve virágról-virágra szállnak. — M-M-M a dörmögő medvét utánozzuk.	hangos halk lassú gyors odú raj barlang cammog	Mesébe foglaljuk a gyakorlatot! A gyerekek vonattal kirándulni mennek. (a gyerekek mély belégzéssel S hangot ejtenek.) Az erdőbe érve a fák susogása hallatszik: S-S S hangot ejtünk, kezek magastartásban, közben jobbra- balra hajladozunk. A fák alatt kígyó tekeregve közeledik. (egyre hangosabban utánozzuk a sziszegést, kezünkkel kígyózó mozgást végzünk) Felettünk repülő húz el. (mély levegő Zs hang ejtése, egyre halkabban utánozzuk a zúgását). Tovább megyünk (járás magas térdemeléssel)		Artikulációs bázis ügyesítése Hallási figyelem fejlesztése Szókincsbővítés	Figyeljük meg, hogy a gyermek érti-e az utasítást, milyen a figyelmének a minősége.

	Auditív észlelés — Különböző tárgyak hangjának megfigyelése, felismerése, megnevezése Beszédeszlelés — Szóismétlés Beszédmegértés - Kommunikációs helyzet — Spontán beszélgetés a nyári élményekről.	rövid hosszú lassú gyors	majd egy méhraj zümmögésére leszünk figyelmesek, (egyre gyorsabban utánozzuk a zümmögést). A medve dörögve előbújik a barlangjából. (M-M M hangoztatása, cammogó járás utánzása. Különböző tárgyak segítségével hangok keltése, azok megfigyelése, felismerése, kiválasztása, megnevezése A gyermekek számára ismert, egytagú szavak, több szótagból álló szavak mondása normál majd gyorsabb beszédtempóban. A hallottak megismételtetése (Egy alkalommal 5-10 szó az óvodai környezet szavaiból.) Beszélgetés Bátorítás Gondolkodtatás Közös tevékenység Biztatás	kulcs olló papír csengő óra	Akusztikus figyelem Akusztikus differenciálás Akusztikus diszkriminálás Auditív figyelem Auditív differenciálás Auditív diszkriminálás Beszédeszlelés Verbális rövidtávú emlékezet Verbális kifejezőkészség	Szemben helyezkedjünk el a gyermekkel. Tájékozódjunk a gyermek kommunikációs
--	---	---	---	--	--	--

						szintjéről, szókincséről.
10. (5.hét)	Beszédszervek ügyesítése: Hangutánzó gyakorlatok, hangképzet (hangutánzás) kialakítását segítő játékok Állathoz vagy tárgyhoz kapcsoljuk a kívánt hangot. — Sz→ kígyó — Z→ méhecske — C→ cicahívogató Ajakmozgást segítő gyakorlatok — vattacsomó, gyertyaláng fújása ajakkal — ajkak pörgetése (brr ejtése) — prüszkölő ló utánzása (pr ejtése) — Pipálunk-pöfékelés utánzása — Halacska utánzása — Kacsa hápogás — Puszidobás — Füttyülés Auditív észlelés — Hangszerekkel keltett hangok megfigyelése, felismerése, megnevezése Beszédeszlelés — Szóismétlés súgás alapján Beszédmegértés- Kommunikációs helyzetek	morog nem morog bizsereg mély magas halk hangos	Ismerkedjünk meg a hívóképekkel, a hangot társítsuk a képhez. Mesébe, élményhez kötötten gyakoroljuk a hívókép és hang egyeztetését. Hangok és hangszerek egyeztetése Szavak, szókapcsolatok súgása. A gyermekeknek a suttogott szavakat kell pontosan elismételni:	Hívóképek: kígyó, méhecske, cica fonetikai tükör vatta gyertya dob síp furulya csörgő Gósy Mária, Imre Angéla: <i>Beszédpercepció fejlesztő modulok</i>	Szájtéri percepció Auditív differenciálás Hallás észlelés Hallás differenciálás, - diszkriminálás Beszédeszlelés Hallási figyelem	A hangutánzásnál beszéljük meg a hangok közötti különbségeket, és a képzésük közötti hasonlóságot.

	— Beszélgetés az óvodai környezetről.		Spontán beszélgetés az óvodai élményekről.	(továbbiakban BPFM) 51. oldal	Beszédértés Nyelvi kifejezőkészség Szókincsbővítés	Magyarázzuk meg a szavak jelentését
11. (6. hét)	Beszédszervek ügyesítése — Hangutánzó gyakorlatok, hangképzet (hangutánzás) kialakítását segítő játékok Állathoz vagy tárgyhoz kapcsoljuk a kívánt hangot. — S→ vonat — Zs→ repülő — Cs→ csöpögő csap Nyelvmozgást segítő gyakorlatok Kismanó a nyelvünk: — Kiszalad, beszalad — Felnéz és lenéz — Kitakarítja a padlást — Hintázik — Csettintés — Kanalat készítünk — Palacsintát készítünk Auditív észlelés — A környezet hangjainak felismerése: használati tárgyak, állatok, járművek Beszédeszlelés — A gyermekek által ismert szavak, szókapcsolatok ismétlése (5-10 szó)	ki be fent lent hegyes lapos	Ismerkedjünk meg a hívóképekkel, a hangot társítsuk a képhez. Mesébe, élményhez kötően gyakoroljuk a hívókép és hang egyeztetését. -hegyes nyelv vízszintes mozgatása előre-hátra -hegyes nyelv vízszintes mozgatása jobbra-balra szájtéren kívül -nyelv körkörös mozgatása szájtéren belül -alsó fogmederbe helyezett nyelv előre-hátra hintáztatása -laposra formált nyelv emelése szájtéren kívül -a lapos nyelv oldalának feltekerése Hangok és képek egyeztetése A gyermek számára jelentéssel nem bíró	Hívóképek: vonat, repülő, csap, fonetikai tükör, magnó CD lejátszó CD képek	Szájtéri percepció Auditív differenciálás Beszédhanghallás Hangdifferenciálás Hallás észlelés Akusztikus differenciálás Beszédeszlelés	A hangutánzásnál beszéljük meg a hangok közötti különbségeket, és a képzésük közötti hasonlóságot.

	Beszédmegértés- Kommunikációs helyzetek — Képeskönyvből mese olvasása, úgy, hogy a gyermek lássa a képeket- a mesét ismételjük meg, hogy többször is hallja a gyermek Beszédmegértés-Szókincs fejlesztés Szógyűjtés: — képről		szavakat mondjunk kezdetben lassú tempóban. Képeskönyvek nézegetése közben: „Mutasd meg, hol van..! Mutasd és mondd! Képeskönyvből gyűjtsünk rövid szavakat→szókincsbővítés, szómagyarázat	Képeskönyv	Hallási figyelem Beszédértés Szókincsbővítés Produktív beszéd fejlesztése Szókincsbővítés	Neveztesdük meg a gyermekkel a tárgyakat, személyeket, cselekvéseket. Beszéljük meg az új, ismeretlen kifejezéseket.
12. (6. hét)	Beszédszervek ügyesítése — Ajakgyakorlatok Állatok, tárgyak hangjának utánzása: Ó-Á-Ó-Á →pólyásbaba I-Á-I-Á→ csacsi É-Ő-É-Ő→ mentő A-Ú-A-Ú→ farkas U-I-U-I→ malac Auditív észlelés — Egymás hangjának felismerése Beszédeszlelés — Értelmetlen hangsor ismétlés	Én Te Ő Mi Ti Ők Személyes névmások gyakorlása	Tükör előtt végezzük a gyakorlatokat Ki szólít? c. játék Ki van a takaró alatt? Koszorú, koszorú... című dalosjáték Indián nyelv: Ismételd el, amit mondok: teshap, mürmotok, maszolda, sinkramol, ricserés, roperdi, kamor	baba csacsi mentő farkas malac fonetikai ttkor kendő	Motoros fejlesztése Hangképzet kialakítása Receptív és expresszív fonológiai szint Fonológiai emlékezet Szeriális észlelés	A magánhangzók ejtésénél figyeltessük meg az ajkak állását, mozgását. A gyermek számára jelentéssel nem bíró szavakat

	Beszédmegértés- Kommunikációs helyzetek — Háttérbeszélgetés közös tevékenység közben Beszédmegértés- Szókincs fejlesztés Szógyűjtés: — Adott témakörben-óvoda	avar hűvös dér zizeg	Spontán beszélgetés, valamilyen tevékenység közben Óvoda témakörben rövid, majd hosszú szavak gyűjtése: baba, játék, labda, jel, óvó néni, gyerekek, mesekönyv, uzsonna,	Színes fotók, képek, könyvek		mondjunk normál tempóban.
13. (7. hét)	Beszédszervek ügyesítése — ajak, -nyelvgyakorlatok szájtéren kívül, szájtéren belül — Hangutánzás hívóképekkel (magánhangzók, mássalhangzók: SZ-S-Z- ZS-) — Fújó gyakorlatok: Vatta, pingpong labda, gyertya fújása. Auditív észlelés — Hiba felismerése	kívül belül fent lent hibás hibátlan helyes helytelen	Azt utánozzátok, amelynek a hívóképét kihúzzátok a dobozból: 1: pólyás, mentő, csacsi farkas, 2, kígyó, vonat, repülő, méhecske Ki tudja a vatta gombócot a legmesszebbre fűjni? Ki tudja a pingpong labdát a kapuba fűjni? Ki tudja a gyertyalángot a legtávolabb táncoltatni? Hibásan, illetve helyesen ejtett szavak megkülönböztetése. Koppints, ha a szó hibás, tapsolj, ha helyes: asztal, jóka, labda, egér, vödör, pelec, hajó,	doboz+ hívóképek vatta gyertya pingpong labda műanyag kapu	Artikulációsbázis ügyesítése Akusztikus differenciálás Hang-kép egyeztetés Vizuális észlelés Auditív differenciálás	

	 Beszédeszlelés — Mondatok ismétlése Beszédmegértés- Szókincs fejlesztés — Találd ki, mi lehet?		Rövid mondatokat mondunk a gyermeknek normál tempóban, melyeket el kell ismételni. A gyermekeknek felolvasunk egy rövid leírást, amiből ki kell találni, hogy mi az.	BPFM 11. oldal, 120. oldal, 5 kérdést teszünk fel	Receptív és expresszív szemantikai/szintaktikai szint fejlesztése Receptív és expresszív szemantikai/szintaktikai szint fejlesztése	Ellenőrizzük, hogy a gyermek érti-e az elhangzott mondatokat. Tegyük fel kérdéseket az elhangzott mondatokról.
14. (7. hét)	Beszédszervek ügyesítése „Állatkerti séta”→ hangutánzással ajak, -nyelv- és artikulációs gyakorlatok	pénztár ketrec egyensúlyoz ormány	Elmegyünk az állatkertbe. Vonattal megyünk- S-S-S hangoztatása. A jegypénztár előtt fagyit veszünk (fagyalt nyalogatásának utánzása). Megnézzük az állatokat a ketrecben, s utánozzuk a hangjukat: oroszlán→ nagy szájkerekítéssel „á” hangoztatása maki→ nyelv a felső fogsoron, makogás gorilla→ nyelv az alsó fogsoron, he-he-he, hangoztatása bagoly→ kerek szájjal huhogás, hu-hu-hu-hu elefánt→ nyelvünk az ormány, kinyújtjuk, hurkapálcát fektetünk rá, egyensúlyozunk	fonetikai tükör hurkapálca	Hangképzőszervek ügyesítése Vizuális észlelés Szájtéri percepció Hang-hangképzet asszociációjának tudatosítása Verbális figyelem fejlesztése	Vizuális észlelés teszi lehetővé az ajakmozgások beszédhanggal való azonosítását

	Auditív észlelés — Azonosság- különbözőség észlelése Beszédeszlelés — Bővülő mondatok ismétlése Beszédmegértés — Képeskönyvből mesélés, a mese illusztrációjának megfigyelése, beszélgetés a képről		kutya→ nyelvünkkel a kutya csóváló farkát utánozzuk A ketrecek után elsétálunk lufit venni (arcunkat felfújjuk, pukkantás) Autóval hazaindulunk→ berregés két ajakkal (hangosan-halkan) Otthon pusztít adunk anyunak, apunak (csücsörített szájjal cuppantás). Szópárokat mondunk a gyermekeknek. El kell dönteni, hogy a két szó egyforma vagy nem. Egyformánál tapsolj, ha különböző koppints! kép-tép, tál-tál, sem-szem, málna-bálna, pereg-pereg, ecet-ecset... Piramismodulok Szógyűjtés asszociációs kapcsolat alapján (ősz, zöltség, család)		Hallási differenciálás Fonéma-percepció Auditív emlékezet Receptív és expresszív szemantikai/szintaktikai szint fejlesztése Szókincsbővítés	Hangok képzési helye szerint megkülönböztethető hangpárokat keressünk!
--	---	--	--	--	--	---

BPFM
87. oldal

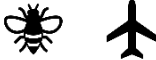
16. (8. hét)	Őszi szünet	-	-	-	-	-
November						
Célok, feladatok: — Beszédszervek ügyesítése. — Szájtéri percepció fejlesztése. — Beszédmozgás integrálása. — Beszédhangok akusztikai és fonetikai elemzése. — Auditív figyelem. — Auditív emlékezet. — Auditív differenciálás. — Auditív diszkriminálás fejlesztése. — A receptív és expresszív oldal fejlesztése cselekvéses aktivitások segítségével.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
17. (9. hét)	Beszédszervek ügyesítése: — Ciklizáló gyakorlatok-összekapcsolhatjuk hallásdifferenciálással — Auditív észlelés — Hangfelismerés — Zöngés – zöngétlen szerinti megkülönböztetés (sziszeg-zümmög)	zöngés zöngétlen morog nem morog	 = Süss fel nap =Ha én cica volnék = Esik az eső Eldúdoljuk az egyik dalt. Melyik dalt ismered fel? Közösén elénekeljük, majd a maci országában m-vel is elénekeljük. Szavakat mondunk, a gyerekeknek el kell döntenie, hogy a sziszegő SZ, vagy a zümmögő Z hangot hallják. Emeljétek fel a hívóképét annak a hangnak, amelyiket halljátok a szóban:	 képek 	Artikuláció Auditív észlelés Hangfelismerés Beszédészlelés Auditív észlelés Auditív differenciálás Hangfelismerés Beszédészlelés	

	 Beszédészlelés — Szóismétlés sűgás alapján. Ismert szavak nagy szájmozgással Beszédmegértés- Kommunikációs helyzetek: Háttérbeszélgetésként, valamilyen tevékenység közben (pl: gyurmázás)	félénk újságol kérdezget	szín, zene, szék, szita, zakó, zab, zokni, kéz, hűsz, ház, izom, kesztyű, mező, váza A gyermekeknek a suttogott szavakat kell pontosan elismételni: hátizsák, sétáltat, félénk, kérdezget, újságol, keresik, szeműveges Spontán beszélgetés kezdeményezése gyurmázás közben		Félproduktív beszéd Produktív beszéd fejlesztése Szókincsbővítés	Megfigyeljük a gyermek beszédének aktuális szintjét, szókincsét.
18. (9. hét)	Beszédszervek ügyesítése, a magyar beszédhangok sajátosságainak kiemelése — Hangutánzó gyakorlatok, hangképzet (hangutánzás) kialakítását segítő játékok Állathoz vagy tárgyhoz kapcsoljuk a kívánt hangot. R→ berregő motor L→ éneklő lány J→ jajgató fiú Auditív észlelés Hangfelismerés — Hangidőtartam: hosszú, rövid hangok differenciálása	hosszú rövid	1.Emeld fel azt a képet, amelynek a hangját hallottad! 2.Hangoztasd azt a hangot, amelynek a képét látod. A hangok időtartamának megkülönböztetése: Ha ezt hallod: Ó→ lépjél hosszan O→ ugorj Ejtés hosszúságának jelölése papíron.	motor éneklő jajgató { képe }	Transzformálás fejlesztése Hangutánzás Hangképzet Hallás, beszédhallás fejlesztése	

	 Beszédészlelés Szóismétlés — Értelmetlen szavak Beszédészlelés: Hallod-e benne? — R hang kihallása szavakból Beszédmegértés Szókincsfejlesztés: — Szómagyarázat, képen látható tárgyakat kell saját szavaikkal megfogalmazni. Beszédmegértés Kommunikációs helyzetek — Csoportos beszélgetés kezdeményezése adott témában Nyelvi fejlesztés-grammatika — tárgyratagot gyakoroltatjuk-cselekvésbe ágyazva	fészek madár repül szalad Mit? Kit?	Jelölés alapján adott hangok hangoztatása. Értelmetlen vagy a gyermek számára jelentéssel nem bíró szavak mondása, lassú majd normál beszédtempóban. A hallottak pontos megismétlése: latikos, záriv, nélvok, sühele, ranikázik, lopad, rőfőrög, műheti Hallgasd meg! Van- e a szóban R hang! Utánozd a kormányzó mozgást, ha hallod a R hangot: tál, róka, elem, rigó, erdő, tál, hajó, rák, erdő, kilincs, férfi Mit látsz a képen? Mondd el úgy, hogy a kép nevét nem mondhatod ki, csak körül írhatod. A többieknek ki kell találni mi van a képen. Csoportos beszélgetés kezdeményezése adott témában Mindenki kap 5-5 db tárgyat/ képet! Mit visz a hajó? (kutyát, almát) Tedd a képeket a hajóba! Mondd is el! 	ceruza képek 5-5 db tárgy 1db hajó	Beszédészlelés Receptív és expresszív, fonológiai szint fonológiai emlékezet Szeriális észlelés Auditív észlelés Hang felismer Hang differenciálás Beszédészlelés Produktív beszéd Szókincs Szóaktivizálás Beszédmegértés Nyelvi tudatosság Receptív morfológiai szint Nyelvi tudatosság Receptív morfológiai szint	
--	---	---	---	---	---	--

19. (10. hét)	Auditív emlékezet fejlesztése Akusztikus szint — Hallott ritmus letapsolása Auditív észlelés Hangfelismerés — Két hang differenciálása izoláltan S-SZ differenciálása (képhez kötjük) Beszédeszlelés — Szóismétlés súgás alapján Beszédeszlelés: Hallod-e benne? — r hang kihallása szavakból Beszédmegértés Szókincsfejlesztés — Szógyűjtés fogalomkör szerint Nyelvi fejlesztés-grammatika a helyviszonyok kifejezése: — a -ba, -be helyhatározói rag gyakorlása cselekvésbe ágyazva	háziállat vadállat madár emlős hol? hová? -ba -be	 = SZ = S Tegyéél korongot az alá a kép alá, amelyiknek a hangját hallottad! Láncsúgás: hallott szavak tovább mondása súgással, Gyermek által súgott szavak megismétlése Hallgasd meg! Van- e szóban R hang! Utánozd a kormányzó mozgást, ha hallod a R hangot: tál, róka, elem, rigó, erdő, tál, hajó, rák..... Bombás játék: Elindítjuk a bombát, mindenkinek mondani kell egy állatot, de azt, ami elhangzott már nem lehet. Akinél felrobban a bomba zálogot ad! Csoportosítsuk az állatokat! Hová tegyük? Tedd be! Mondd el! Az istállóba. Az erdőbe. 	vonat képe kígyó képe korong játékbomba erdő képe istálló képe műanyag állatok	Hallás, beszédhallás fejlesztése Akusztikus ritmus Akusztikus emlékezet Akusztikus- hallási differenciálás Beszédeszlelés Receptív és expresszív fonológiai szint Metafonológiai szint Auditív differenciálás Hangtani tudatosság Auditív szeriális emlékezet fejlesztése Expreszív/receptív morfológiai szint Nyelvi tudatosság	
20. (10. hét)	Auditív emlékezet fejlesztése Akusztikus szint		Hallgassátok meg, amit kopogok, mondjátok el!		Hallás beszédhallás fejlesztése	

	— Mondott, vagy kopogott ritmusok nyelvi megnevezése tá- és ti-szavak segítségével Hallás, beszédhallás fejlesztése — Két hang differenciálása szótagokban. Beszédészlelés — Szóismétlés súgás alapján. Beszédészlelés: Hallod-e benne? — 1 hang kihallása szavakból Beszédmegértés Szókincs — Játékosan rendszerezzük a gyermek fogalmait. Nyelvi fejlesztés-grammatika — az -é birtokjel gyakorlása cselekvésbe ágyazva.	zöltség gyümölcs állat virág	_ . _ = tá – ti – ti – tá Melyiknek a hangját hallod? LA, RÁ, RÉ, LI, RÓ, LU, Tegyé! arra a hívóképre egy korongot! Csak nagy szájmozgásról ismerjék fel a szót. A gyermekeknek a sutogott szavakat kell pontosan elismételni Hallgasd meg! Van- e szóban L hang! Emeld magasba a kezéd, ha hallod a L hangot: liba, rendőr, rönk, olló, tábla, ruha, lámpa, kanál, erdő Szavakat fogsz hallani! Egy közülük kakukktojás. Miért? - alma, eper, répa, körte, - fűró, dob, gitár, furulya, - rózsza, tulipán, sirály, jácint, stb. Zsákból húznak a gyerekek egy-egy tárgyat megnevezik, és megmondják, hogy kié.	BPFM 55. oldal	Akusztikus ritmus Akusztikus emlékezet Auditív figyelem Auditív differenciálás Beszédészlelés Metafonológia Nyelvi fejlesztés Figyelem Generalizáció Szókincs bővítés Nyelvi tudatosság	Külön feladat lehet az egyes kategóriák szavainak a felismerése mellett a fogalmi kategóriák megnevezése.
--	---	---	--	---------------------------	--	--

			 — A cumi a babáé. stb.			
21. (11. hét)	Auditív emlékezet fejlesztése Akusztikus szint — Az előző foglalkozás feladatának megismétlése úgy, hogy becsukott szemmel hallgatják a gyerekek az adott ritmust Hallás, beszédhallás fejlesztése - Két hang differenciálása szavakban Z-ZS szó elején. Beszédészlelés Szóismétlés — gyorsított szavak észlelése, megismétlése Beszédmegértés- Meschallgatás – visszamondás Nyelvi fejlesztés-grammatika — Birtokos személyrag: m gyakorlása.		Csukjátok be a szemeteket! Hallgassátok meg, amit kopogok, mondjátok el! _ . _ = tá – ti – ti – tá Hallgassátok meg a szavakat! zsák, zokni, zuhany, zab, zsineg, zseblámpa, zakó, zserbó, zsilett, Emeljétek fel azt a hívóképet, amelyiket a szó elején halljátok! Képeskönyvből mesélés, a mese illusztrációjának megfigyelése, beszélgetés a képről, Kérjük meg a gyermeket, hogy mondja el nekünk a mesét. „Boltos játék”. Játékba, cselekvésbe ágyazva gyakoroljuk. Kié a baba, a labda, a cipő stb.	hívóképek képeskönyv	Hallás, beszédhallás fejlesztése Auditív ritmus Auditív emlékezet Hallási figyelem Fonémahallás Auditív differenciálás Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Nyelvi tudatosság fejlesztése	

22. (11. hét)	Auditív emlékezete fejlesztése Akusztikus szint — A 4. és az 5. foglalkozás feladatának megismétlése, de elektromos csengőt használunk a kódszerű jelekből álló ritmusok kopogásához Beszédeszélelés — Zajjal fedett szavak észlelése és megismétlése. Beszédeszélelés: Hallod-e benne? — SZ hang kihallása szavakból Beszédmegértés Meshallgatás –értés ellenőrzés Nyelvi fejlesztés-grammatika — a -k többesjel gyakorlása		Csukjátok be a szemeteket! Hallgassátok meg azt a ritmust, amit a csengővel megszólaltatok, mondjátok el! _ . . _ = tá – ti – ti – tá Szavakat fogok mondani, miközben halkán szól a zene. De te csak a szavakra figyelj! Ismételd el minden szót! Hallgasd meg! Van- e szóban SZ hang! Utánozd a kezdeddel a kígyó mozgását, ha hallod a SZ hangot: szék, sín, ősz, ásó, húz, visz, szőnyeg, mesél, vászon Rövid mesét olvasunk a gyermekeknek, majd megkérjük őket, hogy válaszoljanak a feltett kérdésekre. Egyből-sok játék: Keresd a képek párját! Memória játék szabályai szerint játsszunk! Nevezd meg, ha pár elviheted kép-képek, ló-lovak, hal-halak stb....	elektromos csengő CD lejátszó CD Mesekönyv Képek → egy-több tárgyát ábrázoló kép	Hallás beszédhallás fejlesztése Auditív figyelem Auditív emlékezet Auditív ritmus Auditív alak-háttér észlelés Hallási figyelem Verbális figyelem Verbális emlékezet Beszédesztés Receptív és expressz szintaktikai szint Nyelvi tudatosság	
--------------------------	---	--	--	--	--	--

23. (12. hét)	Auditív emlékezet fejlesztése Akusztkus szint — A hallott ritmusok vizuális megfelelőjükkel történő párosítása. Hallás, beszédhallás fejlesztése — Hanganalízis – meg kell állapítani, hogy a szó elején, a végén, vagy szó közben hallható a választott hang. Beszédszlelés Szógyűjtés, — azonos hanggal kezdődő szavak gyűjtése, kiválasztása Beszédmegértés Találós kérdések — évszakokról, időjárásról. Nyelvi fejlesztés-grammatika — A helyviszonyok kifejezése: -ra, -re, -on, -en, -ön.	eleje közepe vége első utolsó középső szó közben	Ezt a ritmust kopogjuk/tapsoljuk: tá-ti-tá, a gyerekeknek a kártyákon szereplő, különböző vizuális mintákkal kell kirakni. Hol hallod a méhecske Z hangot? Tedd a megfelelő kaptárba a képeket! Az asztalra teszünk 10-15 dekorgumiból kivágott képet. A gyerekeknek csak azt szabad megvásárolni, amely Z hanggal kezdődik. Hallgassátok meg a találós kérdéseket! Melyik évszakra ismertetek. Színezzétek ki a képét! Szituációs játékba ágyazva, tárgyakkal térben, majd síkban gyakoroljuk. Tedd a labdát az asztalra! Hol van a labda? A labda az asztalon van.	 kártyák Z hangú képek (10-15 db) 3 db kaptár Bodó Klára, Varga Ferencné: <i>Szó, fon, nem takács. Mi az?</i> szék asztal labda	Auditív emlékezet Hanganalízis Metafonológia Logikai gondolkodás Kreativitás Figyelem Beszédszlelés Nyelvi tudatosság fejlesztése	A gyerekeknek kell kiválasztani, önálló megnevezés után a képeket.
24. (12. hét)	Auditív emlékezte fejlesztése Akusztkus szint – auditív ritmus — Ezt a ritmust kopogjuk/tapsoljuk: tá-ti-ti,		A gyerekeknek a kártyákon szereplő, különböző vizuális minták közül, azt kell kiválasztani, ami a hallott ritmusnak megfelel. 1. 	ritmus kártyák	Auditív ritmus Auditív figyelem Auditív szeriális emlékezet	

	 Beszédeszélelés- Beszédmegértés Szóelőhívás — azonos szótaggal Beszédmegértés Szókincsfejlesztés — Szómagyarázat Nyelvi fejlesztés-grammatika — a -nak, -nek részeshatározó-rag gyakorlása cselekvésbe ágyazva.	süvít sündörög	2. 3. Keressetek olyan szavakat, amelyek így kezdődnek: SÜ→ süni, süti, sütés, sütemény, sült, süvít, süket, sündörög Közös tevékenység, mesélés, beszélgetés közben felmerülő ismeretlen vagy ritkán használt szavak magyarázata Összetartozó képeket adunk a gyermeknek. Kérdésekkel segítjük. Minek a kereke van a képen? Minek a gombja szakadt le? stb. Miután megtalálták az összetartozó képeket, megkérjük, hogy önállóan is mondják el.	képek	Hangzási analízis Szegmentálás Beszédkészség Szociális kompetenciák fejlesztése Szókincsbővítés Nyelvi tudatosság fejlesztése Összefüggések felismerése	Megbeszélte jelentések ismételtetése
December						
Célok, feladatok: — Beszédhangok meghallása, felismerése, differenciálása. — Beszédhangok akusztikai és fonetikai elemzése. — Szavakat alkotó hangsorok differenciálása. — Hasonló hangzású szavak esetében a tartalmi különbségek felismerése. — Beszédmegértés - észlelés fejlesztése. — Produktív beszéd szintjének emelése.						
Foglalk. sorsz.	Foglalkozás anyaga	Új ismeretek, fogalmak	Tevékenységek, feladatok	Eszközök	Készségek, képességek	Megjegyzés

25. (13. hét)	Auditív emlékezet fejlesztése Fonetikai szint- Hangok ismétlése: Magánhangzók: — A-O-U→ ajakkerekítéses hangok ismétlése — Á-É-I→ ajakréses hangok ismétlése — Á-O-I→ vegyes Beszédeszlelés Hangfelismerés, differenciálás — Hang felismerése szavakban Beszédeszlelés Egyforma-nem egyforma — Álszavak hallási megkülönböztetése Beszédmegértés- Asszociációs játék Nyelvi fejlesztés-grammatika A helyviszonyok kifejezése: a <i>-ban</i>, <i>-ben</i> helyhatározói rag gyakorlása cselekvésbe ágyazva	cékla gyár gyom sakk sás gyűszű	A gyermekek a bemutatás után elismélik a hangokat a bemutatás sorrendjében, betartva a pontos artikulációs mozgásokat. Szavakat fogsz hallani. -Van -e benne cica C hang? cipő, lapát, cumi, cékla, szög -Van-e benne S hang? síp, láb, nyúl, sakk, sás -Van-e benne GY hang? nyak, gyár, gyom, tyúk, gyűszű A gyermeknek értelmetlen szavakról kell eldöntenie, hogy a két szó egyforma, vagy sem. Tapsolj, ha egyforma, koppints, ha különbözik a két szó! láred-láred, délek-delek, szada-szadda, otak-atok, keddű-keddű, szod-szod, tedé-tedé, roga-róga, Gyermekeknek szavakat mondunk. Nekik olyan szavakat kell mondaniuk, ami arról eszükbe jut. -jég, fehér, csillog, stb. Hol? Hová? Kérdések gyakorlása tárgyakkal, cselekvésbe ágyazva.	kosár	Auditív szeriális emlékezet fejlesztése Hangképzet, hangtani tudatosság erősítése Beszéd motoros területeinek fejlesztése Hallási differenciálás Metafonológia Hallási differenciálás Fonéma-percepció Asszociáció fejlesztése Szóelőhívás Szókincsbővítés Nyelvi tudatosság fejlesztése	A hangzók számát mindig egy hanggal emeljük egészen addig, amíg az nem okoz gondot a visszamondásuk. Aktualizáljuk az asszociációra szánt kifejezéseket.
--------------------------	--	--	---	--------------	--	--

			Tedd az almát a kosárba! Hová tetted? Hol van az alma? stb. 	műanyag gyümölcs autó házikó lego figura		Kezdetben térben gyakoroljuk, majd ha már jól megy, síkban feladatlapon is.
26. (13. hét)	Auditív emlékezet fejlesztése Fonetikai szint - Hangok ismételése: Mássalhangzók: — SZ-S-C → zöngétlenek — ZS-Z-M → zöngések — SZ-Z-C → vegyes Beszédeszlelés Hangok helyének felismerése — Hangház: adott hang helyének megkeresése és jelölése a kapcsolódó képek elhelyezésével Beszédmegértés Szókincsfejlesztés: — Fogalomkörbe rendezés képek segítségével. A rendezés indoklása. Nyelvi fejlesztés-grammatika Birtokos személyrag: — - d, -e gyakorlása.	rozs demizson vitrázs szerszám hangszer közlekedési eszköz	A gyermekek a bemutatás után elismélik a hangokat a bemutatás sorrendjében, betartva a pontos artikulációs mozgásokat. Hallgasd meg, nevezd meg a képeket! Hol hallod a Repülő Zs hangot? Tedd a képeket a megfelelő repülőbe! zsák, rozs, darázs, zseb, mozsár, demizson, vitrázs.... Hangszerek, közlekedési eszközök, szerszámok képei. Válogasd külön, tedd egy dobozba az azonos fogalomkörbe tartozókat! Cselekvésbe ágyazva gyakoroljuk a birtokos személyragot. Mije? Mid? kérdésre válaszolva.	Zs hangú képek 3db repülő	Fonéma emlékezet Hangzási analízis Fogalmi kategóriák Általánosítás Nyelvi tudatosság	A hangzók számát mindig egy hanggal emeljük egészen addig, amíg nem okoz gondot a visszamondásuk.
27. (14. hét)	Auditív emlékezet fejlesztése		A gyermekek a bemutatás után ismétlik a szótagokat a bemutatás		Auditív emlékezet fejlesztése	

	Fonológiai szint — Szótagok ismétlése — SZI-SZI-ZI-SZI→ két mássalhangzó - egy magánhangzó ismétlése Ugyanez ritmussal összekötve I II I SZI SZI-SZI ZI Beszédeszélelés Hallási differenciálás: — Melyik hang hallható a szóban? – hívókép és képpárosítás kirakással, összekötéssel, színezéssel. Beszédmegértés Ellentétpárok keresése Nyelvi fejlesztés-grammatika A helyviszonyok kifejezése: — -ból, -ből toldalék gyakorlása		sorrendjében, betartva a pontos artikulációs mozgásokat. Szótaghoz ritmust kapcsolva kell elismételni a hallott szótagokat. Hallgasd meg a képek nevét. Tedd a megfelelő házba a képeket! cinke, csónak, csákó, cápa, csont, csiga, cékla, céltábla stb. CS-C differenciálása CS-S differenciálása A képeken ellentétpárokat találsz. Párkereső: hideg-meleg, sok- kevés, szép-csúnya, sír-nevet, alacsony-magas, fiú-lány, lassú-gyors, sima-érdes Cselekvésbe ágyazva gyakoroltatjuk a helyviszonyokat: Tárgyakat teszünk a gyermek elé. Tedd a labdát a kosárba! Vedd ki a kosárból! Honnan vetted ki? Hová tetted?		Fonológiai szint fejlesztése Szeriális emlékezet fejlesztése Auditív ritmus fejlesztése Hallási differenciálás Szókincsbővítés Nyelvi tudatosság fejlesztése	
28. (14. hét)	Auditív emlékezet fejlesztése Fonológiai szint — Szótagok váltakozó magán – és mássalhangzókkal SZI-CSI-CSÁ-CÉ — Ugyanez ritmussal összekötve		A gyermekek a bemutatás után ismétlik a szótagokat a bemutatás sorrendjében, betartva a pontos artikulációs mozgásokat.		Auditív emlékezet Fonológiai szint fejlesztése Szeriális emlékezet Auditív ritmus	

	II SZI-CSI I CSÁ I CÉ Beszédészlelés Egyforma-nem egyforma — Álszavak hallási megkülönböztetése Fonológiai - szerkezeti kódolás Auditív zártság fejlesztése Beszédmegértés Szómagyarázat — Mondj róla valamit, magyarázd meg mit jelent! Nyelvi fejlesztés-grammatika A helyviszonyok kifejezése: — -ra-re toldalék gyakorlása cselekvésbe ágyazva	ruhanemű	A gyermeknek értelmetlen szavakról kell eldöntenie, hogy a két szó egyforma, vagy sem. Tapsolj, ha egyforma, koppints, ha különbözik a két szó! iszi-isszi, ökö-ökő, igi-iki, tok-kot, kete-kete, attak-atak, ketti-tekki, Szavak kitalálása a szó egy megadott részének alapján: Gondoltam egy ruhaneműre, úgy kezdődik a neve: szok..., nad..., zok.... A gyermekeknek a következő szavakat kell elmagyarázniuk: kukucskál, zakatol, radiátor, zaj, bocs. Cselekvéses aktivitások segítségével gyakoroljuk a helyviszonyokat, és azok nyelvi megfogalmazását. Tedd a macit a székre! Hová tetted?	képek szék mackó	Receptív fonológiai szint Hallási differenciálás Fonémapercepció Auditív zártság Fonéma tudatosság Nyelvi tudatosság	Kezdetben képekkel segíthetjük a kitalálást, azonos fogalmi kategóriába tartozó dolgokkal, majd kép nélkül.
29. (15. hét)	Auditív emlékezet fejlesztése Morfológiai szint — Szóemlékezet Testrészek, érzékszervek megnevezése		A gyermekek a bemutatás után elisméltik a szavakat a bemutatás sorrendjében. szem-fül-száj-kar has-hát-láb-boka orr-váll-térd-könyök		Fonológiai hurok fejlesztése Verbális rövidtávú emlékezet Nyelvfejlesztés Figyelem Generalizáció	A gyermek adott szintjéhez igazodva, addig mondunk újabb szavakat, amíg nem téveszt a

	 Beszédészlelés Hallod-e benne? — Van-e benne S hang? Beszédészlelés- Beszédmegértés Szólóhívás, — azonos szótaggal Beszédmegértés Szómagyarázat — Tudod-e mit jelent? Nyelvi fejlesztés-grammatika Eszközhatározó — -val-vel toldalék gyakorlása cselekvésbe ágyazva		Utánozd a kezeddal a vonat mozgását, ha hallod a szóban a S hangot! Szín, sajt, lapát, száj, kép, sál, szóda, ásó, hús, szita, dolog, mese, kusza, kása Keressünk olyan szavakat, amelyek így kezdődnek: LA → lapát, lakat, lapos, lakatos, lakás Mondj róla valamit, magyarázd meg mit jelent! A gyermekeknek a következő szavakat kell elmagyarázniuk: plafon, dömper, tudós, kavics, pánt, érem..... A gyermekekkel szituációs játékba ágyazva gyakoroljuk a val,-vel toldalék használatát. „Vendégségben” - Mivel kínálsz meg a vendégeket? Kis képeken ételek, italok képe látható. Húzz egyet, nevezd meg! Mondd el 		Szókincsbővítés Auditív szeriális emlékezet Artikulációs ismételtetés stratégiájának kialakítása Hang diszkriminálás Receptív és expresszív szemantikai / szintaktikai szint Nyelvi tudatosság	visszamondásuk nál
30. (15. hét)	Auditív emlékezet fejlesztése — Egy fogalomkörbe tartozó szavak megjegyzése: Beszédészlelés		A gyermekek körben állnak, mindegyik mond egy állatnevet, de csak úgy kapcsolódhat be a játékba, ha az előtte elhangzott állatneveket helyes sorrendben felsorolja Ló Ló, cica! Ló, cica, elefánt! A gyermekek a bemutatás után		Nyelvfejlesztés Figyelem Generalizáció Szókincsbővítés Auditív szeriális emlékezet	A gyermek adott szintjéhez igazodva, addig növeljük az elemszámot, amíg nem téveszt a visszamondásuk nál

	Szavak, szókapcsolatok, hangsorok ismétlése — Értelmetlen hangsorok ismétlése – ciklizálás Beszédeszélelés — Koppints, ha hallod a „de” szócskát! Beszédmegértés Szógyűjtés — Egy fő fogalom alá tartozó szavak gyűjtése Nyelvi fejlesztés-grammatika A helyviszonyok kifejezése: — -nál, -nél toldalék gyakorlása cselekvésbe ágyazva		ismétlik a szavakat/ szókapcsolatokat a bemutatás sorrendjében. káderu, zimake, ámoh, böris yüne, cah, lemdöba, keter, filék Hallgasd meg! Koppints ha a „de” szócskát hallod! derék, divat, demizson, madár, meder, Ede, kedves, dara, medence. Dobókockával dob a gyermek, melyen a fő fogalmakhoz tartozó képek vannak. Amit dob, abba a fogalmi kategóriába tartozó szót kell mondania. Cselekvésbe ágyazva gyakoroljuk a helyviszonyokat. Apró tárgyakat adunk körbe, mondókára. Amikor vége van a mondókának, megnevezzük, hogy kinél van a vonat,- cica,- autó,-maci.	Fő fogalmak képével ellátott dobókocka apró kézbe fogható tárgyak	Szeriális észlelés Beszédmegértés Szókincsbővítés Fő fogalom alárendelés Általánosítás Szókincsbővítés Szóelőhívás Mentális lexikon aktivizálása Nyelvi tudatosság fejlesztése	Ajánlott fogalmikörök: Virágok, Bútorok, Hangszerek, Közlekedési eszközök, Gyümölcsök, Zöldségek, Ruhanemű, Madarak, Italok, Szerszámok, Ékszerek, Sportágak, Lábbeli, Fejfedők, Élelmiszer,
31. (16. hét)	Téli szünet	-	-	-	-	-
32. (16. hét)	Téli szünet	-	-	-	-	-
Január						
Célok, feladatok:						
— A gyermekek legyenek képesek a mondatok, szavak, szótagok, hangok szerkezeti feldolgozására, és reprodukciójára.						

— Valamint a hallott mondatok, szavak, szótagok, hangok, információk mennyiségi, időbeli és minőségi tárolására.						
Foglalk. sorsz.	Foglalkozás anyaga	Új ismeretek, fogalmak	Tevékenységek, feladatok	Eszközök	Készségek, képességek	Megjegyzés
33. (17. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Szósztű tudatosság: — Mese közben koppintson, ha a következő szót hallja: kakas Auditív emlékezet fejlesztése Szintaktikai szint – Mondatemlékezet — Sztereotíp mondattal Beszédszlelés — Egyforma-nem egyforma Álszavak hallási megkülönböztetése Beszédszlelés	kirándulás túra mező szikla	Rövid mesét mondunk, amelyben a KAKAS szó többször előfordul. Amikor a kakasszót hallják, fel kell állniuk a székre. A gyerekek egymásnak adják a hátizsákot, akinél van mindig mond valamit! Pl.: Csomagolom a hátizsákom, teszek bele almát. Csomagolom a hátizsákom, teszek bele almát, szendvicset. Csomagolom a hátizsákom, teszek bele almát, szendvicset, vizet. stb. A gyermeknek értelmetlen szavakról kell eldöntenie, hogy a két szó egyforma, vagy sem. Állj fel, ha egyforma, guggolj le, ha nem egyforma a két szó: zisz-zisz, százá-száza, azzasz-azasz, zesz-zesz, szoze-zesz, zezi-zezi, szokze-zoksze, Utánozzad a kezddel a méhecske mozgását, ha hallod a szóban a Z hangot! zokog, teve, zene, őz, tér, mező,	hátizsák	Figyelem Szósztű tudatosság Auditív diszkriminálás Auditív emlékezet szeriális Hallási figyelem Differenciálás Emlékezet Beszédhanghallás Auditív differenciálás	Ha valaki olyant mond, ami már elhangzott, zálogot ad.

	Hallod-e benne? — Van-e benne Z hang? Beszédmegértés — Asszociációk Nyelvi fejlesztés-grammatika A helyviszonyok kifejezése: — -hoz,-hez,-höz toldalék gyakorlása cselekvésbe ágyazva	zagyva zivatar	sapka, zivatar, szikla, zagyva Mi jut eszedbe, ha azt mondom? - játszik, - szép, - álmos, -fáradt, Cselekvésbe ágyazva gyakoroljuk a helyviszonyokat. Labdát gurítunk, dobunk. Kihez? Mihez? gurult a labda	labda	Társítás Rugalmas gondolkodás Szóaktivizálás	
34. (17. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Szószintű tudatosság: — Elmondott szöveg gondolatokra (mondatokra) bontása. Auditív emlékezet fejlesztése Szintaktikai szint – Mondat emlékezet — Bővülő mondattal Beszédszűrés — Van-e benne S hang? Beszédmegértés — Találd ki, mi lehet ez?	érdekes unalmas	Lépd le a mondatot: Kati olvas. Kati könyvet olvas. Kati érdekes könyvet olvas. Kati érdekes könyvet olvas a szobában. Játszhatjuk ugyanezekkel a mondatokkal, de itt a feladat a mondatok pontos felidézése, megismétlése. Hallgasd meg a szavakat. Tedd a vonatba azokat a képeket, amelyek névében hallottad a vonat S hangot: sok, kép, hús, szív, méhkas, leves, mászik Rövid, verbális leírásból kell a gyermeknek kitalálni a szavakat.	BPFM	Receptív és expresszív szemantikai / szintaktikai szint Hanganalízis	Ha nehezen megy a felidézés kérdéssel segíthetjük a gyermeket.

	Nyelvi fejlesztés-grammatika A helyviszonyok kifejezése: — -ról, -ről toldalék gyakorlása cselekvésbe ágyazva		Képeket kapnak a gyerekek. Mindegyik képről hiányzik egy-egy részlet. Ki kell találni, meg kell nevezni, hogy miről, mi hiányzik. Pl: Hiányzik az óráról a mutató. Ha helyesen megnevezte, berajzolja a kép hiányzó részletét.	120. oldal hiányos képek	Vizuális észlelés Gestalt látás Nyelvi tudatosság	
35. (18. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Szószintű tudatosság: — Megkezdett mondatok egyetlen szóval való kiegészítése. Auditív emlékezet fejlesztése Műveltség a hallott auditív információkkal — Képi szinten Beszédeszlelés Hallási differenciálás: — Melyik hang hallható a szóban? – hívókép és képpárosítás kirakással, összekötéssel, színezéssel. Beszédmegértés Szókincsfejlesztés: — Fogalomkörbe rendezés képek segítségével. A rendezés indoklása. Nyelvi fejlesztés-grammatika A helyviszonyok kifejezése:	bútor ékszer közlekedési eszköz	Fejezd be! A kabátról leszakadt a A macska felmászott a A repülő magasan..... A kisfiú játszik az Apa leveszi a..... Használhatjuk hozzá Páli Judit „Bohócok” kártyajátékot. A gyermeknek kell kiválasztani azt a kártyát, amelyre igaz: Van kalapja, van virágja, barna a füle. Hallgasd meg a képek nevét. Tedd a megfelelő hívókép házba a képeket! L-J differenciálása R-L differenciálása Válogasd külön, tedd egy dobozba az azonos fogalomkörbe tartozókat! Nevezd meg az azonos fogalmikörbe tartozó képeket. Mondd egy szóval! Mondjál 1-1 dolgot mindegyik fogalomhoz!	„Bohócok” kártya motor éneklő jajgató képe	Szószintű tudatosság Szóelőhívás Auditív emlékezet Többszemponútú osztályozás Verbalitás megfeleltetése vizualitással Beszédmegértés Szókincsfejlesztés Fogalomkörbe rendezés Általánosítás	

	— -tól, -től toldalék gyakorlása cselekvésbe ágyazva	madár		5 madár		
36. (18. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Szósztű tudatosság: — Mondatisméltés szószámlással (minden szót egy karika jelöl) Auditív emlékezet fejlesztése Műveletvégzés a hallott auditív információkkal — Absztrakt szinten Beszédeszlelés — Szóemlékezet fejlesztése Beszédeszlelés Egyforma-nem egyforma — Álszavak hallási megkülönböztetése	síkidom háromszög négyzet kör	Karikákat rakunk a földre, mindenki mondhat egy mondatot, de olyat, hogy minden karikába jusson szó. Pl.: O O O A kutya ugat. A karikák számát növelhetjük, bevezetve a jelzős szerkezetet. O O O O A mérges kutya ugat. Logikai készletet használjuk. Kérem a kicsi, háromszögletű zöld, lyukas formát! Szavakat sorolok. Hallgasd meg! Ismételd el mindet, amire emlékszel: tél, rom, síp, kar, szám szög, vas, ház, sűg, láb falu, kapa, üveg, zár A gyermeknek értelmetlen szavakról kell eldöntenie, hogy a két szó egyforma, vagy sem. Tegyél piros korongot, ha egyforma, kéket, ha különbözik a két szó! lőtye-lőtye, latyori-latyori, otyata-otyata, szíty-szity, matyeros-matyerós, ityik-tyiki, A kutya ugat.	hullahopp karika logikai készlet korongok	Szósztű tudatosság Félproduktív beszéd Auditív emlékezet fejlesztése Vizuális észlelés Többszemponú osztályozás Fonológiai hurok fejlesztése Verbális rövidtávú emlékezet Artikulációs ismételtetés stratégiájának kialakítása Szeriális emlékezet Auditív figyelem Differenciálás Emlékezet Szeriális észlelés	A gyerekek mindig abba a karikába lépnek, amelyiknek megfelelő szót mondják.

	 Beszédmegértés — Tudod-e folytatni, hogy hosszabb legyen? Beszédszlelés- Beszédmegértés — Versből adott fogalmi kategóriába tartozó szavak kihallása		A labda leesett. Apa hazajött. Anya főz. Veres Miklós: Vasárnapi utazás Sárgarépa ez a busz, Csont a vezetője. Petrezselyem kalauz, kiabál belőle: Karfiol Karcsi, Karalábé Klári, Levesváros végállomás. Tessék már kiszállni! — Színezd ki a képen azokat a zöldségeket, amelyek szerepeltek a versben!	feladatlap színesceruza	Mondatok tartalmi- szerkezeti feldolgozásának és reprodukciójának fejlesztése Beszédszlelés Beszéértés Verbális figyelem	
37. (19. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Szószintű tudatosság: — Szóban szavak keresése (akar, karfa, fukar, takar) Beszédszlelés Szógyűjtés, — azonos hanggal kezdődő szavak keresése Beszédszlelés Koppints, ha hallod a „csi” szócskát!	karfa fukar	Hallgasd meg a szavakat. Tegyél mosolygós fejet, ha hallod a szóban a „kar” szót! akar, tavasz, karfa, szekér, mikor, fukar, takar, gitár, karmol Csak olyan a dolgok kerülhetnek be a csomagba, amelyek CS hanggal kezdődnek. Koppints, ha hallod a „csi” szócskát! csipet, ecset, csicsereg, lagzi, zsiger, csipás, csimpánz, csengő, fincsi, címer, csikó.		Szószintű tudatosság Szegegmentálás Hallási diszkriminálás, - differenciálás Fonéma tudatosság Beszédszlelés Szegegmentálás Auditív zártság	

	 Beszédmegértés — Visszamondás: Mese, történet visszamondás Beszédeszlelés- Beszédmegértés Szólóhívás — Azonos szótaggal		Hallgasd meg a rövid történetet! Meséld el! Keressünk közösen olyan szavakat, amely így kezdődik: pi→ piros, pici, pihen, pite, pinta, pillangó, pipacs, pirkad,	BPFM 153. oldal	Verbális figyelem Verbális emlékezet Beszéderítés Receptív és expressz szintaktikai szint Figyelem Beszédeszlelés Szegeztálás Auditív zártság	
38. (19. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Szótagszintű tudatosság: — Szótagszámlálás (pl. korongból kirakás) Beszédeszlelés — Szótagok összekapcsolása szavakká Beszédmegértés Szómagyarázat — Tudod-e mit jelent?		Törd el a képek nevét! Tegyél a képek alá annyi korongot, ahány szótagból áll a szó! Találd ki mire gondoltam! Foglalkozások kitalálása, szótagok szegeztálása: ó-vó-nő, fog-or-vos, ka-to-na, pi-ló-ta Mondj róla valamit, magyarázd meg mit jelent! A gyermekeknek a következő szavakat kell elmagyarázniuk: pincér, babrál, nyakörv, hintaszék, fogas	képek korongok	Szótagszintű tudatosság Tagolás Szegeztálás Beszéderítés Produktív beszéd	A szavak szótagszerkezeté- nek kihallása, a szavak szótagokra bontásának képessége
39. (20. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Szótagszintű tudatosság: — Csoportosítás szótagszám alapján Beszédeszlelés — Szóemlékezet fejlesztése		Nevezd meg a képeket! Törd el! Tapsold le! Tedd a megfelelő helyre! Szavakat sorolok. Hallgasd meg! Ismételd el mindet, amire emlékszel: tér, ráz, süt, hát, váll, cél, nyúl, vág, orr, bab		Szótagszintű tudatosság Szegeztálás Fonológiai hurok fejlesztése Verbális rövidtávú emlékezet	

	 Beszédészlelés — „Kakuktktozás” Beszédmegértés Tudod-e folytatni, hogy hosszabb legyen?		mér, kos, hív, bolt, rúg Hallgasd meg a szavakat! Melyik a kakuktktozás? labda, róka, kerék, egér rugó, pohár, száj, kenyér erdő, torta, veréb, hajó Folytasd a megkezdett mondatokat, hogy hosszabb legyen Kimentünk az udvarra Apa sétáltatja a kutyát. Zoli siet az óvodába. stb.		Figyelem Szókincsbővítés Artikulációs ismételtetés stratégiájának kialakítása Auditív szeriális emlékezet	
40. (20. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Szótagszintű tudatosság: — szavak szótagokra bontása Beszédészlelés Hangok helyének felismerése — Hangház: adott hang helyének megkeresése és jelölése a kapcsolódó képek elhelyezésével Beszédmegértés — Visszamondás: Mese, történet visszamondás Beszédmegértés — Szógyűjtés	élelmiszer tejtermék pékáru hentesáru eleje közepe- szóközben vége	Azonos fogalmi körbe tartozó képekkel játsszuk: Válogassátok ki azokat az élelmiszereket, amelyekre kettőt lehet tapsoltál! Tegyétek a megfelelő kosárba. Hallgasd meg, nevezd meg a képeket! Hol hallod a vonat S hangot? Tedd a képeket a megfelelő vagonba! Hallgasd meg a rövid történetet! Meséld el!	élelmiszerek képei kosár S hangú képek mozdony BPFM 153. oldal	Fogalmi kategóriák Szegeztálás Szótagszintű tudatosság Hanganalízis Verbális figyelem Verbális emlékezet Beszédtetés Receptív és expresszív szintaktikai szint	

			Gyűjtsünk szavakat, amelyek kellemetlenek! fecskendő, gyógyszer, zaj, baleset, fogfájás.....		Szókincsbővítés Beszéértés	
Február						
Célok, feladatok:						
— Tudjanak műveleteket végezni fonetikai, fonológiai, morfológiai, szintaktikai, szemantikai, pragmatikai szinteken.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
41. (21. hét)	Fonéमतudatosság fejlesztése — Szótagok el-, és kihagyása 1. Beszédeszlelés Szóelőhívás-azonos szótaggal — Gyűjtsünk közösen olyan szavakat, amely így kezdődik: kar Beszédmegértés Szókincs — Ellentétpárok keresése	karfa karnevál karom	Gondoltam egy játékra, így kezdődik a neve: lab-., le-., ba-., tár-., domi-., Gondoltam egy szerszámra, így végződik a neve: ...-rész,-pács,...-ró,szelő, ..-só, ...-pát, Keressetek olyan szavakat, amelyek így kezdődnek: KAR→karfa, karom, karlanc, karcsú, karnevál, kard..... Memória játék szabályai szerint játsszuk. Keresd a párját! hosszú-rövid, sűrű-ritka, lassú-gyors, széles-keskeny, beteg-egészséges, gyerek-felnőtt, puha-kemény, durva-szelíd, barátságos-barátságtalan		Szótagszintű tudatosság Auditív zártság Beszédeszlelés Szótagszintű tudatosság Auditív zártság Szókincsbővítés Beszéértés	2-3 azonos fő fogalomba tartozó szavakkal játszhatjuk egy alkalommal
42. (21. hét)	Fonéमतudatosság fejlesztése — Szótagok el-, és kihagyása 2. Beszédeszlelés- Beszédmegértés		Gondoltam egy virágra, így kezdődik a neve, hogy li, és úgy végződik, lom. or.....na, tu.....pán, le....la, Feladat a mondatok pontos felidézése, elisméltése: Any a főz.		Szótagszintű tudatosság Auditív zártság Receptív és expresszív szemantikai / szintaktikai szint	Játszhatjuk más-más fogalmi kategóriába tartozó szavakkal.

	Mondatok ismétlése — Bővülő mondatokkal Beszédmegértés Szómagyarázat — Tudod-e mit jelent?		Anya levest főz. Anya levest főz a konyhában. Anya finom levest főz a konyhában. Anya délben finom levest főz a konyhában. Mondj róla valamit, magyarázd meg mit jelent! A gyermekeknek a következő szókapcsoltokat kell elmagyarázniuk: fájó torok, mókás történet, zimankós idő, veszélyes út,		Produktív beszéd Beszédértés	Ha nehezen megy a felidőzés kérdéssel segíthetjük a gyermekeket.
43. (22. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Adott szótag kihallása szavakból (pl. van-e benne be) Beszédeszlelés — Értelmetlen hangsor ismétlése Beszédmegértés — Asszociációk Beszédeszlelés- Beszédmegértés — Versből adott fogalmi kategóriába tartozó szavak kihallása, kiválasztása.		Hallgasd meg a szavakat! Lépj előre egyet, ha hallod a szóban ezt: be betér, kedd, beteg, zebra, ebéd, üvegbe, beton, kabát, rablól, Bea, lebeg, bor, sebes, eb, Bendegúz, Indián nyelv: Ismételd el, amit mondok! umagol, szerőke, káli, rebota, kilima, rezimő Mi jut eszedbe, ha azt mondom: nehéz, szomorú, bátor, szél, villa, dér, Hallgasd meg a verset! Azokat a gyümölcsöket tedd a tálba, amelyek szerepeltek a versben: <i>„Eper és cseresznye terem a kiskertben. Méz körte, vaj alma virul az udvarban. Gyere, tartsd a kicsi kendőd, adok érett lila szőlőt!”</i>	műanyag gyümölcsök tál	Auditív figyelem,- differenciálás,- diszkriminálás,- emlékezet Fonématudatosság Metafonológia Szeriális észlelés Társítás Rugalmas gondolkodás Szóaktivizálás Verbális figyelem Emlékezet Beszédeszlelés	A gyermek számára jelentéssel nem bíró szavakat mondjunk normál tempóban.

	 Beszédmegértés — Szógyűjtés		<i>Gyere, tartsd a kicsi sapkád, adok érett piros almát!”</i> Gyűjtsünk szavakat, amelyek tapinthatók! kártya, labda, pohár, plüssállat		Szókincsbővítés	
44. (22. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Összetett szavak szótagjainak cseréje Beszédeszlelés — Szóemlékezet fejlesztése Beszédmegértés Találós kérdések — Állatokról szóló		méhkas→kasméh vasszög→szögvas térkép→képtér fogkő→kőfog hangtál→tálhang nyaklánc→láncnyak Szavakat sorolok. Hallgasd meg! Ismételd el, amire emlékszel: szív, tár, lép, hall, tű, út mos, kép, sáv, tűr, rúg fél, lök, púp, ráz, fut Hallgassátok meg a találós kérdéseket! Melyik állatra ismertél? Keresd meg a képen! Karikázd be!	állatos képek Bodó Klára, Varga Ferencné: <i>Sző, fon, nem takács. Mi az?</i>	Metafonológia Fonológiai hurok fejlesztése Verbális rövidtávú emlékezet Figyelem Szókincsbővítés Auditív szeriális emlékezet Artikulációs ismételtetés stratégiájának kialakítása Logikai gondolkodás Kreativitás Figyelem Beszédesztés	
45. (23. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Rím: — Rímelő szavakat tartalmazó történetek felolvasása, a rímelő párok kiemelése.		Hallgassátok meg a rövid történetet, Emeljétek fel a mosolygó arcot, ha rímelő szavakat hallotok!		Metafonológiai	

	 Beszédészlelés Szótagokkal műveletek végzése — Szavak szótagjainak a cseréje. Beszédészlelés- Beszédmegértés Szókincs — Ellentétpárok keresése Beszédmegértés — Visszamondás: Mese, történet visszamondás.		Gondoltam egy: állatra: ba-li, ra-zeb, ráf-zsi, ékszerre: rú-gyű, virágra: zsa-ró, fű-szeg, cisz-nár, járműre: csi-ko, tő-men, nat-vo, Labdát dobunk a gyermeknek, akinél a labda van annak kell mondania az adott szó ellentétét: édes- keserű, pontos-pontatlan, irigy-jószívű, sovány-kövér, gömbölyű-szögletes, háború-béke, könnyű-nehéz, Te is el tudod mesélni? Hallgasd meg a történetet, meséld el!	labda BPFM 153.oldal	Szótagok szegmentálása Beszédészlelés Műveletek végzése szótagokkal Verbális figyelem Verbális emlékezet Beszédcértés Receptív és expressz szintaktikai szint	Minden olyan szót megmagyarázun k, amelynek jelentésével nincsenek tisztában a gyerekek.
46. (23. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Kakuktktojas: melyik nem cseng össze a többivel? Beszédészlelés Hallási differenciálás: — Melyik hang hallható a szóban? –Ty-T differenciálása		Hallgasd meg a szavakat! Melyik a kakuktktojas, melyik nem cseng össze a többivel? vár, szár, zár, túr, tál, pék, hat, tél, kéz, méz, kör, tök, hús, völgy, föld Mi volt előbb a tyúk vagy a tojás? Szavakat sorolunk a gyerekeknek. El kell dönten, hogy a kotyogó tyúk TY, vagy a tojás T kezdő hangja hallható a szavakban. Emeld magasba, amelyik hangját hallattad!		Verbális rövidtávú emlékezet Figyelem Fonématudatosság Artikulációs ismételtetés stratégiájának kialakítása Beszédhanghallás Auditív differenciálás	

	 Beszédmegértés — Tudod-e folytatni, hogy hosszabb legyen?		 Fütyül a bíró. Ég a gyertya. Csörög a telefon. A mi csapatunk győzött. Nézem a fákat. Mebüntettek. Nem emlékszem.		Produktív beszéd Receptív és expresszív szemantikai szint	
47. (24. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Rímelő pár keresése (pl. képek megnevezése alapján) Beszédeszlelés Hallod-e benne? — Van-e benne C hang? Beszédmegértés — Szógyűjtés		Nevezd meg a szópárokat! Ha rímél a két szó tegyél mosolygó fejet, ha nem rímél szomorú fejet! róka-fóka, majom- bagoly, körte-veréb, alma-labda, hat-láb, fedő-tető, málna-bálna, szék-bot, Hallgasd meg a szavakat! Hallod a szóban a cica C hangot, tegyél magad elé egy fonalgombolyagot, ha hallottad a C hangot! Gyűjtsünk szavakat, amelyek szagolhatók! Pl: szappan, rózsa, füst.....	Szópárokat tartalmazó képek gombolyagok	Figyelem Fonématudatosság Hallási diszkriminálás Beszédeszlelés Hallási differenciálás Metafonológia Szókincsaktivizálás	
48. (24. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Rímelő szavak keresése → Színre-rím	tölgy völgy	Keressünk olyan szavakat, ami erre a színre rímél→sárga: lámpa, tábla, bálna, párna, táska, vállfa stb. →fehér: kenyér, tehén, levél, szekér, kerék, egér stb.		Figyelem Fonématudatosság Hallási diszkriminálás	

	 Beszédeszlelés- Beszédmegértés — Rímekkel mondat befejezése: Beszédmegértés: Szókapcsolatok — Tudod-e mit jelent? Magyarázd meg!	mókás tompá	→lila: liba, cica, szita, pipa, tinta, csiga stb. →zöld: föld, kör, tölgy, völgy, hölgy, könny, szög stb. →kék: légy, szék, kép, pék, szén, kés, méh stb. Daltól hangos a határ, röpköd fenn a sok... /madár/. Kutyám enni kap, mégsem süt a... /Nap/. Erdő széle mosolya ez a lila... /ibolya/. Örül ám a bogárvilág, kinyílt már a sok... /virág/. Kéményre rakott fészek lakója, fállábon áll, ez a ... /gólya/. Medve koma hová néz? előtte egy üveg ... /méz/. Jaj, de rossz a kedve, morog, mint egy ... /medve/. Apró lyukba könnyen befér, ki lehet más, mint az ... /egér/. Mondj róla valamit, magyarázd meg mit jelent! A gyermekeknek a következő szókapcsoltokat kell elmagyarázniuk: mókás történet, cipőt fűz, tompa ceruza, illatos virág, vakító napfény.	Figyelem Fonématudatosság Hallási diszkriminálás	Beszédcértés Produktív beszéd
Március Célok, feladatok: — Hallás. — Hallási figyelem. — Verbális emlékezet. — Szeriális észlelés. — Transzformációs észlelés. — Beszédrítmus észlelés.					

— Vizuális észlelés fejlesztése.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
49. (25. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Mondat befejezése rímmel Beszédészlelés Hallod-e benne? — ZS hang kihallása szavakból Beszédmegértés — Visszamondás: Mese, történet visszamondás.	mamusz bamba dézsza keszeg bizsu	A lábamra nem kell mamusz, mert már rajtam van a Egeret fog sosem bamba, ki lehet más, ő a Az a jó, ha sosem üres, ez bizony a tejes..... A róka ásott egy nagy lyukat, talált benne egy kis Minden lyukba könnyen befér, ő az bíz a szürke..... Ha kiált, nyakát nyújtja, mindig mérges, ő a Télen elrejt jól a kamra, mi is volnék, ha nem..... Julcsa, hol a kamra..... Hallgasd meg! Van- e szóban ZS hang! Utánozd a repülőmozgást, ha hallod a ZS hangot: zsák, szem, zsiráf, dézsza, hús, rizs, garázs, keszeg, bizsu, Te is el tudod mesélni? Hallgasd meg a történetet, meséld el!	BPFM 154.oldal	Receptív és expresszív szemantikai szint Szószintű tudatosság Fonématudatosság Beszédértés Beszédészlelés Auditív figyelem Differenciálás Diszkriminálás Verbális figyelem Verbális emlékezet Beszédértés Receptív és expressz szintaktikai szint	
50. (25. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Hangokkal való műveletek — Kezdő hang meghatározása		Nevezd meg az állatokat! Párosítsd őket! Állítsd párba az azonos hanggal kezdődőket! sólyom→sün szúnyog→szitakötő cápa→cica		A szavak hangalakjával való tudatos műveletvégzés képessége	

	 Beszédészlelés Szóelőhívás-azonos szótaggal — Gyűjtsünk közösen olyan szavakat, amely így kezdődik csi- Beszédmegértés Szókapcsolatok — Tudod-e mit jelent? Magyarázd meg! Beszédészlelés- Beszédmegértés- Nyelvi- grammatikai fejlesztés Keresd a hibát! — Ismételd el hibátlanul!		csibe→csiga mókus→majom Keressünk olyan szavakat, amelyek így kezdődnek: CSI→, csibe, csicsereg, csivitel, csikó, csillag, csiga Mondj róla valamit, magyarázd meg mit jelent! A gyermekeknek a következő szókapcsoltokat kell elmagyarázniuk: épülő ház, pattogó focilabda, tompa ceruza, harapós kutya, borongós idő, Kati levette a képet a fal. A cica lefetyeli a tej. Peti focizik az udvar. Anya készíti az ebéd. A gyerekek játszik.		Szóelőhívás Szókincsbővítés Szegmentálás Auditív zártság Verbális figyelem Verbális emlékezet Beszédcértés Receptív és expressz szintaktikai szint Nyelvi tudatosság Receptív és expresszív szemantikai szint	
51. (26. hét)	Fonéमतudatosság fejlesztése Hangokkal való műveletek — Kezdő hang meghatározása — Utolsó hang meghatározása Beszédészlelés — Mit mond a kisrobot?		Mondd meg milyen hang van az elején! kutya→K vonat→V baba→B eper→E óra→Ó sapka→S szekér→Sz zene→Z Fejezd be! labd..., kala..., üve..., váz..., kap..., szá..., kocs..., leve, csacs..., zen..., hib..., erd..., ké..., Keresd meg a képek közül, hogy		Metafonológia Beszédhanghallás Auditív zártság Fonológiai tudatosság Szerkezeti tagolás	

	Hallod-e benne? — Van-e benne M hang? Beszédmegértés Szógyűjtés — Szókígyó Szógyűjtés: utolsó hang legyen az első hang		mit mond a kisrobot! F-A, L-Ó, R-Á-K, K-É-S, E-S-Ő, Hallgasd meg! Van- e szóban M hang! Emeld magasba a mackót, ha hallod a M hangot: macska, háló, nap, malac, kampó, lámpa, kendő, villám, hónap, szám, Sorban egymás után szavakat mondunk úgy, hogy a szó utolsó hangja legyen a szókezdő hang: Pl.: egér-róka-alma		Auditív figyelem Differenciálás Diszkriminálás Fonológiai tudatosság	
52. (26. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — fonémaszámlálás Hangokkal való műveletek — Kezdő hang meghatározása Beszédszlelés Szóvégi fonéma leválasztása — Ha elhagyod az utolsó hangot, új szót kapsz: Beszédmegértés — Asszociációk		 Hallgasd meg a képek nevét robot nyelven. Lépjél annyit, amennyi hangot a robot mond. Mondd meg milyen hang van az elején! csiga→CS lapát→L falu→F comb→C játék→J ruha→R Mi lesz a hajóból, ha elhagyod az utolsó hangot? hajó→haj, karó→kar, gomba→gomb, lomb→lom, sajtó→sajt, faló→fal. Mi jut eszedbe, ha azt mondom? – ügyes, fekete, lassú, bűvár, fázik, fényes		Fonológiai tudatosság Szerkezeti tagolás Fonológiai tudatosság Szerkezeti tagolás Metafonológia Társítás Rugalmas gondolkodás Szóaktivizálás	
53. (27. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Szavak fonémákra bontása		 Nevezzük meg a képeket! Mondjuk el robot nyelven! Tegyel	korong képek	Fonológiai tudatosság Szerkezeti tagolás Metafonológia	

	 Beszédészlelés Hallod-e benne? — Van-e benne P hang? Beszédmegértés — Szógyűjtés		magad elé annyi korongot, ahány hangból áll a szó! ősz, fa, út, tó, kép, sál, Hallgasd meg! Van- e szóban P hang! Tegyél magad elé egy pipát, ha hallod a P hangot: papa, béka, póni, apó, kép, láb, hab, pipacs, kapocs, labda, pók Gyűjtsünk szavakat, amelyek ízlelhetők! Pl.: csoki, narancs, méz, cukorka, rágó, eper....		Auditív észlelés Hang felismer Hang differenciálás Beszédészlelés Beszédcértés Szókincsbővítés	
54. (27. hét)	Fonéमतudatosság fejlesztése — Fonémák összekapcsolása szavakká Beszédészlelés Egyforma- nem egyforma — Álszavak hallási megkülönböztetése Beszédmegértés Találós kérdések — Virágokról szóló Beszédészlelés- Beszédmegértés- Nyelvi- grammatikai fejlesztés		 Keresd meg a képek közül, hogy mit mond a kisrobot! Mondd el te is robot nyelven! A _ L _ M _ A, Ü _ V _ E _ G, E _ G _ É _ R, L _ Á _ B, B _ O _ T, A gyermeknek értelmetlen szavakról kell eldöntenie, hogy a két szó egyforma, vagy sem. Tapsolj, ha egyforma, koppints, ha különbözik a két szó! iszi-isszi, egő-ekő, élle-élle, ava-ava, olő-olő, bita-bitta, sufi-sufi, zsizi-zizsi, okat-okkat, tede-tede Hallgassátok meg a találós kérdéseket! Melyik virágra ismertetek. Keressétek meg a rajzon! Színezzétek ki!		Fonológiai tudatosság Szerkezeti tagolás Metafonológia Hallási figyelem Differenciálás Emlékezet Szeriális észlelés Logikai gondolkodás Kreativitás Figyelem Beszédcértés Nyelvi tudatosság Receptív és expresszív szemantikai szint	

	Keresd a hibát! — Ismételd el hibátlanul!		Hallgasd meg a mondatokat! Keresd a hibát! Mondd el hibátlanul! — Olvasi a könyvet. — Apa a tévét nézje. — Anya tegnap levest főz. — Úszunk a vízen. — Sokan vagynak a boltban. — A babának szép haja van.			
55. (28. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Fonémák el-, és kihagyása 1. Beszédészlelés Hangokból szóalkotás: — Bújócska hang: képek megnevezése magánhangzókkal – felismert szó egyeztetése a képével Beszédmegértés — Szógyűjtés azonos hangra végződő szavak gyűjtése, kiválasztása		A gyerekeknek a magánhangzókból kell kitalálni a szavakat, kiválasztva a képek közül. Gondoltam egy: — állatra: e-e-á — bútorra: a-a — virágra: i-i-o — hangszerre: e-e-ű — szerszámra: a-a-á Pl.: Gyűjtsünk szavakat, amelyek kellemesek! Pl.: simogatás, ölelés, puszi, játék, napsütés Párosítsd a képeket a szóvégi hangok alapján: hal→tál egér→eper leves→kés kókusz→mamusz pipacs→kapocs	azonos hangra végződő képek	Auditív zártság Fonématudatosság Szókincsbővítés Metafonológia Hangtanitudoatosság	A képekkel játszhatunk memória játékot is.

	  Beszédészlelés- Beszédmegértés — Bővülő mondatok ismétlése		Piramismodulok Feladat a mondatok pontos felidézése, elismétlése.	BPFM 88. oldal	Auditív emlékezet Receptív és expresszív szemantikai/szintaktikai szint fejlesztése	
56. (28. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Fonémák el-, és kihagyása 2. Beszédészlelés Szóelőhívás-azonos szótaggal — Gyűjtsünk közösen olyan szavakat, amely így kezdődik: gyer... Beszédmegértés Szókapcsolatok — Tudod-e mit jelent? Magyarázd meg!		Szavak felismerése hiányzó hangok esetén. Mire gondoltam? v...rág, r..gó, bo..i, tá..la, a..tal, ka..ál, le..ke, Keressünk olyan szavakat, amelyek így kezdődnek: GYER→ gyertya, gyere, gyerek, gyerkőc, gyertyán A gyermekeknek a következő szókapcsolatokat kell elmagyarázniuk: szakad az eső, titokban tart, rügyező almafa, türelmes nagymama.	BPFM 130. oldal	Auditív zártság fejlesztése Beszédészlelés Szókincsaktivizálás Verbális figyelem Verbális emlékezet Beszéértés Receptív és expressz szintaktikai szint	
Április						
Célok, feladatok: — A sikeres anyanyelvi kommunikáció megalapozásához szükséges képességek kialakítása és fejlesztése.						
Foglalk. sorsz.	Foglalkozás anyaga	Új ismeretek, fogalmak	Tevékenységek, feladatok	Eszközök	Készségek, képességek	Megjegyzés
57. (29. hét)	Fonématudatosság fejlesztése		Szavak felismerése hiányzó hangok esetén.		Metafonológiai szint Hallási figyelem	

	— Fonémák el-, és kihagyása 3. Beszédeszlelés Hol szól a mackó M hang? — Tedd a képet a megfelelő helyre Beszédmegértés — Szógyűjtés Beszédeszlelés- Beszédmegértés- Nyelvi- grammatikai fejlesztés Keresd a hibát! — Ismételd el hibátlanul!		Találd ki mi az! ..gér,.. önye, ..ica, ...sztal, ...ohár, ...edve, ...arlang, ...ső,ál,ácint, Nevezd meg a képeket! Hol hallod a mackó M hangját! Tedd a megfelelő helyre a mackót! (elején= első fa alá, szóközben= középső fa alá, szóvégén=utolsó fa alá) Gyűjtsünk szavakat, amelyek hallhatók: Tv, rádió, mikrofon, motor, mennydörgés, beszéd, kiabálás, telefon, zongora, gitár, traktor, repülő, Hallgasd meg a mondatokat! Keresd a hibát! Mondd el hibátlanul! - Kit találkoztál az úton? - A fiókban vettem ki a könyvet. - Felteszem a polcra. - Nézem a lókat. - A néni kenyért szeletel. - A fiú eldobta a kőt.	mackó 3 db fa	Hangzási analízis Hanganalízis Szókincsbővítés Beszéértés Nyelvi tudatosság Receptív és expresszív szemantikai szint	
58. (29. hét)	Fonéमतudatosság fejlesztése — Szókezdő fonémák cseréje, helyettesítése 1.		Vonat országában mindenki csak S hangot tud ejteni. Én kígyó SZ hangot mondok a szóban, cseréld ki S hangra! szó→só, szem→sem, széf→séf szál→sál, hús→hús, lesz→les kosz→kos, mászik→másik		Metafonológiai szint Fonéमतudatosság	Kezdetben képekkel segíthetjük, és csak 2-3 hangból álló szót mondjunk.

	 Hanganalízis-, szintézis Beszédeszélelés Hallod-e benne? — Van-e benne K hang? Beszédmegértés — Visszmondás: Mese, történet visszamondás.		Mit mond a kisrobot? Mondd ki! Mik ezek? SZ_E_M, F_Ü_L, O_R_R, SZ_Á_J, →érzékszervek K_A_R, H_Á_T, H_A_S, L_Á_B, B_O_K_A, A_R_C, T_É_R_D, →testrészek Hallgasd meg! Van- e szóban K hang! Utánozzad a kakast, ha hallod a K hangot: szék, tábor, lakó, foka, mentő, bika, sarok, szeret, kapál, félénk, betű..... Te is el tudod mesélni? Hallgasd meg a történetet, meséld el!	BPFM 154.oldal	Beszédeszélelés Auditív emlékezet Fonématudatosság Hangszintézis Verbális figyelem Verbális emlékezet Beszédtérítés Receptív és expressz szintaktikai szint	Amikor már gyakorlottak a vizuális megsegítésű feladatokban, bátran át lehet térni a csupán verbális csatornával működő feladatokra.
59. (30. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Szóvégi fonémák cseréje, helyettesítése 2. Beszédeszélelés — Szótagolás (1-2 szótagú szavak) Beszédmegértés — Tudod-e folytatni, hogy hosszabb legyen?		A szóvégi hang megváltoztatásával új szót kapsz. víg→víz, tél→tér, szám→szál, hal→haj, kés→kép, túl→túl, Nevezd meg a képeket, Lépjél annyit, amennyi szótagból áll a szó: zene, golyó, ház, lakat, dalol, csapat, fog, nap, Nézem a fákat. A testvérem mondta. Kaptam egy cipőt. Keresd meg! Az óvónénivel. Elesett a barátom. Kinéztem az ablakon.	képek	Fonématudatosság Szótagok szegmentálása Beszédtérítés Produktív beszéd	

	 Beszédeszlelés- Beszédmegértés — Mese közben koppints, ha a következő szót hallod: „ház”		Rövid mesét mondunk, amelyben a „ház” szó többször előfordul. Amikor a „ház” szót hallják álljanak fel!		Hallási figyelem Differenciálás Diszkriminálás	
60. (30. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Szóközi fonémák cseréje, helyettesítése 3. Beszédeszlelés Szóelőhívás — Gyűjtsünk közösen olyan szavakat, amely így kezdődik: TE Hanganalízis-, szintézis Beszédmegértés — Visszamondás: Mese, történet visszamondás.		A szóközi hang megváltoztatásával új szót kapsz. vár→vér, kap→kép, hat→hátkör→kar, sír→sár, szem→szám Keressünk olyan szavakat, amelyek így kezdődnek: TE→ teve, tehen, terem, teker, terít, terítő, test, Mit mond a kisrobot? Mondd ki! Mik ezek? S_A_S, C_I_N_K_E, V_E_R_É_B, R_I_G_Ó, G_Ó_LY_A, F_Ü_R_J, Te is el tudod mesélni? Hallgasd meg a történetet, meséld el!	BPFM 154.oldal	Fonématudatosság Szókincsbővítés Szóelőhívás Hangszintézis Verbális figyelem Verbális emlékezet Beszéderítés Receptív és expressz szintaktikai szint	
61. (31. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Zöngés- zöngétlenfonémák cseréje, helyettesítése 4.		Zöngésből, zöngétlen cseréjével új szót kapsz. Keresd a párokat! Memória játék szabályai szerint játsszuk: baba→papa, bók→pó, bab→pap, zsír→sír, gém→kém, von→fon, zab→szab, Zita→szita,	képek	Hallási differenciálás	Amikor már gyakorlottak a vizuális megsegítésű feladatokban, bátran át lehet

	 Beszédészlelés — Mondd el a képek nevét bújóska hanggal! (csak magánhangzókkal)		Mindenki húz egy képet. Amelyet a homlokára ragasztunk, úgy, hogy ne lássa mi van a képen. A mellette ülő gyermek bújóska hangon mondja el a kép nevét, neki ki kell találni, hogy mi van a képen: e-ü-ő= repülő, o-o-á=oroszlán, stb. liliom, kalapács, zongora, fogorvos, kanapé, karkötő, sárgarépa, cinege, pulóver, Mit mond a kisrobot? Mondd ki! Mik ezek? P_Ó_L_Ó, I_N_G, S_Á_L, Z_O_K_N_I, SZ_O_K_NY_A, A gyerekek dobják a labdát, akinek dobják annak egy madarat kell mondani, de ami már elhangzott nem mondható újra.		Auditív zártság Fonématudatosság Hangszintézis Fő fogalom alá rendelés Általánosítás Szókincsbővítés	térni a csupán verbális csatornával működő feladatokra Játszhatjuk különböző fogalmi kategóriába tartozó képekkel, ha kitalálta meg kell mondani, hova soroljuk.
62. (31. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Szófordító- visszafele is értelmes szót kapsz. Hanganalízis-, szintézis		Hallgasd meg a képek nevét! Ha visszafele mondod is értelmes szót kapsz. Keresd a párokat! bál↔láb, kép↔pék, sav↔vas, tér↔rét, sok↔kos, dül↔lúd Mondd el robot nyelven! Mondd ki egy szóval, mik ezek! szék, asztal, ágy, polc, fotel, kanapé, A gyermeknek értelmetlen szavakról kell eldöntenie, hogy a két szó egyforma, vagy sem.	képek	Fonématudatosság Hanganalizálás Hallási figyelem	Amikor már gyakorlottak a vizuális megsegítésű feladatokban, bátran át lehet térni a csupán verbális csatornával működő feladatokra

	Egyforma- nem egyforma. — Álszavak hallási megkülönböztetése Beszédmegértés Szógyűjtés- azonos fogalmi kategóriába tartozó képekkel Beszédészlelés- Beszédmegértés — Fejezd be!		Tapsolj, ha egyforma, koppints, ha különbözik a két szó! Körbe ülünk a gyerekekkel, a bombát adjuk egymásnak, akinél a bomba van, annak mondani kell egy: -zöltséget -járművet - hangszer -foglalkozást stb. Fejezd be a megkezdett mondatokat! Ha elmegyek..... A kutya..... Leszaladt Virágot szedett..... Az ebéd.....	bomba	Differenciálás Szeriális észlelés Beszédértés Szókincsbővítés Fogalmi kategorizálás Beszédészlelés Beszédmegértés Expresszív és receptív szemantikai szint fejlesztése	Ami abban a körben elhangzott, azt nem lehet már mondani. Akinél a bomba felrobban, zálogot ad. Új fogalmi kategóriával folytatjuk.
63. (32. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Szókezdő fonémák cseréje 1. Hanganalízis-, szintézis Beszédészlelés — Hol hallod az autó T hangot? Tedd a megfelelő autóba a képeket!		Az első hangot cseréld le T-re! mér→tér, kenyér→tenyér, koppan→toppan, kép→tép, kelt→telt, kár→tár, kor→tor, Mondd el robot nyelven! Mondd ki egy szóval, mik ezek! busz, autó, mentő, vonat, hajó, Nevezd meg a képeket! Tedd a megfelelő autóba! (elején-szóközben-végén) tál, vonat, mentő, kabát, tábla, tűzoltó, patkó, hinta,		Fonématudatosság Hanganalízis Fonológiai szint Beszédészlelés Fonéma helyének meghatározása	

	 Beszédmegértés — Mese közben koppintson ha a következő szót hallja: „autó” Beszédmegértés Találós kérdések — Járművekről		 Rövid mesét mondunk, amelyben az „autó” szó többször előfordul. Amikor az „autó” szót halljátok üljetek le a székre! Hallgassátok meg a Találós kérdéseket! Találjátok ki mi az! Mondjátok meg a nevét! Mondjatok róla egy-egy jellemző tulajdonságot!		Verbális figyelem Differenciálás Diszkriminálás Szószintű tudatosság Logikai gondolkodás Kreativitás Figyelem Beszédtértés	
64. (32. hét)	Fonéमतudatosság fejlesztése — Szókezdő fonémák cseréje 2. Hanganalízis-, szintézis Beszédeszlelés — Egyforma- nem egyforma Beszédmegértés-Szókincs — Szógyűjtés- Ellentét pár	tompa szilárd	Az első hangot cseréld le F-re! mér→fér, szül→fűl, báj→fáj, győz→főz, kecske→fecske, bal→fal, gyúró→fűró Mondd el robot nyelven! Mondd ki egy szóval, mik ezek! -alma, eper, körte, banán, -répa, bab, borsó, retek, -rózsa, ibolya, szegfű Egyformánál tapsolj, ha különböző koppints! mirivo-mirivo, revemi-merevi, kallá-kalá, sipak-sipak, lomú-lommú, zsafo-szafo, mege-megge, Akinek a labdát dobjuk, annak az ellentétes jelentésű szót kell kimondania. fiatal-öreg, épít-rombol, szilárd-folyékony, megy-jön, tompa-hegyes, felejt-émlékszik, bátor-gyáva, lusta-szorgalmas, sír-nevet	labda	Fonéमतudatosság Fonológiai kódolás Hallási figyelem Hallási differenciálás Szókincsbővítés Szóaktivizálás	

	  Beszédészlelés- Beszédmegértés- Nyelvi- grammatikai fejlesztés Keresd a hibát! — Ismételd el hibátlanul!		Hallgasd meg a mondatokat! Keresd a hibát! Mondd el hibátlanul! — A üveg kiürült. — Apa a földet ási. — A kutya hangosan ugatnak. — Betettem a ruhát a szekrényből — Késvel vágom a kenyeret. — A labda begurult a kapu alá.		Nyelvi tudatosság Receptív és expresszív szemantikai szint	
Május						
Célok, feladatok: — A beszédpercepció, a beszédmegértés és a beszédprodukcio fejlesztése, valamint nyelvi ismeretek fejlesztése, rendszerezése és tudatos alkalmazása.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
65. (33. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Szókezdő fonémák cseréje 3. Beszédészlelés — Szótagolás (1-2-3-4 szótagú szavak) Beszédészlelés „Kakukktojás” keresése.		Az első hangot cseréld le Cs-re! bőr→csőr, tíz→csíz, kapás→csapás, halom→csalom, kap→csap, pattan→csattan, határ→csatár, pörög→csörög Nevezd meg a képeket! Annyi korongot tegyél az asztalra amennyi szótagból áll a szó: hajó, vonat, repülő, kamion, vitorlás, helikopter, busz, villamos, metró, Mik ezek? Mondd egy szóval! Csoportosítsd őket, hol közlekednek? Hallgasd meg a szavakat! Melyik a kakukktojás? csacsi, bácsi, kocs, háló meccs, olló , bocs, ecset szita , lecsó, fecske, kincs csengő, bilincs, ásó , kulcs	járművek képei	Fonématudatosság Metafonológia Tagolás Fogalmi kategorizálás Általánosítás Auditív emlékezet Hallási diszkriminálás Differenciálás Beszédhanghallás	

	  Beszédészlelés- Beszédmegértés- Nyelvi- grammatikai fejlesztés Keresd a hibát! — Ismételd el hibátlanul!		Hallgasd meg a mondatokat! Keresd a hibát! Mondd el hibátlanul! - Megettem a almát. - Az állatkertben etetik a majomokat. - Sok ajándék kaptam. - Apa vezeti az autó. - A ajtó kinyílt. - Cukorval kínálom a barátomat.		Beszédészlelés Beszéértés Expresszív és receptív szemantikai szint fejlesztése Nyelvi tudatosság	
66. (33. hét)	Fonéमतudatosság fejlesztése — Szóvégi fonémák cseréje 1. Beszédészlelés Koppints, ha hallod a „mi” szócskát! Beszédmegértés — Asszociáció Beszédészlelés- Beszédmegértés Bővülő mondatok ismételése		Az utolsó hangot cseréld le G-re! szalad→szalag, vár→vág, tár→tág, korom→korog, mar→mag, rend→reng, lét→lég, át→ág, harap→harag, Koppints, ha hallod a „mi” szócskát! Mikulás, mimóza, bimbó, milliő, hamis, mező, elme, mikor, hideg, mise, nincs, elemi, kombi, Gyermekeknek szavakat mondunk. Nekik olyan szavakat kell mondaniuk, ami arról eszükbe jut.: mese, csiripel, lengedez, szital, rádió, elesik, vitamin Piramismodulok Feladat a mondatok pontos felidézése, elismételése.	BPFM 98.oldal	Beszédhanghallás Beszédészlelés Társítás Rugalmas gondolkodás Szóaktivizálás Auditív emlékezet Receptív és expresszív szemantikai/szintaktikai szint fejlesztése	
67.	Fonéमतudatosság fejlesztése		Az utolsó hangot cseréld le T-re!		Beszédhanghallás	

(34. hét)	— Szóvégi fonémák cseréje 2. Beszédészlelés — Hangokból szóalkotás Beszédmegértés Találós kérdések — gyümölcsökről Beszédészlelés- Beszédmegértés- Nyelvi, grammatikai fejlesztés — Fejezd be!		halad→halat, lám→lát, eső→est, telek→telet, kard→kart, kör→köt, kincs→kint, Mit mond a kisrobot? C_I_P_Ö, K_U_TY_A, SZ_É_K, L_I_B_A, A_B_L_A_K, E_CS_ET, A_L_MA, V_I_R_Á_G, Hallgassátok meg a Találós kérdéseket! Keressétek meg azt a képet, amelyikre ráismertetek! Fejezd be a megkezdett mondatokat! Az asztalon..... Az óra..... Megtaláltam..... Megijedt..... Lereszelte.....	képek gyümölcsök- ről	Fonématudatosság Beszédészlelés Hangszintézis Logikai gondolkodás Kreativitás Figyelem Beszéértés Receptív és expresszív szemantikai/ szintaktikai/ grammatikai szint fejlesztése	
68. (34. hét)	Fonématudatosság fejlesztése — Szóvégi fonémák cseréje 3. Beszédészlelés — Koppints, ha hallod a „ki” szócskát! Beszédmegértés Szókincs- Szógyűjtés — Azonos jelentésű szavak gyűjtése		Az utolsó hangot cseréld le K-ra! halat→halak, pót→pók, lét→lék, szén→szék, szár→szák, fog→fok, már→mák, Hallgasd meg a szavakat! Koppints, ha hallod a „ki” szócskát! kilenc, ketrec, kicsi, kilincs, bika, kefe, maki, baki, kézi, kitár, gitár Keressünk olyan szavakat, amelyeknek azonos a jelentésük: <u>ház</u>: otthon, lakás, vityilló, kunyhó, lak, viskó, villa		Beszédhanghallás Fonématudatosság Beszédészlelés	

	 Beszédészlelés — Koppints, ha hallod a „szi” szócskát! Beszédmegértés Találd ki, mi lehet ez!		Hallgasd meg a szavakat! Koppints, ha hallod a „szi” szócskát! szita, vissza, szítál, szimpla, sziszeg, zivatar, Zita, szigony, szilaj, zimankó, szilva, kaszinó, fejsze, Rövid, verbális leírásból kell a gyermekeknek kitalálni a szavakat.	BPFM 98.oldal	Hallási figyelem Auditív diszkriminálás Receptív és expresszív szemantikai/szintaktikai/szint fejlesztése	
71. (36. hét)	Fonéमतudatosság fejlesztése Műveletek rímekkel Beszédészlelés Beszédmegértés — Állandósult szerkezetek gyakorlása		Mondjunk olyan állatokat, amely erre rímel: csacska→macska, tarka→szarka, fecske→kecske, fürge→ürge, málna→bálna Szavakat sorolok, ha állatok nevét hallod állj meg, ha járművet, indulj el, ha szerszámot, állj meg egy lábon. fűró, repülő, krokodil, kamion, hajó, fűrés, gereblye, lajhár, trolibusz, kenguru, reszelő. Melyik állatra igaz? Fejezd be! Ritka, mint a fehér..... Ravasz, mint a Cammog, mint a Fürge, mint a Buta, mint a Bátor, mint az Szorgalmas, mint a Lassú, mint a		Beszédhanghallás Fonéमतudatosság Emlékezet Figyelem Differenciálás Kategorizálás Szószintű tudatosság Szóelőhívás	

			Csökönys, mint a Gyors, mint a			
72. (36. hét)	Fonématudatosság fejlesztése Műveletek szavakkal Beszédészlelés Beszédmegértés — Mese közben koppintson, ha a következő szót hallja: „nyár” Beszédészlelés- Beszédmegértés „Egyből-sok ”		Melyik az a szó, amelyiket a többi szó elé rakva, értelmes szót kapunk: sütéssugárlementefelkelteernyőraforgólopó Rövid mesét mondunk, amelyben a „nyár” szó többször előfordul. Amikor a „nyár” szót hallják le kell feküdni a földre. Nevezd meg a képeket! Párosítsd össze őket! Mondd el a párok nevét! tanuló-osztály, csepp-tenger, sátor-tábor, zenész-zenekar, juh-nyáj,		Beszédhanghallás Fonématudatosság Auditív figyelem Diszkriminálás Szószintű tudatosság Beszédészlelés Beszédmegértés Szókincsbővítés	
Június						
Célok, feladatok: — Az ötödik életévüket betöltött gyermekek kötelező beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrése a SZÓL-E? szűrőeljárással.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
73.	Középső csoportosok szűrése		Szűrés előkészítése, intézményekkel			

(37. hét)			időpont-egyeztetés			
74. (37. hét)	Középső csoportosok szűrése		Szűrés elvégzése az adott intézmény középső csoportjában	SZÓL-E? szűrőeljárás, Jegyzőkönyv		Az 5. életévüket betöltött gyermeket szűrjük
75. (38. hét)	Középső csoportosok szűrése		Szűrés elvégzése az adott intézmény középső csoportjában	SZÓL-E? szűrőeljárás, Jegyzőkönyv		Az 5. életévüket betöltött gyermeket szűrjük
76. (38. hét)	Középső csoportosok szűrése		Szűrés elvégzése az adott intézmény középső csoportjában	SZÓL-E? szűrőeljárás, Jegyzőkönyv		Az 5. életévüket betöltött gyermeket szűrjük

Logopédiai tanmenet olvasás-íráskészültség érintettség esetén

Olvasás-íráskészség érintettség esetén

A fejlesztést végző szakember neve:

Szeptember

Célok, feladatok:

- A kötelező szűrővizsgálatok elvégzése az 5. életévüket betöltött gyermekek körében.
- A grafomotoros terület, illetve vizuomotoros koordináció részletesebb feltérképezése.

Téri tájékozódás, irányok

- Bal oldal megfigyeltetése.

Testséma, testkép, testvázlat, tájékozódás a saját testen

- Testséma, testkép, testtudat fejlesztése.
- Teljes test megfigyelése.

Nagymozgás

- Statikus és dinamikus egyensúly fejlesztése.

Finommotorika

- Gyurmázás.

Vizuális terület

- Gestalt-látás.
- Szem-kéz koordináció fejlesztése.

<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
1-2. (1. hét)	szűrővizsgálatok kiegészítő vizsgálatok			Kas Bence, Lórik József, M.Bogáth Réka, Sz.Vékony Andrea: <i>Szól-e?</i> <i>szűrőeljárás</i> Bender-A próba		
3-4. (2. hét)						
5-6. (3. hét)	Bevezető gyakorlatok Nagymozgás fejlesztése Testséma, testkép, testtudat fejlesztése	Test, testrészek	Kézfogással bemutatkozás. Játék: labda célzott dobása, elkapása Test megfigyelése tükörben: elmondjuk, megnevezzük főbb testrészeinket	labda	szem-kéz koordináció vizuális észlelés,	

	Vizuális észlelés, tájékozódás a térben Finommotorika fejlesztése	Bal oldal	mondókát mondunk hozzá: „<i>Fejem, vállam</i>” című mondóka Megkeressük, hol dobog a szívünk, oda kitűzünk egy filcből kivágott szívet. Mi van a szobában bal oldalon? Nagy csomagolópapírra a teljes test körvonalának lerajzolása, kiszínezése. Gyurmából szem, száj, haj készítése.	teljes alakot visszatükröző álló tükör filcből kivágott szívek, biztosítótű Csabay Katalin: <i>Lexi</i>. 2. oldal zsírkréta, csomagolópapír, gyurma	testséma, testkép, testtudat vizuális észlelés bal oldal tudatosítása finommotorika	
7-8. (4. hét)	Bevezető gyakorlatok Nagymozgás	Egyensúly	Kézfogás, szívecske kitűzése. Futás- triangulum hangjára megállás. Szőnyeg szélén végigsétálás. Jobb, majd bal lábon állva egyensúlyozás. Jobb, majd bal lábon állva ugrálás. célba dobás babzsákkal kosárba	filc szívecske babzsák, kosár	bal oldal megerősítése statikus és dinamikus egyensúly auditív figyelem testséma vizuo-motoros koordináció	

	Testséma, testkép, testtudat fejlesztése	Bal oldal	Testrészek végigmutogatása mondóka kíséretében: „Itt a szemem, itt a szám” című mondóka	teljes alakot visszatükröző álló tükör	vizuális észlelés, testséma, testkép, testtudat	
	Vizuális észlelés és megfigyelés		Tükör előtt mozgás megfigyelése, leutánozása és verbális megfogalmazása. Mozgássorozat ritmikus utánzása. Hasonlóságok és különbségek megbeszélése.		vizuális észlelés és megfigyelés	
	Finommozgás	Emberalak ábrázolás, emberalak összeállítása.	Szétvágott emberábra összeillesztése	Kocsis Lászlóné, Rosta Katalin: <i>Ez volnék én?</i> 47., 49. oldal füzet, ragasztó	vizuális szerialitás és szeriális emlékezet	
					finommotorika Gestalt-látás	

Október

Célok, feladatok:

Téri tájékozódás, irányok

- Jobb oldal tudatosítása.
- Haladási irány balról jobbra.
- Tájékozódás a térben: fent-lent-középen.

Testséma, testkép, testvázlat, tájékozódás a saját testen

- Arc megfigyelése, érzelmek megfigyelése és megfogalmazása, különbségek megfigyelése és megfogalmazása.
- Kéz megfigyelése, ujjak megnevezése, taktilis érzékelés fejlesztése, ujjtorna.
- Tájékozódás a saját testen, proprioceptív érzékelés.

Nagymozgás

- Nagymozgás fejlesztése: keresztezett mozgások.

— Mozgás-beszéd integrálása. Finommotorika — Csippentő fogás gyakorlása: termékek, magok. Vizuális terület — Vizuális észlelés fejlesztése: nagy-közepes-kicsi. — A szem fixációs mozgásának fejlesztése.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
9-10. (5. hét)	Bevezető gyakorlatok		Kézfogás, szívecske kitűzése.	filc szívecske	bal oldal megerősítése	.
	Nagymozgás	Keresztezett mozgások.	Indiánszökdelés, kezünkkel „fekvő nyolcast” írunk a levegőbe. térdemelés, ellenoldali kéz érintésével.		testséma fejlesztése testvonal keresztezés két agyfélteke működésének összehangolása	
	Téri tájékozódás fejlesztése	Jobb oldal tudatosítása.	A „kézfogós kéz” megnevezése: jobb kéz. Tükör előtt jobb kéz, jobb láb emelgetése.	Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 3. oldal	jobb oldal megerősítése	
	Testséma, testkép, testvázlat	Az arc részei	Az arc megfigyelése tükörkontrollal, Az arc részeinek megnevezése. „Kicsi orr, kicsi száj...” című mondóka	fonetikai tükör	vizuális észlelés	
		Érzelmek	érzelmek megfigyelése és megfogalmazása, Érzelmek imitálása: szomorú, vidám, mérges, kíváncsi, meglepődött, félős „Hamupipőke-játék”		érzelmi intelligencia vizuális észlelés és differenciálás	

	Finommozgás	Csippentő fogás gyakorlása.	termékek csoportosítása,	termékek, magok, tálkák	vizuo-motoros koordináció finommotorika fejlesztése	
11-12. (6. hét)	Bevezető gyakorlatok Nagymozgás Testséma, testkép, testvázlat Finommozgás	Testvonal keresztező mozgások Kéz	Jobb kézzel kézfogás, bal oldalra szívecske kitűzése, az oldalak megnevezése Jobb, és bal oldali testrészek megnevezése, mozgás utasítások elvégzése tükör-kontrollal. „Emeld fel a jobb kezéd/lábad! Emeld fel a bal kezéd/lábad!” Kéz megfigyelése, kéz ujjainak megnevezése, majd mondókázás: „ <i>Hüvelykujjam almafa...</i> ” Morzsolt kukoricába/babba/geszte-nyébe nyúlva elrejtett tárgyak megtalálása. Gyurmából emberarc/maciarc készítése, magokból szem, száj kirakása.	filc szívecske tükör termékek, magok, gyurma	jobb és bal oldal differenciálása testséma fejlesztése testvonal keresztezés két agyfélteke összehangolása vizuális észlelés vizuális analízis-szintézis taktilis érzékelés fejlesztése	A bevezető gyakorlatokat minden óra elején megismételjük
13-14. (7. hét)	Bevezető gyakorlatok		Jobb kézzel kézfogás, bal oldalra szívecske kirakása, az oldalak megnevezése	filc szívecske	jobb és bal oldal differenciálása	

	Nagymozgás		Nagy és kicsi állatok mozgásának eljátszása, a méretek megbeszélése.			
	Testséma, testkép, testtudat fejlesztése	Tájékozódás a saját testen	Utasítások követése tükörkontrollal: „Fogd meg a jobb kezedd a bal füledet! Fogd meg a bal kezedd a jobb szemedet!” A gyerekek földön fekszenek csukott szemmel. A pedagógus egy tollal, vagy plüssállattal megérinti valamelyik testrészüket. Különböző méretű tárgyak megfigyelése, vagy képnézegetés: nagy, közepes, kicsi méret megbeszélése.	toll, vagy plüssállat	testséma, testkép, testtudat fejlesztése	
	Vizuális észlelés fejlesztése	Nagy-közepes-kicsi	Ujjügyesítés mondókéval: „Ez a malac piacra ment...” Termékek vagy gombok kiválogatása.	tárgyak, képeskönyv	proprioceptív érzékelés	
	Finommozgás	Ujjügyesítő mondóka	Gyurmából nagy közepes, kicsi méretű állatkák készítése.	termékek különböző méretben (pl.: toboz, dió, kukoricaszem) gyurma	taktilis érzékelés, finommotorika vizuális észlelés és differenciálás	

15-16. (8. hét)	Bevezető gyakorlatok		Jobb kézzel kézfogás, bal oldalra szívecske kirakása, az oldalak megnevezése	filc szívecske	jobb és bal oldal differenciálása	
	Nagymozgás, téri tájékozódás	Fent-lent-középen	Fenn-lenn érzékeltetése nagymozgásokkal, mondókákkal: „Ilyen nagy az óriás...” „Fújja a szél a fákat”	tükörkontroll	téri tájékozódás fejlesztése	
	Vizuális észlelés és megfigyelés		Mit látunk fenn? Mi van lent? Mesekönyvben megbeszélni ugyanezt.	mesekönyv	vizuális észlelés, megfigyelés	
	Finommozgás	Haladási irány balról jobbra	Tükör nélküli falfelületre vetítünk elemlámpával a gyerekeknek. A fényt a szemükkel kell követni.	elemlámpa, vagy piros jelzőfény	vizuomotoros fejlesztés	
		Ritmikus soralkotás	Kukoricában/babban/lencsében elrejtett nagyobb termékek megtalálása, és a megadott mintasor folytatása.	magok, termékek papír szívecske	taktilis érzékelés fejlesztése vizuális szerialitás	A sor kezdetét a padon a bal felső sarokban piros szívecskével jelöljük.

November

Célok, feladatok:

Finommotoros fejlesztés

— Taktilis érzékelés fejlesztése.

— Tépés, ragasztás.

Grafomotoros fejlesztés

— Körvonal.

— Vízszintes egyenes. — Álló egyenes. — Ferde egyenes. Testséma, testkép — Posztúra utánzás. Téri tájékozódás fejlesztése — Iránygyakorlatok a térben. — Téri relációk megfigyelése térben majd síkban: alatt, fölött, mellett, között. Vizuális terület — Vizuális emlékezet fejlesztése.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
17-18. (9. hét)	Testséma, testkép	Posztúra utánzás	A képeken látható mozdulatok utánzása, a testrészek helyzetének megnevezése.	Rosta Katalin: <i>Ez volnék én?</i> 57-71. feladatlap képei	téri irányok, tájékozódás a saját testen	
	Téri tájékozódás fejlesztése	„mellett” névutó használata	téri relációk megfigyelése térben majd síkban		téri irányok, tájékozódás a térben	
	Vizuális észlelés és megfigyelés	Körforma	Körforma bemutatása (karika). Körforma keresése a környezetünkben, lapon. Körforma kitapogatása.	karika, korong	vizuális és taktilis észlelés és megfigyelés	
	Grafomotoros fejlesztés	Körvonal	Körvonal átírása csomagolópapíron. Kör átírása A/4-es lapon.	csomagolópapír zsírkréta	vizuális észlelés vizuális alak-háttér-differenciálás	
	Finommozgás		Kartonlapra rajzolt körforma körberagasztása fonallal.	fonal, ragasztó	finommotorika fejlesztése	

		Tépés, ragasztás	papírtépés, és ragasztás minta szerint	színes papír, ragasztó	vizuomotoros koordináció fejlesztése	
19-20. (10. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Utastássorozatok követése	Verbális utasítások: „Lépj előre egyet! Fordulj jobbra! Lépj előre kettőt! Fordulj balra!”		tájékozódás a térben	
	Vizuális észlelés és megfigyelés	„alatt”, „fölött” névutók használata	Téri relációk megfigyelése térben majd síkban.	Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 31. oldal, <i>Lexi iskolás lesz.</i> 9. oldal	téri irányok, tájékozódás a térben	
	Grafomotoros fejlesztés	Vízszintes egyenes észlelése	Vízszintes egyenes bemutatása. Vízszintes egyenes keresése a szobában. Vízszintes egyenes érzékelése taktilisan. Vízszintes egyenes keresése feladatlapon.		vizuális, taktilis, kinesztetikus érzékelés	
	Finommozgás	Vízszintes egyenes átírása	Vízszintes egyenes átírása csomagolópapíron Vízszintes egyenes átírása A/4-es lapon.	csomagolópapír, zsírkréta Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 15-16. oldal		
			Kartonlapra rajzolt vízszintes egyenes vonalának megragasztása fonalból.	kartonlap, fonal, ragasztó	finommotoros fejlesztés, taktilis érzékelés fejlesztése	
21-22. (11. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	„között” névutó használata	Téri relációk megfigyelése (között) térben majd síkban.	eseményképek	vizuális észlelés fejlesztése	

	Vizuális észlelés és megfigyelés	Álló egyenes észlelése	Kérdések és beszélgetés eseménykép kapcsán. Álló egyenes bemutatása. Álló egyenes keresése a környezetben. Álló egyenes érzékelése taktilisan. Álló egyenes keresése feladatlapon.	Szautner Jánosné: <i>Nebuló 1. 9. oldal</i>	téri relációk használata	
	Grafomotoros fejlesztés	Álló egyenes rajzolása	Álló egyenes átírása csomagolópapíron zsírkrétával. Álló egyenes átírása A/4-es lapon.	csomagolópapír, zsírkréta	vizuális észlelés fejlesztése taktilis érzékelés fejlesztése	
	Finommozgás		Kartonlapra rajzolt álló egyenes ragasztása fonalból.	Csabay Katalin: <i>Lexi. 22. oldal</i> karton, fonal, ragasztó	vizuo-motoros koordináció fejlesztése finommotoros fejlesztés, taktilis érzékelés fejlesztése	
23-24. (12. hét)	Vizuális észlelés és megfigyelés	Ferde egyenes	Ferde egyenes bemutatása. Ferde egyenes keresése a környezetben. Ferde egyenes érzékelése taktilisan. Ferde egyenes keresése feladatlapon.	Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki és rajzolj te is. 63. oldal</i>	vizuális észlelés fejlesztése taktilis érzékelés fejlesztése	
	Grafomotoros fejlesztés	Ferde egyenes	Ferde egyenes átírása csomagolópapíron. Ferde	csomagolópapír, zsírkréta		

	Finommozgás Ismétlés, játék	rajzolása Formafelismerés	egyenes átírása A/4-es lapon. Kartonlapra rajzolt ferde egyenes ragasztása fonalból. Az eddigi órákon fonalból kiragasztott formák érzékelése taktilisan, csukott szemmel: kör, álló egyenes, ferde egyenes, vízszintes egyenes. A formák megnevezése, a párjuk megkeresése.	kartonlap, fonal, ragasztó taktilis érzékelő kártyák két példányban	vizuomotoros koordináció fejlesztése finommotoros fejlesztés, taktilis érzékelés fejlesztése taktilis érzékelés fejlesztése	
December						
Célok, feladatok: Grafomotorika fejlesztése — Kapuvonal. — Csészevonal. — Vágás. Térí tájékozódás — Iránygyakorlatok térben és síkban. — Térí relációk megfigyelése térben, majd síkban: előtt, mögött. Vizuális terület — Vizuális észlelés: rész-egész viszony (kirakó, képkiegészítés). — Vizuomotoros koordináció fejlesztése.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
25-26. (13. hét)	Térí tájékozódás	„előtt”, „mögött” névutók használata	térí relációk megfigyelése térben, majd síkban: „előtt”, „mögött”		térí tájékozódás fejlesztése	

	Vizuális észlelés és megfigyelés	Iránygyakorlatok papíron Kapuvonal	„Színezd ki a balra dőlő ceruzákat piros színnel!” Kapuvonal bemutatása. Kapuvonal keresése a környezetben. Kapuvonal érzékelése taktilisan. Kapuvonal keresése feladatlapon. Kapuvonal átírása csomagolópapíron Kapuvonal átírása A/4-es lapon Kartonlapra rajzolt kapuvonal ragasztása fonalból.	Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 62. oldal játékvar, vagy papírvár csomagolópapír, zsírkréta A/4-es feladatlapon karton, ragasztó, fonal	bal-jobb irány megkülönböztetése vizuális észlelés formafelismerés taktilis érzékelés vizuo-motoros koordináció	Feladatlapon jelezzük a bal oldalt piros szívvvel, a jobb oldalt kék kezecskével.
27-28. (14. hét)	Téri tájékozódás Vizuális észlelés és megfigyelés Grafomotoros	Csészevonal	Iránygyakorlatok térben és síkban térbeli viszonyok megfigyelése és megfogalmazása Csészevonal bemutatása: Csészevonal keresése a környezetben. Csészevonal érzékelése taktilisan. Csészevonal keresése feladatlapon.		téri tájékozódás fejlesztése vizuális észlelés formafelismerés taktilis érzékelés fejlesztése	

	fejlesztés		Csészevonal átírása csomagolópapíron Csészevonal átírása A/4-es lapon	csomagolópapír zsírkréta feladatlap	vizuo-motoros koordináció fejlesztése	
	Finommozgás		Kartonlapra rajzolt csészevonal ragasztása fonalból.	karton, fonal, ragasztó		
29-30. (15. hét)	Testséma, testkép	Utánzás- keresztelő mozgások	Posztúra utánzás szemben álló képsorokkal. testvonal keresztelő mozgások.	posztúra képkártyák	tájékozódás a saját testen	
	Téri tájékozódás	Íránygyakorla-tok helyváltoztató utasításokkal	Utasítássorozatok követése a térben: „Menj előre egy lépést, fordulj balra! Menj előre két lépést, fordulj jobbra! Mi van előtted? Mi van mögötted? Mi van alattad? Mi van fölötted?”		tájékozódás a térben	
	Vizuális észlelés	Névutók használata	szétvágott téli, vagy karácsonyi képek összerakása, vagy kirakó kirakása	összevágott képek, kirakó	Vizuális észlelés és megfigyelés Gestalt-látás fejlesztése	
	Finommozgás	Rész-egész viszony			finommotoros fejlesztés vizuális szerialitás fejlesztése	
		Hajtogatás	csillag hajtogatása papírból	színes lapok	taktilis érzékelés fejlesztése	
	Ismétlés, játék	Formafelismerés	taktilis memóriajáték az eddig tanult íráselemekből (kör, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kapuvonal, csészevonal)	taktilis memórialapok		

31-32. (16. hét)	téli szünet					
Január						
Célok, feladatok: Grafomotoros terület — Három ujjas ceruzafogás megismertetése. — Vizuomotoros koordináció: vonalkövetés papíron. — Kinesztétikus érzékelés fejlesztése. Téri tájékozódás fejlesztése — Iránygyakorlatok síkban. — Hol? –ban-ben –on-en-ön. — Téri relációk ismételése síkban: 2x2-es táblázatban, 3x3-as táblázatban (alatt, felett, mellett, között) Vizuális terület — Formafelismerés, vizuális alak-háttér differenciálás: kör, négyzet, háromszög, csillag.						
Foglalk. sorsz.	Foglalkozás anyaga	Új ismeretek, fogalmak	Tevékenységek, feladatok	Eszközök	Készségek, képességek	Megjegyzés
33-34. (17. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése Vizuális terület fejlesztése	Téri tájékozódás: „-ban”, „-ben” helyhatározó rag Forma-felismerés Ujjügyesítő	<i>Mi van a zsákban?</i> Plüssállatok kitapogatása, majd elhelyezése különböző tárgyakba: <i>Hol van a...?</i> Feladatlapon: „Hol van a baba?” Feladatlapon a szívecske formák felismerése és beszínezése.	apróbb plüssállatok, kosár, pohár, zacskó, fiók, sapka, autó Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 58.oldal Szautner Jánosné: <i>Nebuló I.</i> 47. oldal Szabó Borbála: <i>Mozdulj rá!</i>	taktilis érzékelés, helyhatározórag használata vizuális észlelés fejlesztése, formafelismerés	

	Grafomotoros terület fejlesztése	mondókák Három ujjas ceruzafogás megismertetése Színezés a helyes ceruzafogással	„Gyülekeznek a felhők...” „Ujjaimat mutogatom...” „Mit csinál a két kezem?...” A helyes ceruzafogás megismertetése Csabay Katalin iránymutatása nyomán: cumis ujj, súlyemelő ujj, kormányos ujj. Színezés nagyobb felületen.	Csabay Katalin: <i>Lexi iskolás lesz.</i> 84. oldala kifestő	mozgás-beszéd integrálás helyes ceruzafogás lendületes vonalvezetés, a ceruza eszközszintű használata	Kezdetben vastagabb, három oldalú ceruzával dolgozunk. Akinél szükséges, ceruzafogó használata javasolt. Több típus van, legyen lehetősége a gyermeknek választani. Használhatunk olyan feladatlapot, melyen a kontúrvonalak színesek és vastagok.
35-36. (18. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Téri relációk gyakorlása síkban 2x2-es táblázatban Új fogalmak	Egy A/4-es lap felezése, majd negyedelése hajtogatással. Az így keletkezett 2x2-es táblázattal dolgozunk. Jobb és baloldal jelölése.	Nagyné Dr. Réz Ilona: <i>Téri tájékozódás.</i> 4. melléklet apróbb tárgyak	téri tájékozódás fejlesztése síkban	

	Grafomotoros terület fejlesztése	bevezetése: bal felső, jobb felső, bal alsó, jobb alsó Helyes ceruzafogás alkalmazása Körforma	Tárgyak elhelyezése a táblázatban: „Hol van a...?” „Tedd a macit a bal felső sarokba!” Négy részre osztott feladatlapon instrukciók követése: „Rajzolj a jobb alsó sarokba egy almát!” stb. Feladatlapon a körformák átírása színessel.	Szautner Jánosné: <i>Nebuló 1.</i> 52. oldal	vizuo-motoros koordináció, a ceruza eszközszintű használata formafelismerés, alakkonstancia, háromujjas ceruzafogás, vizuomotoros koordináció fejlesztése	
37-38. (19. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése Grafomotoros terület fejlesztése Vizuális terület fejlesztése formafelismerés	Téri tájékozódás: „-on”, „-en”, „-ön” helyhatározó ragok helyes használata Háromszög	Apróbb tárgyak elhelyezése az asztalon, széken szőnyegen, szekrényen, polcon, ablakpárkányon, kendőn. „Hol van a...?” Feladatlapon dolgozunk: „Min áll Lexi?” Feladatlapon a háromszögformák átírása színessel. árnyképek keresése	Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 60. oldal Szautner Jánosné: <i>Nebuló 1.</i> 52. oldal	tájékozódás a térben téri tájékozódás fejlesztése helyhatározó rag használata vizuális észlelés, formafelismerés vizuális észlelés fejlesztése	

39-40. (20. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Téri relációk gyakorlása síkban 3x3-as táblázatban	3x3-as táblázat készítése nagy méretben (ház). Jobb és baloldal jelölése. Új fogalmak: felső sor közepén, középső sor közepén, alsó sor közepén. Mindegyik négyzetben egy állatka lakik. „Ki hol lakik? Ki lakik a felső sorban közepén? Ki lakik a bal alsó sarokban/ lakásban? A maci alatt, felett, mellett ki lakik? A maci és a cica között ki lakik?”	Nagyné Dr. Réz Ilona: <i>Téri tájékozódás</i> , 18., 19. melléklet	téri tájékozódás fejlesztése síkban	
	Grafomotoros terület fejlesztése	Új fogalmak: felső sor közepén, középső sor közepén, alsó sor közepén	Színezd ki a virágokat!	állatkák Szauner Jánosné: <i>Nebuló 1.</i> 47. oldal	finommotoros fejlesztés	
	Vizuális terület fejlesztése	Téglalap forma	A téglalapforma átírása színes ceruzával.	Szauner Jánosné: <i>Nebuló 1.</i> 52. oldal memory kártyák bármilyen témában	háromujjas ceruzafogás formafelismerés alakkonstancia vizuális emlékezet fejlesztése	
			Memory játék			

Február

Célok, feladatok:

Grafomotoros terület

— Vonalvezetés gyakorlása síkban, papíron: kör, álló egyenes, vízszintes egyenes.

Téri tájékozódás

- Vizuális alak-háttér differenciálás.
- Különbségkeresés.
- Vizuális emlékezetfejllesztés.

140

		Körforma Vonalvezetés gyakorlása síkban, papíron: kör	Ujjgyakorlatok, ujjtorna. Körforma kitapogatása. A körvonal megbeszélése. Körvonal levegőbe, rizsbe írása. Az írásmozgás verbális kísérése. Körvonal átírása A/4-es lapon, feladatlapon. A körforma megtalálása és átírása a táblázatban. A körforma megtalálása és átírása az egymásra rajzolt formák között.	Rosta Katalin, Rudas Zsuzsanna, Kisházi Gergely: <i>Hüvelykujjam</i>. 58. oldal kitapintható körforma, rizs, liszt, gríz, stb. doboztetőben Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is</i>. 69.d. oldal Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is</i>. 69.b.oldal	vizuális, taktilis, kinezetikus észlelés fejlesztése vizuo-motoros koordináció formafelismerés vizuális alak-háttér differenciálás	
43-44. (22. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése Grafomotoros terület fejlesztése	Írány-gyakorlatok síkban Hová? „-ba-be”	Merre mutat a nyíl? Bújócskázik a manócska. A gyerekek becsukják a szemüket, amíg elbújik a manó. „Hova bújt? A	Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is</i>. 38. oldal manócska báb	jobb-bal differenciálása síkban „-ba, -be” helyhatározó rag gyakorlása térben és síkban	

	Vizuális terület fejlesztése	Vonalvezetés gyakorlása síkban, papíron: vízszintes egyenes	zsákba, táskába, kesztyűbe, füzetbe...” Játék a feladatlapon: „A játékbóhóc is elbújt Lexi elől. Hová bújt?” A vízszintes egyenes kitapogtatása. A vízszintes egyenes vonal megbeszélése. A vízszintes egyenes vonal levegőbe, rizsbe írása. Átírása A/4-es lapon, átírása a feladatlapon. A vízszintes egyenes megtalálása és átírása a táblázatban. A vízszintes egyenes megtalálása és átírása az egymásra rajzolt formák között.	Csabay Katalin: <i>Lexi</i>. 59. oldal vízszintes egyenes forma rizs, liszt, gríz, stb. doboztetőben Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is</i>. 43. oldal Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is</i>. 62.b oldal	vizuális, taktilis, kinezetikus észlelés fejlesztése vizuo-motoros koordináció formafelismerés vizuális alak-háttér differenciálása	
45-46. (23. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése Grafomotoros terület fejlesztése	Íránygyakorlatok síkban Hová? „alá”	„Merre mutat a nyíl?” „Hová bújik a kis nyuszi?” Az álló egyenes kitapogtatása. Az álló	Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is</i>. 39. oldal nyuszi plüssállat álló egyenes	jobb-bal differenciálása síkban „alá” helyhatározó gyakorlása	

	Vizuális terület fejlesztése	Vonalvezetés gyakorlása síkban, papíron: álló egyenes	egyenes vonal megbeszélése. Az álló egyenes vonal levegőbe írása, rizsbe írása. Az írásmozgás verbális megsegítése. Átírása A/4-es lapon, átírása a feladatlapon. Az álló egyenes megtalálása és átírása a táblázatban. Az álló egyenes megtalálása és átírása az egymásra rajzolt formák között.	rizs, liszt, gríz, stb. doboztetőben Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 67. oldal Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is.</i> 61.b. oldal	vizuális, taktilis, kinezetikus észlelés fejlesztése vizuomotoros koordináció formafelismerés vizuális alak-háttér-differenciálás	
47-48. (24. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Hová? „föle”	„Hová száll a repülő?”	papírrepülő	„föle” helyhatározószó helyes használatának gyakorlása	
	Formafelismerés	Különbség-keresés	Eseménykép nézegetés, kérdésekre válaszadás a tanult helyhatározóragok, illetve helyhatározószók használatával. Feladatlapon különbségkeresés.	Eseménykép Dr. Némethiné Borbás Andrea: <i>Játékosan.</i> 52. oldal Játékosan 48. oldal papír, ceruza	vizuális alak-háttér-differenciálás	

	Vizuális terület fejlesztése		A gyerekek hátára különböző mintákat rajzolunk. Nekik is le kell rajzolni ugyanazt egy lapra. A repülő irányának szemmel követése. Mi fölé szállt?	papírrepülő	kinesztetikus érzékelés fejlesztése formafelismerés szem fixációs mozgásának fejlesztése szem-kéz koordináció fejlesztése	
Március						
Célok, feladatok: Grafomotoros fejlesztés — Vonalvezetés gyakorlása: ferde egyenes, kapuvonal, csészevonal. Téri tájékozódás fejlesztése — Hová? (mellé, elé, mögé, közé). Vizuális terület — Gestalt-látás fejlesztése. — Alak-háttér differenciálása, vizuális emlékezet. — Vizuális szeriális emlékezet.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
49-50. (25. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Hová? „mellé”	Állatkákkal játszunk. Képről mesélünk: melyik állat ki mellé állt, ült. 3x3-as táblázat. Instrukciókat kell követni: „Tedd a cicát a malac mellé”, stb. A végén a	állatkák, székek eseménykép 3x3-as táblázat állatkák	„mellé” helyhatározószó helyes használatának gyakorlása helyhatározószó gyakorlása síkban	

	Grafomotoros fejlesztés	Vonalvezetés gyakorlása síkban, papíron: ferde egyenes	relációs szavakat használva elmondjuk, ki hová került. „A cica a bal felső sarokba, a kutya mellé.” A ferde egyenes kitapogatása. A ferde egyenes vonal megbeszélése. A ferde egyenes vonal levegőbe írása, rizsbe írása. Az írásmozgás verbális kísérése. A ferde egyenes átírása A/4-es lapon, átírása a feladatlapon. A ferde egyenes megtalálása és átírása a táblázatban. A ferde egyenes megtalálása és átírása az egymásra rajzolt formák között. Feladatlapon dolgozunk: Pótold ki a rajzot! Mi hiányzik róla?	kitapintható ferde egyenes rizs, liszt, gríz, stb. doboztetőben Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 68. oldal Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is.</i> 63.b. oldal Dr. Némethiné Borbás Andrea: <i>Játékosan.</i> 18. oldal	vizuális, taktilis, kinezetikus észlelés fejlesztése vizuomotoros koordináció formafelismerés, szem-kéz koordináció vizuális alak-háttér differenciálás vizuális észlelés fejlesztése, Gestalt-látás, vonalvezetés, helyes ceruza fogás	
51-52. (26. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Hová? „elé”, „mögé”	<i>Hová ült a mókus?</i> Játék a helyhatározószó használatával.	állatkák, székek	téri relációs szavak használata	

	Grafomotoros fejlesztés	Kapuvonal	A kapuvonal kitapogatása. A kapuvonal megbeszélése. A kapuvonal levegőbe írása, rizsbe írása.	kitapintható kapuvonal	vizuális, taktilis, kinesztetikus érzékelés	
	Vizuális terület fejlesztése	Formafelismerés	Az írásmozgás verbális megsegítése. A kapuvonal átírása A/4-es lapon, feladatlapon.	rizs, liszt, gríz, stb., doboztető	vizuomotoros koordináció, vonalvezetés	
			A kapuvonal megtalálása és átírása a táblázatban.	Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 49. oldal	vizuális észlelés, szem-kéz koordináció fejlesztése, vonalvezetés,	
			A kapuvonal megtalálása és átírása az egymásra rajzolt formák között.	Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is.</i> 64.d. oldal	vizuális alak-háttér differenciálás	
		Forma sorozat másolása	2 vagy 3 forma képét mutatjuk a gyerekeknek, ezeket kell emlékezetből lerajzolniuk	Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is.</i> 64.b. oldal □ ▲ ○ □ ○ ▲ ▲ □ ○	vizuális szeriális emlékezet	
53-54. (27. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Hová? „közé”	mondatalkotás téri relációs szavak használatával		„közé” helyhatározószó helyes használatának gyakorlása	
	Grafomotoros fejlesztés	Csészevonal	A csészevonal kitapogatása. A csészevonal megbeszélése. A csészevonal levegőbe,	kitapintható csészevonal		

	Vizuális terület fejlesztése	Formafelismerés	rizsbe írása. Az írásmozgás verbális kísérése. Átírása A/4-es lapon, átírása a feladatlapon. A csészevonal megtalálása és átírása a táblázatban. A csészevonal megtalálása és átírása az egymásra rajzolt formák között. Feladatlapon dolgozunk: Pótold ki a rajzot! Mi hiányzik róla?	rizs, liszt, gríz, stb. egy dobozban Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 72. oldal Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is.</i> 66.b. oldal Dr. Némethiné Borbás Andrea : <i>Játékosan.</i> 23. oldal	formafelismerés vizuo-motoros koordináció vonalvezetés, formafelismerés, helyes ceruzafogás, vizuális alak-háttér differenciálás Gestalt-látás	
55-56. (28. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése Vonalvezetés, formamásolás	Gyakorló órák	„mellé”, „elé”, „mögé”, „közé” helyhatározók gyakorlása 3 vagy 4 forma képét mutatjuk a gyerekeknek, ezeket kell emlékezetből lerajzolniuk ferde egyenes, kapuvonal, csészevonal gyakorlása	plüssállatok, játékok feladatlapok	mondatalkotás téri relációs szavak használatával vizuális szerialitás fejlesztése vonalvezetés helyes ceruzafogás	

Április

Célok, feladatok:

Grafomotoros fejlesztés:

- Rajzolás mondókákkal.
- Helyes ceruzafogás használata.
- A ceruza eszközszintű használata.

— Lendületes vonalvezetés. Téri tájékozódás fejlesztése: — Honnan? (-ról-ről, -ból-ből, -tól-től, mellől). — Tájékozódás síkban: négyzethálóba másolás. — Tájékozódás síkban: pontrácsba másolás. — Új irányok: jobbra ferdén fel, jobbra ferdén le, balra ferdén fel, balra ferdén le. Vizuális terület: — Vizuális és verbális szeriális emlékezet.						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
57-58. (29. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Honnan? „-ról-ről”	A képek alapján mesélünk a történekekről. „A cica az asztalról ugrik le. A cica a hűtőszekrényről ugrik le. A cica a székről, stb. ugrik le.”	Eseményképek	téri relációs szavak használata	A fecskeformákat gyurma ragasztóval kiragasztjuk a táblára/tükörrre, és megnevezzük az irányokat.
	Grafomotoros fejlesztés	Új irányok: jobbra ferdén fel, jobbra ferdén le Vonalvezetés	„Fecskek repülnek az égen, balról jobbra. Röptükben elkapják a szúnyogokat: egyszer felrepülnek, egyszer le, egyszer jobbra ferdén fel, egyszer jobbra ferdén le...” Feladatlapra dolgozunk. Papírsárkányt fújja a szél. „Melyik repül jobbra ferdén fel? Melyik jobbra ferdén le?” Nyilakat nézünk. „Melyik nyíl hegye mutat jobbra ferdén fel, melyik jobbra ferdén le?”	fecskeforma papírból Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is.</i> 40., 41. oldal	komplex iránydifferenciálás térben és síkban	

			<i>kerekecske, gombocska, itt csücsül a nyulacska.”</i>			
61-62. (31. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Honnan? „-tól, -től”	„Az autó a háztól indul és a vasútállomáshoz megy. A vasútállomástól a játszótérhez megy...” „Most te is menj az autóval, és mondd el, honnan hova mész!” „Most mi vagyunk a kisautók/buszok. Itt megyünk a szobában. Honnan hova megyünk?”	kisautó, térkép tereptárgyakkal Csabay Katalin: <i>Lexi. 8. melléklet</i>	téri irányok tájékozódás a térben téri tájékozódás fejlesztése, a helyhatározórag helyes használata	
	Grafomotoros fejlesztés	Másolás pontrácsok között	Rajzold át az állatok útvonalát, és mondd is el, merre mész! Kösd össze a pontokat az első minta szerint!	Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzold te is. 48., 46., 51., 52. oldal</i> Szautner Jánosné: <i>Nebuló 1. 36. oldal</i>	vizuomotoros koordináció iránygyakorlatok síkban írásmozgás koordináció támpontokkal, szem-kéz koordináció fejlesztése, vizuális analízis-szintézis	
		Rajzolás mondókákkal	„Kavarom a levesem, Alig bírja a kezem! Ha kiömlik, nem bánom, Csiga lesz a barátom.”		vizuomotoros koordináció fejlesztése, helyes ceruzafogás, vonalvezetés	

63-64. (32. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Honnan? „mellől”	„Kati ott ült az asztal mellett. Befejezte az ebédet és eljött az asztal mellől...stb.” „Az óvó néni hívja a gyerekeket. Nézd meg, ki mi mellől jön ide!”	eseménykép	téri relációs szó helyes használatának fejlesztése	
	Grafomotoros fejlesztés	Iránygyakorlatok ismétlése Másolás négyzethálós lapon	Utasítás nyomán vonalak rajzolása: Menj ferdén balra fel, ferdén jobbra le, balra... stb. Másold át a formákat!	Szautner Jánosné: <i>Nebuló 1.</i> 39. oldal	tájékozódás síkban írásmozgás koordináció négyzethálós szem-kéz koordináció fejlesztése	
Május						
Célok, feladatok: Grafomotoros fejlesztés: — Vonalvezetés gyakorlása: cicavonal, fecskevonal, halacskevonal. — Játékos ismerkedés a hármas vonalközzel. Téri tájékozódás fejlesztése: — Honnan? (közül, elől-mögül, alól-felől). — Vizuális és verbális szeriális emlékezet (képtörténet sorba rendezése).						
<i>Foglalk. sorsz.</i>	<i>Foglalkozás anyaga</i>	<i>Új ismeretek, fogalmak</i>	<i>Tevékenységek, feladatok</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Készségek, képességek</i>	<i>Megjegyzés</i>
65-66. (33. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Honnan? „mögül”	„A kis nyuszi szeret bújószkázni, de a kis füle mindig kikandikál valami mögül, és így hamar meg lehet találni. Honnan kandikál ki a füle? A fa mögül, a bokor mögül...”	nyuszi ujjbáb, tereptárgyak	téri relációs szó helyes használatának fejlesztése téri tájékozódás fejlesztése térben és síkban	

	Téri tájékozódás fejlesztése a hármas vonalközben	Játékos ismerkedés a hármas vonalközzel	Feladatlapon megkeresni, mi mögül kandikál ki a maci füle, a róka farka, stb.	feladatlap bújócskázó állatokról		
	Grafomotoros fejlesztés		Fenn-lenn-középen ismétlése. A hármas vonalköz megismertetése.	Csabay Katalin: <i>Lexi</i> . 19. oldal Papírház, vagy sablon segítségével. Csabay Katalin: <i>Lexi</i> . 20. oldal	tájékozódás a hármas vonalközben	
	Idői és téri tájékozódás fejlesztése	Képtörténet sorba rendezése	Színezés a hármas vonalközben. A vonalközök megnevezése. „A csodálkozó nyuszi” – „Meséld el a nyuszi és a tojások történetét!”	Csabay Katalin: <i>Lexi</i> . 65. oldal Szauner Jánosné: <i>Nebuló 1</i> . 87. oldal	vizuomotoros koordináció, ceruzafogás vizuális és verbális szeriális emlékezet	
67-68. (34. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Honnan? „közül”	Feladatlapon a polcon áruk helyezkednek el. „Honnan kell elvenned az almát? A körte és a szőlő közül... stb.”	eseménykép	téri relációs szó helyes használatának fejlesztése, téri tájékozódás fejlesztése térben és síkban	Lapon polc rajza. A történetben szereplő tárgyak külön kártyákon, a polcra téve. Így a történet eljátszható.
	Tájékozódás a hármas vonalközben		A hármas vonalközbe elhelyezni a feladat képeit.	Csabay Katalin: <i>Lexi</i> . 66. oldal	tájékozódás a hármas vonalközben	
	Grafomotoros fejlesztés	Cicavonal	Ismerkedés a cicavonallal. A cicavonal levegőbe, rizsbe írása. Az írás verbális kísérése.	cicavonal-forma	szem-kéz koordináció fejlesztése	

			Nagy lapon a cicavonal átírása többször lendületesen. Átírása A/4-es lapon, átírása a feladatlapon. A cicavonal megtalálása és átírása a táblázatban. A cicavonal megtalálása és átírása az egymásra rajzolt formák között.	dobozban rizs/bab/gríz /lencse, nagy lap, Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és rajzolj te is.</i> 70.a oldal, 70.b oldal	írásmozgás fejlesztése vizuális, taktilis érzékelés fejlesztése formafelismerés, vizuális alak-háttér differenciálás	
69-70. (35. hét)	Téri tájékozódás fejlesztése	Honnan? „alól”	Tárgyakat húzunk elő az asztal alól, szék alól, takaró alól, stb. „Honnan húztuk ki a ...?”	eseményképek, tárgyak	téri relációs szó helyes használatának fejlesztése, téri tájékozódás fejlesztése térben és síkban	
	Grafomotoros fejlesztés	Fecskevonal	Ismerkedés a fecskevonalal. Egy kartonból kivágott fecskeforma kitapogatása. A fecskevonal levegőbe, rizsbe írása. Az írás verbális kísérése. Nagy lapon a fecskevonal átírása többször lendületesen. Átírása A/4-es lapon, átírása a feladatlapon.	fecskeforma dobozban rizs/bab/gríz /lencse, nagy lap Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó: <i>Színezd ki... és</i>	írásmozgás fejlesztése vizuális, taktilis érzékelés fejlesztése	

	Képtörténet sorba rendezése		A halacskevonal megtalálása és átírása az egymásra rajzolt formák között. „Tedd sorba a képeket! Meséld el a történetet!”	Csabay Katalin: <i>Lexi.</i> 10. melléklet	vizuális alak-háttér-differenciálás vizuális és verbális szeriális emlékezet	
Június						
Célok, feladatok: — Kontrollvizsgálatok. — Az 5 évesek kötelező szűrővizsgálatainak elvégzése.						

6. Utószó

A pedagógiai szakszolgálatnál ellátott gyermekek gyakorlati fejlesztése elsősorban a logopédiai ellátásban, másod sorban a nevelési tanácsadás keretében valósul meg. A bemutatott tanmeneteknek az a célja, hogy támpontokat, útmutatást adjanak az óvodás korosztály nyelvi zavarainak kezelésére. Olyan gyakorlati tanácsok, gyógypedagógiai-módszertani ajánlások tematikusan felépített tanmenetgyűjteményét kínáljuk a szakembereknek ezáltal, amely a tervezést és gyakorlati kivitelezést közel egy évre tartalmazza. A tanmenetgyűjtemény az állandóan megújuló gyógypedagógiai gyakorlathoz kíván segítséget adni, de átveszi a régebbi módszertanok ma is alkalmazható gondolatait. Valószínűleg nem teljes a kép, a lehetőségek tárháza napjainkban határtalan.

Kívánunk sikereket a gyakorlati megvalósításhoz, továbbá kívánjuk, hogy a gyakorlati szakembereket kreatív gondolkodásra, ötleteik spektrumának kiszélesítésére ösztönözze gyűjteményünk, egy célért küzdve, a gyermekek hatékony fejlesztéséért!

7. Irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

Ambrus Noémi, Gulyás Gabriella (2019): *Hangadó foglalkoztató füzet az R, L hangok gyakorlásához*. Csicsergő Kiadó, Budapest.

Bittera Tiborné, Juhász Ágnes (2007): *A megkésett beszédfejlődés terápiája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Bittera Tiborné, Juhász Ágnes (2007): *A megkésett, akadályozott beszéd- és nyelvi fejlődés vizsgálata*. In: Juhász Ágnes (szerk.): *Logopédiai vizsgálatok kézikönyve*. Logopédia Kiadó, Budapest.

Bittera Tiborné, Juhász Ágnes (2002): *Én is tudok beszélni I.* Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest.

Bodó Klára- Varga Ferencné (1975): *Szó, fon, nem takács. Mi az?* Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest.

Csabay Katalin (1995): *Lexi Iskolaelőkészítő mesetankönyv 5-7 éveseknek*. Tárogató Kiadó, Budapest.

Csabay Katalin (1997): *Lexi iskolás lesz. Iskolaelőkészítő mesetankönyv 6-7 éveseknek*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Dékány Judit, Korompai Istvánné, Krasznár Jánosné, Szekeres Zsuzsa (2002): *Gyakorlófüzet az R, L hangok tanításához*. Logopédiai Kiadó, Budapest.

Difer programcsomag. A beszédhanghallás fejlesztése 4-8 éves életkorban. Módszertani segédanyag óvodapedagógusoknak és tanítóknak. (2006) Mozaik Kiadó, Szeged.

Dorothy V.M. Bishop, Magyar adaptáció: Lukács Ágnes, Győri Miklós, Rózsa Sándor (2009): *Test For The Reception of Grammar, Nyelvtani Szerkezetek Megértése Teszt*. Hungary Tesztfejlesztő.

Fazekasné dr. Fenyvesi Margit (2013): *Orientációs képességek fejlesztésének módszertana*.

URL: [https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2009-](https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2009-0007_orientacios_kepessegek_fejl_modszertana/TANANYAG/01_1_1.html)

0007_orientacios_kepessegek_fejl_modszertana/TANANYAG/01_1_1.html,

Utolsó letöltés ideje: 2019. 12. 01.

Fehérné Kovács Zsuzsanna, Kas Bence, Sósne Pintye Mária: *Szemponatok a nyelv-és beszédfejlődési zavarok szűréséhez és állapotmegismeréséhez*.

URL: http://real.mtak.hu/85740/1/Feh%C3%A9r%C3%A9n%C3%A9_Kas_Pintye_2018.pdf,

Utolsó letöltés ideje: 2019.12.01.

Csepentiné Gyűszű Hajnalka, Kiss Krisztina, Magyarne Várbíró Zita, Tóthné Négyesi Ágnes (2018): *A logopédiai ellátás területére kifejlesztett intézményi protokoll*. Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat.

Larry Fenson, Virginia A. Marchman, Donna J. Thal, Philip S. Dale, J. Steven Reznick, Elizabeth Bates (2007): *MacArthur-Bates Communicative Development Inventories(CDI)-III*. Brookes Publishing Co., Illinois.

Gósy Mária (1995): *GMP-diagnosztika, A beszédészlelés és a beszédmegértés folyamatának vizsgálata*. Nikol Gmk. Budapest.

Gósy Mária (1995): *A beszédészlelés és a beszédmegértés fejlesztése óvodásoknak*. Nikol Gmk., Budapest.

Gósy Mária (1999): *Pszicholingvisztika*. Egyetemi Könyvtár sorozat, Corvina Kiadó, Budapest.

Gósy Mária (2000): *A hallástól a tanulásig*. Nikol Kkt., Budapest.

Gósy Mária, Imre Angéla (2007): *Beszédpercepció fejlesztő modulok*. Nikol Kkt., Budapest.

Gulyás Gabriella: *Építsünk beszédet! – Tanácsok, ötletek, terápiás eljárások és segédeszközök a nem beszélő, illetve a beszéd- és nyelvi zavarral küzdő gyermekek korai vizsgálatához, beszédindító terápiájához*. Csicsergő Kiadó, Budapest.

Illés Györgyi Terézia, Rohár Alexandra: *Feleselő. Fejlesztő kiadvány óvónőknek, tanítóknak, nyelvi fejlesztőknek*. Krasznár és Társa Bt., Budapest.

Juhász Ágnes (szerk.) (2007): *Logopédiai vizsgálatok kézikönyve*. Logopédiai Kiadó, Budapest.

Kas Bence, Lőrík József, Molnárné Bogáth Réka, Szabóné Vékony Andrea, Szatmáriné Mályi Nóra (2012) *SZÓL-E? – Szűrőeljárás az óvodáskori logopédiai ellátáshoz*. Logotech, Székesfehérvár.

Kas Bence, Lőrík József, Leslie Nabors Oláh (2010). *MacArthur-Bates Kommunikatív Fejlődési Adattár-III (KOFA-3)*. k.n., h.n.

Kocsi Lászlóné, Rosta Katalin (2006): *Ez volnék én?– Testséma fejlesztő feladatgyűjtemény*. Logopédia Kiadó, Budapest.

Korompai Istvánné (2002): *Cserebere 3. Differenciáló és automatizáló gyakorlóanyag a pöszeség javításához*. Logopédiai Kiadó, Budapest.

Kovács Emőke (szerk.) (1998): *Logopédiai jegyzet I*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Kuhn Gabriella, Gyarmathy Éva (1991): *A beszédészlelés fejlesztése óvodásoknál és kisiskolásoknál/ Játékkatalógus*. Iskolapszichológia 20., Budapest.

László M. Ágnes (2014): *Beszédészlelés*. Fimota Fejlesztő Füzetek 1., Ton-Ton Kiadó, Budapest.

László M. Ágnes (2014): *Beszédértés*. Fimota Fejlesztő Füzetek 1., Ton-Ton Kiadó, Budapest.

Lőrík József (szerk.) (1998): *Gyermekvers- és mondóka gyűjtemény a logopédiai munkához*. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest.

Lőrík József, Ajtony Péter, Palotás Gábor, Pléh Csaba (2015): *Aktívszókincs-vizsgálat.(LAPP)* Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest.

Nagyné Réz Ilona (2015): *Téri tájékozódás fejlesztő program.* Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest.

Német Erzsébet, S. Pintye Mária (2006): *Mozdul a szó.* Logopédia Kiadó, Budapest.

Németiné Borbás Andrea (szerk.) (1999): *Játékosan, Játékgyűjtemény a részképességek fejlesztéséhez.* Eu-Synergon, Vác.

Neuberger Tilda (2014): *A spontán beszéd sajátosságai gyermekkorban.* Elte Eötvös Kiadó, Budapest.
URL: <https://mek.oszk.hu/14900/14954/14954.pdf> ,
Utolsó letöltés ideje: 2020. 01. 06.

Odránné Kalina Krisztina (2005): *Játékos foglalkozások a beszédmegértés fejlesztésére - Óvodai ütemterv és módszertani útmutató középső és nagycsoportosok számára.* Nikol Kkt., Budapest.

Pléh Csaba, Palotás Gábor, Lőrík József (2002): *Nyelvfejlődési szűrővizsgálat.(PPL)* Akadémia Kiadó, Budapest.

Pólya Miklósné (1990): *Anyanyelvi játékok gyűjteménye* (jegyzet) Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola., Budapest.

Porkolábné Balogh Katalin (2000): *Komplex Prevenció óvodai program: „kudarccal az iskolában”: óvodai fejlesztő program a tanulási zavarok megelőzésére.* Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt., Budapest.

Rosta Katalin, File Edit, Arany Ildikó (1997): *Színezd ki és rajzolj te is!* Göncöl Kiadó, Budapest.

Rosta Katalin, Rudas Zsuzsanna, Kisházi Gergely (2006): *Hüvelykujjam... A kézügyesség fejlesztésének játékos lehetőségei.* Logopédia Kiadó Gmk., Budapest.

Rudas Zsuzsanna: *Építsünk beszédet! – Tanácsok, ötletek, terápiás eljárások és segédeszközök a nem beszélő, illetve a beszéd- és nyelvi zavarral küzdő gyermekek korai vizsgálatához, beszédindító terápiájához.* Logopédiai Kiadó, Budapest.

Szabó Borbála (2003): *Mozdulj rá! Mozgással kísért vers- és mondóka gyűjtemény.* Logopédia Kiadó Gmk., Budapest.

Szabó Szilvia (2017): *Látogatás a beszéd birodalmába.* Pirkadat 2003 Bt.

Szabó Szilvia (2019): *Látogatás a hangok birodalmába (L,R) Fejlesztő élménytár a L és az R hangok gyakorlásához.* Pirkadat 2003 Bt.

Szauter Jánosné Szigeti Gizella (2001): *„NEBULÓ” Látom, hallom, csinálom, tudom! Képességfejlesztő feladatgyűjtemény.* Városi Nevelési Tanácsadó, Szolnok.

Takács Jánosné: *Jól hallom, jól mondom. Munkafüzet a l hang gyakorlására, a l-j hang megkülönböztetésére.* Speciál Kkt., Dombóvár.

Thoroczkay Miklósné (2003): *Hangfejlesztések lépésről-lépésre*. Kőbányai Média és Kulturális KHT., Budapest.

Torda Ágnes (2015): *A logopédia ellátás szakszolgálati protokollja*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest.

Ajánlott irodalom

Ambrus Noémi-Németh Brigitta (2013): *Csodatölcsér – Anyanyelvi és részképesség fejlesztő feladatgyűjtemény*. Csicsergő Kiadó, Budapest.

Beszédindítást segítő játékokotletok otthonra

URL: http://www.altisk-hb.sulinet.hu/wp-content/uploads/2017/02/Besz%C3%A9dind%C3%ADt%C3%A1st_seg%C3%ADt%C5%91_j%C3%A1t%C3%A9kok%C3%B6tletok_otthonra.pdf,

Utolsó letöltés ideje: 2019. 12. 01.

Lurkó Világ

URL: <http://www.lurkovilag.hu/index.php?c=65>,

Utolsó letöltés ideje: 2019.12. 01.

Horváth-Szinnyai Borbála (2013): *Képességfejlesztés. A gyermek beszédét fejlesztő játékok 3 éves kortól*.

URL: <http://www.kepessegfejlesztas.hu/a-gyermek-beszedet-fejleszto-jatekok-3-eves-kortol>,

Utolsó letöltés ideje: 2019. 12. 01.

Marosits Istvánné (2018): *Tudod-e? – Készségfejlesztő, diszlexia prevenciós feladatlapok az olvasástanulás előkészítésére*. Logopédia Kiadó Gmk.

Szabó Szilvia (2018): *Látogatás a vonalak birodalmába*. Pirkadat 2013 Bt.

8. Mellékletek

1. számú melléklet - Folyamatdiagnózis

Név:

Születés:

Dátum:

Dátum:

Dátum:

Hang	Izoláltan	fonológiai tévesztés						fonetikai tévesztés	Hang	Izoláltan	fonológiai tévesztés						fonetikai tévesztés										
		szóeleji fonetikai helyzetben	szóvégi fonetikai helyzetben	szóközi fonetikai helyzetben	mássalhangzó-tandíjában	spontán beszédben	szóeleji fonetikai helyzetben				szóvégi fonetikai helyzetben	szóközi fonetikai helyzetben	mássalhangzó-tandíjában	spontán beszédben													
P								P								P											
B								B								B											
T								T								T											
D								D								D											
K								K								K											
G								G								G											
F								F								F											
V								V								V											
M								M								M											
N								N								N											
H								H								H											
J								J								J											
L								L								L											
R								R								R											
SZ								SZ								SZ											
Z								Z								Z											
C								C								C											
S								S								S											
ZS								ZS								ZS											
CS								CS								CS											
TY								TY								TY											
GY								GY								GY											
NY								NY								NY											
Ö								Ö								Ö											
Ű								Ű								Ű											
A								A								A											
Á								Á								Á											
E								E								E											
É								É								É											
I								I								I											
O								O								O											
U								U								U											

2. számú melléklet - Az artikulációs fejlesztés tervezett menete

Név:

Életkor:

Tanév:

			automatizálás								motoros differenciálás					
kialakítandó hang	auditív észlelés	hangfejlesztés, rögzítés	szó elején	szó végén	szó közben	mássalhangzó- torlódásban	jelzős szerkezetben	mondatokban	versben	auditív differenciálás	szavak elején	szavak végén	szavak közben	mondatokban	egy szón belül	versben

3.számú melléklet - Példa egy tervezett fejlesztésre

Név: Hóvirág

Életkor: 5;6

Tanév: 2019-2020

			automatizálás								motoros differenciálás					
kialakítandó hang	auditív észlelés	hangfejlesztés, rögzítés	szó elején	szó végén	szó közben	mássalhangzó- torlódásban	jelzős szerkezetben	mondatokban	versben	auditív differenciálás	szavak elején	szavak végén	szavak közben	mondatokban	egy szón belül	versben
L										L-J						
S										S- SZ						
ZS										ZS- Z						
CS										CS- C						
TY										TY- T						
GY										GY- D						
NY										NY- N						
R										R- J/L						
SZ																
ZS																
C																

4. számú melléklet - „l” hang automatizálása szűrt hangállományú bővülő mondatokban

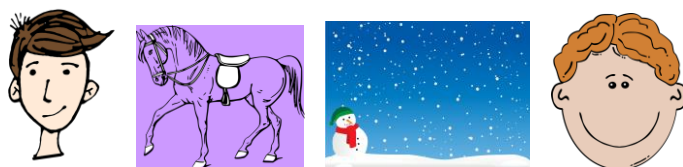
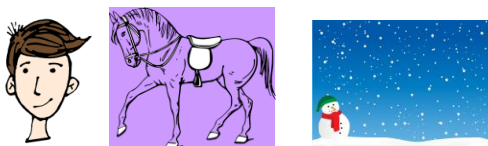
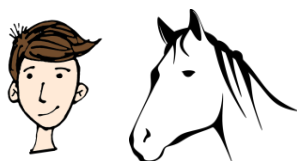
Lali lovat látott.

Lali lila lovat látott.

Lali lila ballagó lovat látott.

Lali lila ballagó lovat látott télen.

Lali lila ballagó lovat látott télen Palival.

képek: pixabay.com

5. számú melléklet - „l” automatizálása mondatokban helyhatározók használatával szűrt hangállománnyal

A pad alatt van a pántlika. A pad alatt van a kalap. A pad alatt van a toll. A pad alatt van a lámpa. A pad alatt van a kanál. A pad alatt van a tál. A pad alatt van a villa. A pad alatt van a pillangó/lepke. A pad alatt van a lap.

képek: pixabay.com